

หลักการ

บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง บุคคลที่มีสติปัญญาต่ำกว่าบุคคลปกติทั่วไป ซึ่งส่งผลให้มีปัญหาในการปรับตัว ทำให้ไม่สามารถปรับตัวได้เหมือนปกติ พฤติกรรมดังกล่าวจะแสดงให้เห็นได้ตั้งแต่ในวัยเด็ก คือเกิดภาวะที่พัฒนาการของเด็กหยุดชะงัก หรือบกพร่อง หรือไม่สมบูรณ์ โดยมีลักษณะสำคัญคือ ระดับสติปัญญาต่ำกว่าปกติ

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เป็นเด็กพิการทางการศึกษา 1 ใน 9 ประเภท ความพิการทางการศึกษา จึงมีสิทธิที่จะได้รับบริการทางการศึกษาตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยการส่งเสริมพัฒนาการ พัฒนาสมรรถภาพ การอบรมเลี้ยงดูและเตรียมความพร้อมอย่างเหมาะสม โดยสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้มอบหมายให้ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดทั่วประเทศเป็นศูนย์กลางในการให้บริการทางการศึกษาระยะแรกเริ่ม ที่ดำเนินการในหลักการที่เน้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กของครอบครัว ด้วยความเข้าใจ การยอมรับ และการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการศึกษาพิเศษ หรือนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ทำให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล โดยมีหลักการดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
2. ยึดหลักการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม และเตรียมความพร้อม พัฒนาสมรรถภาพตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการทั้งนี้ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคมและวัฒนธรรมไทย
3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กสามารถดำรงชีวิตประจำวันได้เต็มศักยภาพอย่างมีความสุข
5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการพัฒนาเด็ก

จุดหมาย

แนวทางการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ตั้งแต่แรกเกิดถึง 3 ปี มุ่งให้การช่วยเหลือส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ได้เต็มศักยภาพตามความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล จึงกำหนดจุดหมายซึ่งมี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อให้ช่วยเหลือตนเองได้
2. เพื่อรักษาสุขภาพอนามัยส่วนบุคคลได้
3. เพื่อการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม และเล่นกับเพื่อนๆ ในวัยเดียวกันได้
4. เพื่อการอ่าน เขียน คิดเลข ง่ายๆ ได้ และใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน
5. กล้ามเนื้อมัดใหญ่และกล้ามเนื้อมัดเล็กแข็งแรง สามารถใช้ได้อย่างประสานสัมพันธ์กัน

สำหรับแนวทางการพัฒนาศักยภาพของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาของบุคคลอายุตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป เป็นการให้บริการช่วยเหลือทันทีที่พบความพิการ ซึ่งบางคนอาจพิการตั้งแต่กำเนิดหรือพิการภายหลัง โดยส่งเสริมพัฒนาการ พัฒนาสมรรถภาพและเตรียมความพร้อมอย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ได้เต็มศักยภาพตามความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล เพื่อให้มีความพร้อมในการศึกษาหรือเข้าสู่สังคมได้ต่อไป จึงกำหนดจุดหมายซึ่งมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตและมีสุขนิสัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อมัดใหญ่และกล้ามเนื้อมัดเล็กแข็งแรงและใช้ได้อย่างประสานสัมพันธ์กัน
3. ร่าเริง แจ่มใส มีความสุขและมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
4. มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัยในตนเองและมีความรับผิดชอบ
5. ช่วยเหลือตนเองได้เต็มศักยภาพ
6. สนใจต่อการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว
7. เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
8. ใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างเหมาะสม
9. มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม
10. มีความสามารถในการดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข และเป็นภาระต่อคนรอบข้างน้อยที่สุด

**แนวทางการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม
สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ตั้งแต่แรกเกิด ถึง 3 ปี**

ที่	ทักษะ	เนื้อหา	เวลา
1	<p>กล้ามเนื้อมัดใหญ่</p> <p>การเตรียมความพร้อมด้านทักษะกล้ามเนื้อมัดใหญ่ เป็นการส่งเสริมการเคลื่อนไหวและการทรงตัวดีขึ้น ส่งผลต่อการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ได้อย่างประสานสัมพันธ์กัน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.การเคลื่อนไหวในท่านอน เช่น การพลิกตะแคงตัวพลิกคว่ำหงาย การชันคอ เป็นต้น 2.การนั่ง เช่น นั่งบนพื้น นั่งเก้าอี้ การทรงตัวในท่านั่ง เป็นต้น 3.การคลาน เช่น ตั้งคลาน คลานไปข้างหน้า คลาน ไปข้างหลัง เป็นต้น 4.การยืน เช่น การเกาะยืน การยืนด้วยตนเอง เป็นต้น 5.การเดิน เช่น การเดินด้วยตนเอง การเดินขึ้นบันได เป็นต้น 6.การวิ่ง เช่น วิ่งอยู่กับที่ วิ่งไปข้างหน้า เป็นต้น 	<p>ขึ้นอยู่กับอายุเด็กที่ดูแล และความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก</p>
2.	<p>กล้ามเนื้อมัดเล็ก</p> <p>การเตรียมความพร้อมด้านทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก เป็นความสามารถในการใช้มือ การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ และการเคลื่อนไหววัยวะที่ใช้ในการพูด</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.การจ้องมอง/ การมองตาม 2.การใช้มือในการเอื้อม การกำหรือจับวัตถุ การนำวัตถุไปยังเป้าหมาย และการปล่อยวัตถุ 3.การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ เช่น การหยิบจับวัตถุ การต่อวัตถุ/สิ่งของ การปั้น การตัด การขีดเขียน การวาดภาพ การระบายสี การโยน การกลิ้ง เป็นต้น 4.การเคลื่อนไหววัยวะที่ใช้ในการพูด เช่น การเคลื่อนไหวริมฝีปาก การดูด/การเป่า การเคี้ยว/การกลืน เป็นต้น 	<p>ขึ้นอยู่กับอายุเด็กที่ดูแล และความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก</p>

ที่	ทักษะ	เนื้อหา	เวลา
3.	<p>การช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน</p> <p>เป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษซึ่งมีพัฒนาการล่าช้า ควรได้รับการฝึกให้สามารถช่วยเหลือตนเองและปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ โดยไม่เป็นภาระของครอบครัวและสังคม</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. กิจวัตรประจำวันขั้นพื้นฐาน <ul style="list-style-type: none"> - การตื่น - การรับประทานอาหาร - การแต่งกาย - การขับถ่าย - การทำความสะอาดร่างกาย 2. กิจวัตรประจำวันอื่น ๆ <ul style="list-style-type: none"> - การทำความสะอาดบ้าน - การเดินทาง - การซื้อของ 	<p>ขึ้นอยู่กับอายุเด็กที่ดูแลและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก</p>
4.	<p>ภาษาและการสื่อสาร</p> <p>ภาษาและการสื่อสารมีความจำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวันเพื่อใช้ในการถ่ายทอดความรู้สึก นึกคิด หรือแสดงออกถึงความเข้าใจในการรับรู้ทางภาษาและการสื่อสาร</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การรับรู้และเข้าใจภาษา <ul style="list-style-type: none"> - การรับรู้เสียง - การรับรู้สีหน้า ท่าทาง - การรับรู้คำพูด 2. การแสดงออกทางภาษา <ul style="list-style-type: none"> - การแสดงสีหน้า ท่าทาง - การสื่อสารโดยใช้รูปภาพ สัญลักษณ์ สัญลักษณ์ - การพูด 	<p>ขึ้นอยู่กับอายุเด็กที่ดูแลและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก</p>
5.	<p>ทักษะทางสังคม</p> <p>ในการวางตัว และปฏิบัติตนกับผู้อื่น เด็กควรจะได้เรียนรู้วิธีการปฏิบัติตัวกับผู้ใกล้ชิด เช่น ครูพ่อแม่ ผู้ปกครอง ของตนเองก่อน หลังจากนั้นจึงรู้วิธีที่จะปฏิบัติตัวกับบุคคลอื่นที่อยู่ไกลตัวออกไป ทั้งกับเด็กและผู้ใหญ่ ซึ่งจะทำให้เป็นที่ยอมรับจากผู้อื่น เกิดความมั่นใจและกล้าแสดงออก ทำให้ปฏิบัติตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การปฏิบัติตนในสังคม <ul style="list-style-type: none"> - การแสดงความต้องการ - การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น - การเล่น 	<p>ขึ้นอยู่กับอายุเด็กที่ดูแลและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก</p>

ที่	ทักษะ	เนื้อหา	เวลา
6.	<p>ด้านสติปัญญา</p> <p>เด็กมีความพร้อมทักษะพื้นฐานทั้ง 5 ด้านแล้ว เด็กควรจะได้รับการพัฒนาความคิดรวบยอดด้านต่างๆ และการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน เพื่อส่งต่อเข้ารับการศึกษาระดับที่สูงขึ้นต่อไป</p>	<p>1.การพัฒนาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกี่ยวกับตนเอง - การจำแนกแยกแยะ - การเปรียบเทียบ - การจับคู่ - การจัดหมวดหมู่ - ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ 	<p>ขึ้นอยู่กับอายุเด็กที่ดูแลและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก</p>

พัฒนาการที่คาดหวัง
สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ตั้งแต่แรกเกิด ถึง 3 ปี

ทักษะกล้ามเนื้อมัดใหญ่

1. ทักษะ การเคลื่อนไหวในท่านอน

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การเคลื่อนไหวในท่านอนหงาย	- สามารถยื่นแขนในท่านอนหงาย - สามารถหันศีรษะไปด้านข้าง - สามารถเตะขาไปมา
2.	การพลิกตัว	- สามารถพลิกตะแคงซ้ายและขวา - สามารถพลิกคว่ำและหงาย - สามารถยันตัวเพื่อเตรียมลุกขึ้นนั่ง
3.	การเคลื่อนไหวในท่านอนคว่ำ	- สามารถชันคอขึ้น - สามารถคืบไปในทิศทางต่างๆ

2. ทักษะ การนั่ง

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การนั่งบนพื้น	- สามารถนั่งทรงตัวโดยมีเครื่องช่วย/ผู้ช่วย - สามารถนั่งโดยใช้มือยัน - สามารถนั่งทรงตัวเมื่อมีแรงกระแทกจากภายนอกได้ - สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียมยืน
2.	การนั่งเก้าอี้	- สามารถนั่งทรงตัวโดยมีเครื่องช่วย/ผู้ช่วย - สามารถนั่งทรงตัวเมื่อมีแรงกระแทกจากภายนอกได้ - สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียมยืน

3. ทักษะ การคลาน

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การคลาน	- สามารถตั้งคลาน - สามารถคลานไปในทิศทางต่าง ๆ - สามารถคลานขึ้น - ลงบันได - สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียมยืน

4. ทักษะ การยืน

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การเกาะยืน	- สามารถเกาะยืนโดยใช้มือจับสองข้าง - สามารถเกาะยืนโดยใช้มือจับข้างเดียว
2.	การยืน	- สามารถยืนทรงตัวได้เอง

5. ทักษะ การเดิน

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การเกาะเดินทางราบ	- สามารถเดินโดยผู้ช่วย/ เครื่องช่วย - สามารถเดินเกาะผนัง/ราว
2.	การเดินโดยอิสระ	- สามารถเดินได้ด้วยตนเองโดยไม่มีผู้ช่วยหรือเครื่องช่วย
3.	การเดินขึ้น - ลงบันได	- สามารถเดินขึ้น - ลงบันไดโดยมีการพยุงตัว และจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ - สามารถเดินขึ้น - ลงบันไดโดยมีการสลับเท้า และจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ

6. ทักษะ การวิ่ง

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การวิ่ง	- สามารถวิ่งไปข้างหน้าได้ - สามารถวิ่งในทิศทางต่างๆ - สามารถวิ่งเตะลูกบอลได้ (แม้จะหยุดเสื่งก่อนจะเตะ)

7. ทักษะ การกระโดด

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การกระโดด	- สามารถกระโดดบนพื้นราบได้โดยช่วยพยุง - สามารถกระโดดเท้าพื้นทั้งสองข้าง (ไม่จำเป็นต้องยกเท้าพร้อมกัน)

ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก

1. ทักษะ การมอง

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1	การจ้องมอง	<ul style="list-style-type: none">- สามารถสบตากับผู้อื่น- สามารถจ้องมองสิ่งของที่อยู่ตรงหน้า- สามารถจ้องมองวัตถุด้านข้างซ้าย-ขวา- สามารถจ้องมองวัตถุด้านบน-ล่าง
2	การมองตาม	<ul style="list-style-type: none">- สามารถมองตามวัตถุที่เคลื่อนที่- สามารถมองหาเมื่อของหายไปจากสายตา

2. ทักษะ การใช้มือ

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1	การใช้มือในการเอื้อม กำหรือจับวัตถุ เพื่อนำวัตถุจากจุดหนึ่งไป ปล่อยยังจุดหมาย	<ul style="list-style-type: none">- สามารถเอื้อมมือจับสิ่งของที่ใกล้มือ- สามารถจับหรือกำวัตถุได้อย่างมั่นคง- สามารถนำวัตถุที่จับไปยังจุดหมาย- สามารถปล่อยวัตถุที่จุดหมายได้

3. ทักษะ การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1	การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ	<ul style="list-style-type: none">- สามารถใช้ตาประสานสัมพันธ์กับมือในการทำกิจกรรมอย่างง่ายๆ

4. ทักษะ การเคลื่อนไหววัยวะที่ใช้ในการพูด

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1	การเคลื่อนไหวริมฝีปาก	<ul style="list-style-type: none">- สามารถควบคุมการใช้ริมฝีปาก
2	การดูดและการเป่า	<ul style="list-style-type: none">- สามารถดูดของเหลว และอาหารหนืดหรือข้น- สามารถเป่าลมออกจากปาก
3	การเคี้ยวและการกลืน	<ul style="list-style-type: none">- สามารถเคี้ยวและกลืนอาหาร

ทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

1. ทักษะ การช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันพื้นฐาน

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การดื่ม	- สามารถดื่มนมหรือน้ำได้ด้วยตนเอง - สามารถใช้หลอดดูดของเหลวได้
2.	การรับประทานอาหาร	- สามารถหยิบจับอาหาร รับประทานได้ด้วยตนเอง - สามารถใช้ช้อนรับประทานอาหารโดยหกเล็กน้อย
3.	การแต่งกาย	- สามารถแต่งกาย โดยมีผู้อื่นช่วยเหลือ - สามารถถอดถุงเท้าหรือหมวกได้
4.	การขับถ่าย	- สามารถบอกความต้องการในการขับถ่าย - สามารถขับถ่ายในห้องส้วม โดยมีผู้ช่วยเหลือ
5.	การทำความสะอาดร่างกาย	- สามารถทำความสะอาดร่างกายโดยมีผู้อื่นช่วย

ทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษา

1. ทักษะ การรับรู้และเข้าใจภาษา

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การรับรู้เสียง	- มีการรับรู้แหล่งของเสียง
2.	การรับรู้สีหน้า ท่าทาง	- สามารถเข้าใจภาษาท่าทางที่ผู้อื่นแสดง
3.	การรับรู้คำพูด	- สามารถตอบสนองต่อคำพูดของผู้อื่น

2. ทักษะ การแสดงออกทางภาษา

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การแสดงสีหน้า หรือท่าทาง	- สามารถแสดงสีหน้า หรือท่าทาง สื่อให้ผู้อื่นเข้าใจ
2.	การสื่อสารโดยใช้รูปภาพ สัญลักษณ์ สัญลักษณ์	- สามารถสื่อสารโดยใช้รูปภาพ สัญลักษณ์ สัญลักษณ์
3.	การพูด	- สามารถแสดงออกโดยการพูดเป็นคำ หรือประโยคง่ายๆ

ทักษะสังคม

1. ทักษะ การปฏิบัติตนในสังคม

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การแสดงความต้องการ	- สามารถร้องขอในสิ่งที่ต้องการหรือปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ต้องการ
2.	การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	- แสดงการทักทายกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม - แสดงการขอโทษ ขอบคุณ
3.	การเล่น	- สามารถเล่นตามลำพังในกลุ่มเพื่อนได้ - สามารถเล่นกับผู้อื่นได้

ทักษะทางด้านสติปัญญา

1. ทักษะ พัฒนาทักษะความคิดรวบยอด

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	เกี่ยวกับตนเอง	- สามารถบอกอวัยวะภายนอกง่ายๆ
2.	การจำแนกแยกแยะ - เกี่ยวกับบุคคล - เสียงบุคคลที่คุ้นเคย - ใบหน้าของบุคคลที่คุ้นเคย - สิ่งของที่คุ้นเคย - สี - ขนาด - รูปทรง	- สามารถจำแนกแยกแยะเกี่ยวกับบุคคล สิ่งของที่คุ้นเคย สี ขนาด รูปทรง
3.	การเปรียบเทียบ - ขนาด ใหญ่ - เล็ก - หนักเบา - อุณหภูมิ - พื้นผิว ฯลฯ	- สามารถรับรู้ ขนาดใหญ่-เล็ก น้ำหนัก หนัก-เบา อุณหภูมิ ร้อน-เย็น พื้นผิว ฯลฯ
4.	การจับคู่ - สิ่งของที่คุ้นเคย - สี - ขนาด - รูปทรง	- สามารถจับคู่สิ่งของที่คุ้นเคย สี ขนาด รูปทรง
5.	การจัดหมวดหมู่ - สิ่งของที่คุ้นเคย - สี - ขนาด - รูปทรง	- สามารถจัดหมวดหมู่ สิ่งของที่คุ้นเคย สีขนาด รูปทรง
6.	ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ	- สามารถใช้สิ่งของ 2 อย่าง ได้สัมพันธ์กัน

แนวการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ
สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 3 ปี

1. ทักษะกล้ามเนื้อใหญ่

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1. การเคลื่อนไหวในท่านอน	การเคลื่อนไหวในท่านอนหงาย	- สามารถยื่นแขนในท่านอนหงายได้	- ให้ผู้เรียนนอนหงาย ผู้สอนถือของเล่นที่มีเสียงและสีสดใสอยู่ในแนวกลางลำตัวเด็กและห่างจากหน้าเด็ก 15 ซม. เพื่อให้ผู้เรียนมองตาม - แล้ววางของเล่นบนหน้าอกผู้เรียน กระตุ้นผู้เรียนยื่นมือมาจับของเล่น - เลื่อนระยะทางความห่างของวัตถุตามความยาวของแขนผู้เรียน
		- สามารถหันศีรษะไปด้านข้าง	- การเล่นจ๊ะเอ๋โดยใช้มือปิดหน้าผู้ฝึก - การให้ผู้เรียนมองตามวัตถุที่มีเสียงทั้งด้านซ้ายและด้านขวา - การเรียกชื่อให้ผู้เรียนหันตามเสียง
		- สามารถเตะขาไปมา	- วางผู้เรียนในท่านอนหงายผู้สอนจับขาให้ผู้เรียนงอเขาให้หัวเข่าเกือบชิดอก แล้วจับขาผู้เรียนให้ปล่อยขาสลับกันไปมา
	การพลิกตัว	- สามารถพลิกตะแคงซ้ายขวา	- วางผู้เรียนนอนหงาย ผู้สอนถือของเล่นไว้ในระดับสายตาที่ผู้เรียนจะมองเห็นได้ เคลื่อนของเล่นไปด้านข้างช้า ๆ เรียกชื่อผู้เรียน และเขย่าของเล่น ให้ผู้เรียนหันมามองตาม ตัวผู้เรียนจะพลิกตะแคงตามมา ถ้าผู้เรียนทำไม่ได้ให้ช่วยจับสะโพกพลิกตะแคง

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
		- สามารถพลิกคว่ำและหงาย	- วางผู้เรียนนอนคว่ำเรียกชื่อผู้เรียนให้มองตามของเล่นหรือพยายามจะคว่ำของเล่นก็จะพลิกหงายตามมาได้ <u>หมายเหตุ</u> ถ้าผู้เรียนทำไม่ได้ผู้สอนจะช่วยจับเข่าองดันสะโพกพลิกตัวหงาย
		- สามารถยันตัวเพื่อเตรียมลุกขึ้นนั่ง	- วางผู้เรียนนั่งบนพื้นราบโดยมีวางบนเข่าหรือมือยันพื้น - ผู้สอนนั่งชันเข่าจับสะโพกผู้เรียนทั้งสองข้างให้นั่งอยู่บนเข่า ผู้สอนยกเข่าขึ้นลงที่ละข้างสลับกันช้า ๆ เพื่อผู้เรียนปรับการทรงตัว
	การเคลื่อนไหวในท่านอนคว่ำ	- สามารถชันคอขึ้น	- วางผู้เรียนนอนคว่ำใช้ผ้าขนหนูม้วนเล็ก ๆ ครอบใต้แขน - ผู้ฝึกлубที่หลังคอทิศทางลงเพื่อผู้เรียนยกศีรษะขึ้น - วางผู้เรียนนอนคว่ำเช่นเดียวกับครั้งแรก ใช้ของเล่นที่มีเสียงผู้เรียนยกศีรษะขึ้นมองหรือยกของเล่นให้สูงขึ้นช้า ๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนยกศีรษะขึ้น
	- สามารถคืบไปในทิศทางต่าง ๆ	- วางผู้เรียนนอนคว่ำวางของเล่นในระยะที่ผู้เรียนเอื้อมไปถึง - ผู้ฝึกจับแขนข้างหนึ่งของผู้เรียนและเหยียดไปข้างหน้าและจับเข่าด้านตรงข้ามองท่าสลับข้าง <u>หมายเหตุ</u> ถ้าผู้เรียนทำไม่ได้ให้จับแขนและเข่าอด้านเดียวกับการเคลื่อนไหว	
การนั่ง	การนั่งบนพื้น	- สามารถนั่งทรงตัวโดยมี ผู้ช่วย	- ผู้สอนพุงผู้เรียนนั่ง โดยจับบริเวณไหล่พุดคูดกับผู้เรียน ผู้เรียนจะควบคุมศีรษะให้ตั้งตรงอยู่ได้ เมื่อผู้เรียนทำได้ดีแล้วผู้สอนเปลี่ยนมาจับที่บริเวณอกผู้เรียนแล้วทำเช่นเดียวกัน
		- สามารถนั่งโดยใช้มือยัน	- ผู้สอนนั่งคุกเข่าบนพื้นจับผู้เรียนนอนคว่ำหน้าอกพาดบนหมอนกลม แขนเหยียดมือยันพื้น

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
		- สามารถนั่งทรงตัวเมื่อมีแรงมากระทบจากภายนอก	- ผู้สอนจับสะโพกผู้เรียนยกขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนเหยียดมือยันพื้น และวางกันบนพื้น
		- สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียมยืน	- ผู้สอนนั่งคุกเข่าจับผู้เรียนนั่งบนพื้นหันหน้าเข้าหาผู้สอน มือผู้สอนข้างหนึ่งพยุงตัวผู้เรียนไว้เพื่อให้มั่นใจว่าผู้เรียนจะไม่ล้มขณะเดียวกันใช้มืออีกข้างผลักไปข้างหน้าผู้เรียนจะยื่นแขนออกไปป้องกันตัวไม่ให้ล้มท่าหลาย ๆ ครั้งแล้วลองผลักไปข้างหน้าแต่ในแนวอื่นบ้าง
	การนั่งบนเก้าอี้	- สามารถนั่งทรงตัวโดยมีผู้ช่วย	- วางผู้เรียนในท่าคลานหรือท่านั่งตรงหน้าโต๊ะที่มีของเล่น บอกให้ผู้เรียนลุกขึ้นหยิบของเล่นซึ่ง หากผู้เรียนใช้แขนทั้งสองข้างเหนียวตัวขึ้นยืนพร้อมกับเหยียดขาถือว่าผู้เรียนทำได้
		- สามารถนั่งทรงตัวเมื่อมีแรงมากระทบจากภายนอก	- จัดทำให้เด็กนั่งบนเก้าอี้ แบบมีพนักพิง ผู้สอนจับบริเวณไหล่พูดคุยกับผู้เรียน ให้เท้าวางราบพอดีกับพื้น ให้เด็กนั่งทรงตัวโดยมีผู้ช่วยเหลือ
		- สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียมยืน	- จัดทำให้เด็กนั่งบนเก้าอี้ ให้เท้าวางราบพอดีกับพื้น ผู้ฝึกด้านแรงบริเวณไหล่ในทิศทางต่าง ๆ ให้เด็กนั่งทรงตัวอยู่ได้
		- สามารถคลานขึ้นลงบันได	- จัดทำให้เด็กนั่งบนเก้าอี้ ให้เท้าวางราบพอดีกับพื้น ให้เด็กโน้มลำตัวไปด้านหน้าเล็กน้อย ลงน้ำหนักที่ขาต้นตัวลุกขึ้นยืน
การคลาน	- สามารถตั้งคลาน	- จัดทำให้เด็กอยู่ในท่าตั้งคลาน	
	- สามารถคลานไปในทิศทางต่าง ๆ	- จัดทำให้เด็กอยู่ในท่าตั้งคลาน กระตุ้นให้เด็กคลานไปในทิศทางต่าง ๆ	
	- สามารถคลานขึ้นลงบันได	- จัดทำให้ผู้เรียนอยู่ในท่าตั้งคลาน กระตุ้นให้เด็กคลานขึ้น - ลงบันได	
4. การยืน	การเกาะยืน	- สามารถเกาะยืนโดยใช้มือจับทั้งสองข้าง	- ให้ผู้เรียนเกาะผนังหรือโต๊ะยืนโดยใช้มือจับยึดที่เกาะไว้ทั้งสองข้าง

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
		- สามารถเกาะยีนโดยใช้มือจับข้างเดียว	- ให้ผู้เรียนเกาะยีนโดยใช้มือจับยึดที่เกาะไว้ข้างเดียว
	การยีน	- สามารถยีนทรงตัวได้เอง	- ให้ผู้เรียนยีนทรงตัวโดยอิสระ
5. การเดิน	การเกาะเดินทางราบ	- สามารถเดินโดยมีผู้ช่วย	- ให้ผู้เรียนเดินโดยใช้ ผู้ช่วยจับมือทั้งสองข้างหรือหนึ่งข้างเดินไปพร้อม ๆ กัน
		- สามารถเดินเกาะผนัง/ราว	- ให้ผู้เรียนเกาะเดินไปตามราวหรือผนัง
	การเดินโดยอิสระ	- สามารถเดินได้ด้วยตนเองโดยไม่มีผู้ช่วยหรือเครื่องช่วย	- ให้ผู้เรียนเดินด้วยตนเอง
	การเดินขึ้น - ลงบันได	- สามารถเดินขึ้น-ลงบันไดโดยมีการพักเท้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ	- ให้ผู้เรียนเดินขึ้น-ลงบันไดโดยมีการพักเท้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ
		- สามารถเดินขึ้น-ลงบันไดโดยมีการสลับเท้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ	- ให้ผู้เรียนเดินขึ้น-ลงบันไดโดยมีการสลับเท้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ
6. การวิ่ง	การวิ่ง	- สามารถวิ่งไปข้างหน้าได้	- ผู้สอนยืนอยู่กับเด็กแล้วให้เด็กวิ่งแข่งหรือวิ่งไปพร้อมกับผู้ทดสอบ
		- สามารถวิ่งไปในทิศทาง ต่าง ๆ	- ผู้สอน 2 คนจับมือผู้เรียนคนละข้างวิ่งไปด้วยกันช้า ๆ ผู้เรียนอาจโหนมือผู้สอนขณะที่วิ่งไปพอวิ่งไปได้สัก 3-4 ก้าว ให้หยุดสักครู่เริ่มวิ่งใหม่ขณะวิ่งค่อย ๆ ดึงมือผู้เรียนให้ไปข้างหน้าเพื่อให้ผู้เรียนก้าวขาไปข้างหน้าได้เร็วและมั่นคงขึ้น หยุดสักครู่แล้ววิ่งต่อไปในช่วงระยะสั้น ๆ ก่อนจนวิ่งได้ 3-4 เมตร
			- ผู้สอนจับมือผู้เรียนข้างหนึ่งวิ่งไปด้วยกันสอนแบบเดียวกันกับข้อ 1
	- สามารถวิ่งเตะลูกบอลได้ (แม้จะหยุดเล็กน้อยก่อนจะเตะ)	- ผู้สอนวิ่งเตะลูกบอลช้าๆ ให้เด็กดู แล้วจับมือเด็กข้างหนึ่งวิ่งไปด้วยกันเพื่อเตะลูกบอล	

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			<ul style="list-style-type: none"> - ให้เด็กเล่นผลัดกันวิ่งไปเตะลูกบอลกับเด็กอื่นหรือผู้ใหญ่ เพื่อให้เด็กสนุก
7. การกระโดด	การกระโดด	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถกระโดดบนพื้นราบได้โดยช่วยพยุง - สามารถกระโดดเท้าพื้นทั้งสองข้าง (ไม่จำเป็นต้องยกเท้าพร้อมกัน) 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้สอนจับมือเด็กกระโดดบนที่นอนพองน้ำหรือแรมโบลิน เมื่อเด็กทำได้ ลดความช่วยเหลือลงให้เด็กกระโดดด้วยตนเอง - ผู้สอนหันหน้าเข้าหาเด็ก แลจับมือเด็กทั้งสองข้างเพื่อพยุงให้เด็กสามารถกระโดดให้เท้าพื้นทั้งสองข้างได้ตามจังหวะนับของผู้สอน เมื่อเด็กทำได้ลดความช่วยเหลือลง

2. ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1. การมอง	การจ้องมอง	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถมองสบตาผู้อื่นได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดให้เด็กนั่งหันหน้าเข้าหาผู้ฝึก กระตุ้นให้เด็กมองสบตา โดยให้มองของเล่นในระดับสายตาผู้ฝึกก่อนแล้วถอนของเล่นออก เพื่อให้เด็กมองสบตาผู้ฝึก
		<ul style="list-style-type: none"> - มองวัตถุเป้าหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> - พยายามเรียกให้ผู้เรียนมองเพื่อดึงดูดความสนใจ - แขนววัตถุสีสดใส มองเห็นได้ง่าย มีเสียงดังเมื่อเคลื่อนไหวไว้ทางด้านขวา ด้านซ้าย หรือที่เหนือเตียงผู้เรียนนอน - ปูเตียงด้วยผ้าที่มีลวดลาย และเปลี่ยนตำแหน่งของเตียงบ่อย ๆ เพื่อเป็นการเปลี่ยนทิศทางของแสงที่จะช่วยกระตุ้นการมองเห็นของผู้เรียน - ถือวัตถุที่มีสีสดใส ไม่มีเสียง รูปวาดหน้าคนแบบลายเส้น หรือรูปภาพตาหมากรุก ห่างจากหน้าเด็ก 20 ซม. เขย่าวัตถุหรือเคลื่อนไหวรูปเพื่อกระตุ้นเด็กให้จ้องมอง ถ้าไม่มองจับคางให้หันหน้ามอง

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถจ้องมองสิ่งของที่อยู่ตรงหน้า 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำผู้เรียนในท่านอนหงาย ผู้สอนพูดคุย ยิ้มกับผู้เรียนโดยให้ตำแหน่งของผู้สอนห่างจากผู้เรียน 20 ซม. และอยู่ห่างเส้นกึ่งกลางตัวผู้เรียนไปด้านข้าง พยายามให้ผู้เรียนจ้องมองหน้าผู้สอนและผู้สอนค่อย ๆ เอียงหน้าตนเองให้ผ่านเส้นกึ่งกลางตัวผู้เรียนไปในด้านตรงข้าม ถ้าผู้เรียนไม่มองตามจับคางผู้เรียนให้หันมองตามใบหน้าผู้สอน - ผู้ฝึกถือสิ่งของที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนมองในระดับสายตาของผู้เรียนแล้วกระตุ้นให้ผู้เรียนมองสิ่งของนั้น
		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถจ้องมองวัตถุด้านซ้าย – ขวา 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำผู้เรียนในท่านอนหงาย ศีรษะอยู่ในแนวกึ่งกลางลำตัว ผู้สอนพูดคุย ร้องเพลง ยิ้มกับผู้เรียน โดยให้หน้าผู้สอนห่างจากหน้าผู้เรียน 20 ซม. เพื่อให้ผู้เรียนจ้องมอง ผู้สอนค่อย ๆ เอียงหน้าช้า ๆ เป็นแนวครึ่งวงกลมไปอีกด้านหนึ่ง (ทำเช่นนี้ทั้งด้านซ้ายและด้านขวา) โดยเริ่มต้นจากแนวกลางลำตัวของผู้เรียน ถ้าผู้เรียนไม่มองตาม จับคางให้ผู้เรียนหันหน้ามอง - ผู้ฝึกให้ผู้เรียนมองวัตถุด้านหน้าระดับสายตาแล้วค่อย ๆ เคลื่อนวัตถุขึ้นไปด้านข้างซ้ายขวา กระตุ้นให้ผู้เรียนมอง
		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถจ้องมองวัตถุ ด้านบน – ล่าง 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำผู้เรียนในท่านอนหงายโดยให้ศีรษะอยู่ในแนวกึ่งกลางลำตัว พยายามให้ผู้เรียนสนใจของเล่นหรือใบหน้าผู้ทดสอบ เมื่อผู้เรียนมองให้เคลื่อนของเล่นหรือใบหน้าช้า ๆ ขึ้นไปทางหน้าผากและค่อย ๆ เคลื่อนลงมาผ่านส่วนคางไปยังลำตัว

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
	การมองตาม	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถมองตามวัตถุที่เคลื่อนที่ 	<ul style="list-style-type: none"> - วางผู้เรียนในท่านอนหงาย ศีรษะผู้เรียนอยู่ในแนวกึ่งกลางลำตัว ผู้สอนถือวัตถุ สีสดใส มีเสียง ห่างจากหน้าผู้เรียน 20 ซม. ให้ผู้เรียนจ้องมอง และเคลื่อนวัตถุช้า ๆ เป็นแนวโค้งจากด้านหนึ่งไป อีกด้านหนึ่งเป็นมุม 180 องศา - เปลี่ยนใช้วัตถุสีสดใสแต่ไม่มีเสียง ขยับวัตถุให้ผู้เรียน- ผู้ฝึกให้ผู้เรียนมองวัตถุด้านหน้าระดับสายตาาก่อนแล้วค่อย ๆ เคลื่อนวัตถุขึ้นไป ด้านข้างซ้ายขวา กระตุ้นให้ผู้เรียนมอง - ผู้ฝึกให้ผู้เรียนมองวัตถุด้านหน้าระดับสายตาาก่อนแล้วค่อย ๆ เคลื่อนวัตถุขึ้นไปด้านข้างซ้ายขวา กระตุ้นให้ผู้เรียนมองสนใจมองถ้าไม่มอง จับคางให้หันมามอง
		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถมองหาเมื่อของหายไปจากสายตา 	<ul style="list-style-type: none"> - เล่นจ๊ะเอ๋กับผู้เรียน โดยใช้แผ่นกระดาษเจาะพอที่ตาของผู้สอนจะมองเห็นใบหน้าผู้เรียน สังเกตทางรูที่เจาะไว้ว่า ผู้เรียนมองตรงจุดที่ใบหน้าผู้สอนหายไปหรือไม่ ถ้าผู้เรียนไม่มอง เล่นซ้ำอีกโดยผู้สอน โผล่หน้าออกมาด้านเดิม - เคลื่อนของเล่นสีสดใส มีเสียง หรือไม่มีเสียง ไปมาข้างหน้าผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสนใจ เมื่อผู้เรียนจ้องมองค่อย ๆ เคลื่อนของเล่นไปแอบไว้หลังแผ่นกระดาษที่ใช้บัง สังเกตว่าผู้เรียนมองตรงจุดที่ของเล่นหายไปจากสายตาหรือไม่ ถ้าผู้เรียนไม่มอง ทำซ้ำอีก

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
2. การใช้มือ	การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ	- สามารถใช้ตาประสานสัมพันธ์กับมือในการทำกิจกรรมอย่างง่าย ๆ	<ul style="list-style-type: none"> - นำวัสดุสีสดใส เช่น ลูกปัด ก้อนไม้ขนาดครึ่งนิ้ววางตรงหน้าผู้เรียน เคาะวัตถุกับพื้นให้เกิดให้ผู้เรียนสนใจ สั่งให้ผู้เรียนหยิบ ถ้าผู้เรียนไม่หยิบ จับมือผู้เรียนให้หยิบ ฝึกทั้ง 2 ข้าง - ใช้อาหารชิ้นเล็ก เช่น ผลไม้หรือขนมที่ผู้เรียนชอบ ตัดเป็นชิ้นเล็ก ๆ วางตรงหน้าผู้เรียน ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนหยิบขนมกิน ถ้าผู้เรียนไม่หยิบช่วยจับมือให้ผู้เรียนหยิบ - ฝึกการร้อยลูกปัด
3. การเคลื่อนไหวอวัยวะในการพูด	การเคลื่อนไหวริมฝีปาก	- สามารถกลืนน้ำลายได้	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้นิ้วชี้ด้านที่ถนัดนิ้วกดกระพุ้งแก้ม - นวดเหงือกทั้ง 2 ด้านทั้งด้านบนและด้านล่าง - ใช้นิ้วชี้กดและนวดตรงกึ่งกลางลิ้น - ให้สังเกตเมื่อลิ้นเริ่มห่อให้รีบดึงนิ้วชี้ออกทันทีเมื่อเด็กเริ่มกลืนได้
	การดูดและการเป่า	- สามารถควบคุมการใช้ริมฝีปาก	- ผู้ฝึกจัดสถานการณ์เพื่อให้เด็กควบคุมการใช้ริมฝีปากได้ เช่น การเม้มปาก, การปิดปาก, การอ้าปาก ฯลฯ
	การเคี้ยวและการกลืน	- สามารถเคี้ยวและกลืนอาหาร	<ul style="list-style-type: none"> - เริ่มจากอาหารที่ผู้เรียนคุ้นเคย เคี้ยวง่าย บดให้หยาบ เช่น ข้าวบด ก๋วยเตี๋ยว เนื้อปลา - ใช้มือข้างที่ถนัดจับท้ายทอยเด็ก ใช้มือประคองคางโดยให้ด้านข้างของหัวแม่มือชิดกับริมฝีปากล่าง - พยายามฝึกการขยับคางขึ้นลงตามจังหวะการเคี้ยวอาหาร - หากผู้เรียนไม่เคี้ยวหรืออมไว้ให้ใช้มือช่วยจับขากรรไกรล่างขยับขึ้นลง และช่วยการกลืนด้วยการลูบจากใต้คางลงไปที่ลำคอ

3. ทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1. การช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันพื้นฐาน	การดื่ม	- สามารถดื่มน้ำและนมได้ด้วยตนเอง	- ขณะเริ่มสอนให้ใส่น้ำเพียงเล็กน้อยก่อน เพื่อไม่ให้แก้วหนักมาก ประคองมือผู้เรียนให้ยกแก้วขึ้นดื่ม เมื่อผู้เรียนเริ่มจับแก้วดื่มได้ดีขึ้น ให้เพิ่มน้ำแล้วลดการช่วยเหลือ จนผู้เรียนยกแก้วน้ำดื่มและวางตัวเอง
	การรับประทานอาหาร	- สามารถใช้หลอดดูดของเหลวได้	- ผู้สอนจุ่มหลอดลงในนมหรือน้ำหวานที่เด็กชอบ ใช้นิ้วปิดปลายด้านบนยกหลอดขึ้นและให้เด็กดูดปลายหลอดอีกด้านหนึ่ง ค่อยๆ ปล่อยนิ้วที่ปิดปลายหลอดเมื่อเด็กดูด - ผู้สอนใช้หลอดสั้นก่อนเพื่อให้ดูง่าย แล้วค่อยๆ เพิ่มความยาวของหลอด - เมื่อเด็กทำได้ให้เด็กใช้หลอดดูดนม น้ำ จากแก้ว หรือนมจากกล่องเอง - เวลาเด็กดูดนมจากกล่อง ผู้สอนช่วยบีบกล่องเบาๆ จะทำให้ดูง่ายขึ้น
		- สามารถหยิบจับอาหารรับประทานอาหารได้เอง	- เลือกอาหารที่ผู้เรียนชอบและหยิบง่าย ขนาดพอคำ เช่นขนมปังกรอบ ,คุกกี้,ขนมผิง - ผู้สอนหยิบขนมใส่ปากเคี้ยวให้ผู้เรียนหยิบใส่ปากถ้าผู้เรียนไม่หยิบ ผู้สอนช่วยหยิบใส่ปากผู้เรียนให้ชิมก่อนเพื่อให้เกิดความสนใจ
		- สามารถใช้ช้อนรับประทานอาหารโดยหกเล็กน้อย	- ผู้สอนจับมือผู้เรียนกำด้ามช้อน ตักอาหารขนาดพอคำใส่ปาก บอกผู้เรียนให้ใช้ริมฝีปากเม้มอาหารจากช้อนแล้วลดการช่วยเหลือให้ผู้เรียนจับช้อนตักอาหารเข้าปากเอง - เพิ่มความชำนาญในการจับช้อนของผู้เรียนให้ผู้เรียนกินอาหารที่หยาบและเคี้ยวยากมากขึ้น เช่น ผัก และผลไม้ ต่าง ๆ โดยผู้สอนบอกให้ผู้เรียนเคี้ยวให้ละเอียด แล้วกลืน

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถแต่งกายโดยมีผู้ช่วยเหลือ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ฝึกให้เด็กเล่นของเล่นเกี่ยวกับการแต่งกาย เช่น ตีนตุ๊กแก รูดซิปก ลัดกระดุม - ฝึกให้ความร่วมมือในการสวมและถอดเสื้อผ้าแบบเสื้อยืดคอกลม - ฝึกให้ผู้เรียนสวมกางเกงแบบเอวยืด - ฝึกใส่รองเท้าแตะแบบสวม
	การแต่งกาย	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถถอดถุงเท้าหรือหมวกได้ - สามารถบอกความต้องการในการซับถ่าย 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้สอน สอนในช่วงเวลาเล่นเกี่ยวกับการแต่งตัว ใช้หมวกและถุงเท้าที่หลวมเพื่อให้เด็กถอดง่าย โดยผู้สอนถอดหมวกและถุงเท้าให้เด็กดูซ้ำๆ แล้วให้เด็กทำตามไปพร้อมๆกัน ขึ้นไหนที่เด็กทำไม่ได้ให้ผู้สอนช่วย - ผู้ฝึกสังเกตการแสดงกิริยาท่าทางเมื่อผู้เรียนมีการซับถ่ายเป็นเวลา 1 สัปดาห์ โดยบันทึกไว้เพื่อทราบช่วงเวลาที่แน่นอน - ฝึกผู้เรียนนั่งกระโถนหรือโถส้วมนาน 3 นาที ให้ตรงกับเวลาที่ได้ตามข้อแรก - ขณะที่ผู้เรียนเล่น หรือนั่งคุยกับผู้เรียน ให้สังเกตท่าทางของผู้เรียน เช่น จับที่เป้ากางเกง ทำเสียงพร้อมซี่ อี ฉี่ - ถ้าผู้เรียนไม่แสดงท่าทาง ให้พาเข้าห้องน้ำน้ำซำกว่าเวลาที่เคยฝึก - สังเกตท่าทางผู้เรียน ถ้าผู้เรียนทำท่าปวดจะถ่าย ให้ผู้ฝึกถามว่า “หนูอึหรือฉี่” กระตุ้นให้ผู้เรียนพูดตอบ แล้วพาไปนั่งกระโถนหรือโถส้วมทันที - เมื่อสมาชิกคนอื่นในครอบครัวไปห้องส้วมให้พูดให้เด็กได้ยินด้วย

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
	การขับถ่าย	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถขับถ่ายในห้องส้วม โดยมีผู้ช่วยเหลือ - 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกให้ผู้เรียนไปห้องส้วมเมื่อต้องการขับถ่ายโดยมีผู้ช่วยเหลือ - ฝึกให้ผู้เรียนถอดกางเกงออกในห้องส้วมเมื่อต้องการขับถ่ายโดยมีผู้ช่วยเหลือ - ฝึกให้ผู้เรียนนั่งโถส้วมอย่างถูกต้องเมื่อขับถ่ายโดยมีผู้ช่วยเหลือ - ฝึกให้ผู้เรียนทำความสะอาดเมื่อขับถ่ายได้ โดยมีผู้ช่วยเหลือ - ฝึกให้ผู้เรียนสวมกางเกงในห้องส้วมเมื่อขับถ่ายเสร็จแล้วโดยมีผู้ช่วยเหลือ

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
	การทำความสะอาดร่างกาย		<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักสถานที่และอุปกรณ์ในการทำความสะอาดร่างกาย - ฝึกให้ผู้เรียน ล้างมือ เช็ดมือโดยมีผู้อื่นช่วยเหลือ - ฝึกการแปรงฟัน บ้วนปากโดยมีผู้อื่นช่วยเหลือ - ฝึกการล้างหน้า เช็ดหน้า โดยมีผู้อื่นช่วยเหลือ - ฝึกให้ผู้เรียนอาบน้ำ และเช็ดตัว โดยมีผู้อื่นช่วยเหลือ - ฝึกการสระผม เช็ดผม และหวีผม โดยมีผู้อื่นช่วยเหลือ ตัวอย่างขั้นตอนการอาบน้ำ - เวลาอาบน้ำให้ผู้เรียน ผู้สอนล้างแขนข้างหนึ่งให้ดูเป็นตัวอย่าง พร้อมอธิบายไปด้วย แล้วบอกผู้เรียนให้ล้างแขนอีกข้าง ผู้สอนช่วยหยิบสบู่และการช่วยล้างไปก่อน - เมื่อผู้เรียนล้างแขนขาได้แล้ว ให้สอนผู้เรียนล้างตัว มือ เท้า ต่อไป - ผู้สอนช่วยถูสบู่และสอนเช็ดตัวให้ก่อน - ต่อไปเมื่อผู้เรียนทำได้ให้ปฏิบัติสิ่งเหล่านี้เอง ตัวอย่างขั้นตอนการล้างมือและเช็ดมือได้ด้วยตนเอง - เมื่อผู้เรียนมือเปื้อนนำผู้เรียนมาล้างมือโดยทำให้ดูเป็นตัวอย่าง แล้วฝึกผู้เรียน ตามขั้นตอนต่อไปนี้ - เปิดก๊อกน้ำหรือตักน้ำใส่ขัน - หยิบสบู่

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			<ul style="list-style-type: none"> - เอน้ำราดให้เปียกทั้งมือและสบู่ (ปิดก๊อกน้ำ) - ฟอกสบู่จนทั่วมือแล้ววางสบู่ไว้ที่เดิม - ถูมือที่ฟอกสบู่แล้วให้ทั่ว (เปิดก๊อกน้ำ) - ล้างน้ำเปล่าจนสะอาด - ปิดก๊อกน้ำ หรือวางชั้นไว้ที่เดิม - นำผ้าเช็ดมือให้แห้งแล้ววางผ้าเช็ดมือไว้ที่เดิม <p>ตัวอย่างขั้นตอนการแปรงฟัน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สอนให้ผู้เรียนแปรงฟันเป็นเวลาวันละ 2 ครั้ง เข้าและก่อนนอน 2. ขั้นตอนการสอนมีดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 2.1 จับแก้วนํ้าหรือขันใส่นํ้าไว้ 2.2 จับแปรงสีฟันจุ่มนํ้าให้เปียก 2.3 บีบยาสีฟันลงบนขนแปรงเพียงเล็กน้อย 2.4 อมนํ้าบ้วนปากจนสะอาด 2.5 ถ้าผู้เรียนไม่ร่วมมือ ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกยาสีฟันและแปรงสีฟันอันเล็ก ๆ สวย ๆ วางไว้ในที่ที่เด็กจะหยิบได้ง่ายเริ่มหัดให้แปรงฟันในระยะสั้น ๆ ก่อนแล้วค่อยเพิ่มเวลาฝึก

4. ทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษา

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
การรับรู้และเข้าใจภาษา	การรับรู้เสียง	- มีการรับรู้แหล่งของเสียง	- วางเด็กนอนหงาย เขย่าของเล่นที่มีเสียงหลายชนิด เช่น กระดิ่ง กรุงกริ่ง ขวด หรือกล่องพลาสติกใส่ของที่เขย่าแล้วเกิดเสียง เช่น ก้อนหิน ทราย ถั่วเมล็ดแห้งให้เกิดเสียงเบา ๆ แล้วค่อย ๆ ดึงขึ้น ทำทีละอย่าง ครึ่งละ 5 วินาที ตรงระดับหูผู้เรียนทำสลับข้าง - ใช้มือจับคางผู้เรียนให้หันไปหาเสียง - หากผู้เรียนสะดุ้งหรือขยับตัวเมื่อมีเสียง ให้ยิ้มและลูบมือหรือแตะแก้มผู้เรียนเป็นรางวัล ทำซ้ำเมื่อการรับรู้เพิ่มเติม - หากผู้เรียนไม่มีปฏิกิริยาใด ๆ ให้ทำเสียงตรงหน้าผู้เรียนพูดคุยกับผู้เรียนตลอดเวลา
	การรับรู้สีหน้าท่าทาง	- สามารถเข้าใจภาษาท่าทางและน้ำเสียงที่ผู้อื่นแสดง	- ผู้สอนใช้ท่าทางและภาษาในการสื่อความหมายออกคำสั่งให้ชัดเจน เช่น การห้าม การอนุญาต
	การรับรู้คำพูด	- สามารถตอบสนองต่อคำพูดของผู้อื่น	- ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามคำสั่งขั้นตอนนี้ได้ เช่น มานี่, สวัสดี, ขอบคุณ - ไม่เอา, เอา ฯลฯ
การแสดงออกทางภาษา	การแสดงออกสีหน้าหรือท่าทาง	- สามารถแสดง ท่าทางสื่อให้ผู้อื่นเข้าใจความต้องการของตนเอง	- ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมที่แสดงความต้องการพื้นฐานของผู้เรียน เช่น การตี่มน้ำ, การตี่นม, การเล่นของเล่น ฯลฯ - ฝึกให้ชี้วัตถุ เมื่อผู้เรียนต้องการปฏิบัติกิจกรรมบางอย่าง เช่น ต้องการตี่มน้ำให้ผู้เรียนชี้ที่แก้วน้ำ, หิวนมชี้ไปที่ขวดนม เมื่ออยากเล่นของเล่นที่ผู้เรียนชอบ จับมือผู้เรียนชี้ทุกครั้งก่อนส่งให้
	การสื่อสารโดยใช้การรูปภาพ สัญลักษณ์ สัญลักษณ์	- สามารถสื่อสารโดยใช้รูปภาพ สัญลักษณ์ สัญลักษณ์	- ฝึกการสื่อสารโดยใช้รูปภาพ เช่น กิน, นอน, ห้องน้ำ, ห้องเรียน ฯลฯ

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
การแสดงออกทางภาษา	การพูด	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถแสดงออกโดยการพูดเป็นคำหรือประโยคง่าย ๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกผู้เรียนเป็นคำง่าย ๆ ที่มีความหมาย เช่น พ่อ,แม่,พี่,น้อง,ข้าว,น้ำ - ฝึกผู้เรียนพูดเป็นวลีง่าย ๆ ได้เช่น กินข้าว ,หิวน้ำ,กินขนม ฯลฯ

5. ทักษะสังคม

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
การปฏิบัติตนในสังคม	การแสดงความต้องการ	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถร้องขอในสิ่งที่ต้องการ - หรือ ปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ต้องการ 	<ul style="list-style-type: none"> - ถามให้เด็กตอบรับหรือปฏิเสธ เช่น กินไหม ตอบไม่กิน /กิน - เรียนไหม ตอบ เรียน/ไม่เรียน เป็นผู้ขายไข่ไหม ตอบ ใช่/ไม่ใช่
การปฏิบัติตนในสังคม	การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	<ul style="list-style-type: none"> - แสดงการทักทายกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม - แสดงการขอโทษและขอบคุณ 	<ul style="list-style-type: none"> - “สวัสดี” หรือ “จู้จ่า” พร้อมพนมมือไหว้ และ “บาย บาย” พร้อมโบกมือทุกครั้งที่พบกันและจากกัน ถ้าเด็กไม่ทำให้จับมือทำ - สอนให้เด็กพูด “ขอ” ก่อนจะให้ของ - สอนให้เด็กพูด “ขอบคุณ” ทุกครั้ง เมื่อมีคนช่วยเหลือ หรือให้ของ - แนะนำให้สมาชิกในครอบครัวพูด “ขอ” และ “ขอบคุณ” ในโอกาสที่เหมาะสมให้เด็ก ดูเป็นตัวอย่าง - สอนให้เด็กพูด “ขอโทษ” ทุกครั้ง เมื่อทำผิด
	การเล่น	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเล่นตามลำพังในกลุ่มเพื่อนได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกให้ผู้เรียนเล่นของเล่นตามลำพัง - ฝึกให้ผู้เรียนเล่นของเล่นตามลำพังในกลุ่มเพื่อน
		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเล่นกับผู้อื่นได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกการเล่นโยนลูกบอล - ฝึกการเล่นเก็บของใส่ตะกร้า - ผู้สอนแนะนำเด็กให้ตามกฎจนเด็กเล่นได้ ต่อมาปล่อยให้เด็กเล่นกันเอง

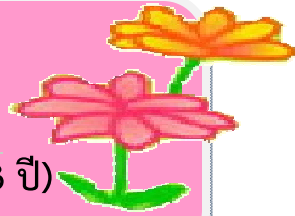
6. ทักษะทางด้านสติปัญญา

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1. พัฒนาทักษะความคิดรวบยอด	ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง	- สามารถบอกอวัยวะภายนอกง่าย ๆ ได้	- ให้ผู้เรียนชี้ อวัยวะของตนเอง เช่น ตา ,หู ปาก ,จมูก หรือใช้เพลงประกอบ
	การจำแนกแยกแยะเกี่ยวกับบุคคล	- สามารถจำแนกแยกแยะเกี่ยวกับบุคคล	- ฝึกให้ผู้เรียนจำแนกเกี่ยวกับบุคคลที่คุ้นเคย เช่น พ่อ ,แม่ ,พี่ ,น้อง
	การจำแนกแยกแยะเสียงบุคคลที่คุ้นเคย	- สามารถจำแนกแยกแยะเสียงเกี่ยวกับบุคคลที่คุ้นเคย	- ฝึกให้ผู้เรียนจำแนกเสียงของบุคคลที่คุ้นเคย เช่น พ่อ,แม่,พี่ ,น้อง
	การจำแนกแยกแยะใบหน้าของบุคคลที่คุ้นเคย	- สามารถจำแนกแยกแยะใบหน้าของบุคคลที่คุ้นเคย	- ฝึกให้ผู้เรียนแยกบุคคลที่คุ้นเคยโดยใช้รูปภาพ
	การจำแนกแยกแยะสิ่งของที่คุ้นเคย	- สามารถแยกสิ่งของที่คุ้นเคยได้	- ฝึกแยกแยะโดยใช้อุปกรณ์ที่ใช้ชีวิตประจำวัน ช้อน แก้วน้ำ ถ้วยจาน ชาม สมุด ดินสอ - ผู้สอนสาธิตให้ผู้เรียนดูในการแยกสิ่งของต่าง ๆ ออกจากกันที่ละเอียด
	การจำแนกแยกแยะสี	- สามารถแยกสีได้	- ฝึกให้ผู้เรียนแยกสี โดยใช้ ตัวต่อ,บล็อกไม้ ให้ผู้เรียนแยก สีได้แก่สีแดง ,สีน้ำเงิน ,สีเหลือง
	การจำแนกแยกแยะขนาด	- สามารถแยกขนาดได้ถูกต้อง	- เตรียมบล็อกไม้เป็นชุด ๆ ที่มีขนาดแตกต่างกัน - ผู้เรียนแยกบล็อกที่มีขนาดใหญ่กว่า และเล็กกว่ากัน - ให้ผู้เรียนหยิบบล็อกไม้ที่มีขนาดใหญ่กว่าออกจากขนาดเล็ก - หากผู้เรียนทำไม่ได้ให้ผู้สอนคอยช่วยจนกว่าจะทำได้ด้วยตนเอง

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
	การจำแนกแยกแยะ รูปทรง	- สามารถแยกรูปทรงได้	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้สอนนำรูปทรงต่าง ๆ มาให้ผู้เรียนดู ได้แก่ - รูปทรงสี่เหลี่ยม วงกลม สามเหลี่ยม - ผู้สอนเตรียมกล่องหยอดรูปทรง ผู้สอนแสดงวิธีทำให้เด็กดู โดยผู้สอนหยอดรูปทรงครั้งละ 1 อัน เช่นรูปทรงสี่เหลี่ยม วงกลม สามเหลี่ยม - ผู้สอนให้เด็กหยอดรูปทรงตามรูปทรงต่าง ๆ หากเด็กทำไม่ได้ ผู้สอนคอยช่วยจนกว่าจะทำได้ด้วยตนเอง
	การจำแนกแยกแยะ อุณหภูมิ	- สามารถรับรู้อุณหภูมิร้อน – เย็น	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้เรียนจับแก้วที่ใส่น้ำแข็งบอกผู้เรียนว่า “เย็น” สลับกับให้ผู้เรียนจับแก้วที่ใส่น้ำอุ่นแล้วบอกผู้เรียนว่า “ร้อน” - ถามผู้เรียนว่า “แก้วไหนเย็น” “แก้วไหนร้อน” ถ้าผู้เรียนทำไม่ได้ให้ช่วยจับมือผู้เรียนลองจับที่แก้วแล้วบอกซ้ำ - ให้ผู้เรียนจับของที่มีความร้อนและความเย็นต่างกันในชีวิตประจำวัน เช่นก้อนน้ำแข็ง, ผ้าชุบน้ำเย็น, ไอศกรีม หม้อข้าวอุ่น ๆ ถ้วยขนมร้อน ๆ
	การจำแนกแยกแยะ พื้นผิว	- สามารถรับรู้พื้นผิวที่ ขรุขระ กับ ผิวเรียบ	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้สอนเตรียมกระดาษที่มีพื้นผิวต่าง กัน เช่น ขรุขระ ผิวเรียบพร้อมบอกผู้เรียนให้ทราบในแต่ละพื้นผิว - ผู้สอนสาธิตให้ผู้เรียนสัมผัสกระดาษที่มีผิวขรุขระและผิวเรียบ
	การจับคู่สิ่งของที่คู่กันเคย	- สามารถจับคู่สิ่งของที่คู่กันเคย	<ul style="list-style-type: none"> - เตรียมวัตถุที่เป็นชุด ๆ เช่น ซ้อน ก้อนไม้ ถ้วย ฯลฯ - ผู้สอนออกคำสั่งให้ชัดเจนทุกครั้ง เช่น (วาง) ซ้อนกับซ้อน หากผู้เรียนทำไม่ได้ผู้สอนควรช่วยเหลือโดยจับมือผู้เรียนไว้เหนือภาชนะที่ใส่ - เมื่อผู้เรียนใส่วัตถุในภาชนะได้ถูกต้อง ผู้สอนควรให้คำชม “หนูเก่ง หนูใส่ซ้อนกับซ้อนได้ถูกต้อง” - ฝึกให้ผู้เรียนจับคู่สิ่งของที่คู่กันเคยเพิ่มขึ้นทีละ 1 อย่าง

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
	การจับคู่สี	- สามารถจับคู่สีได้	- ผู้สอน วางวัตถุสีที่กำหนดให้บนโต๊ะแล้วให้ผู้เรียนเลือกวัตถุสีที่เหมือนกันมาวางคู่กัน - ผู้เรียนสามารถจับคู่สีได้ไม่ต่ำกว่า 3 สี
	การจับคู่ขนาด	- สามารถจับคู่ขนาดที่เท่ากันได้	- ผู้สอนสาธิตให้ผู้เรียนจับคู่ขนาดของวัตถุที่เท่ากัน - ผู้สอนให้ผู้เรียนจับวัตถุที่มีขนาดเท่ากันหากผู้เรียนทำไม่ได้ครูต้องคอยช่วยเหลือจนกว่าเด็กจะทำได้
	การจับคู่รูปทรง	- สามารถจับคู่รูปทรงที่เหมือนกันได้	- เตรียมกระดานรูปแบบทรงเรขาคณิตที่มีรูปทรง 3 แบบ คือ รูปวงกลม สีเหลือง และสามเหลี่ยม - เอารูปทรงทั้ง 3 ชนิดออกจากช่องกระดานรูปแบบ ยื่นรูปวงกลมให้เด็กและบอกให้เด็กใส่ลงในช่องวงกลม หมุนกระดานเพื่อสับเปลี่ยนตำแหน่งช่องต่าง ๆ

แบบประเมินความสามารถพื้นฐาน
สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา (แรกเกิด ถึง 3 ปี)

คำชี้แจงการใช้แบบประเมิน

- 1.แบบประเมินฉบับนี้ เป็นการประเมินพัฒนาการเต็มรูปแบบ ใช้ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนทั้งทักษะและพฤติกรรม 6 ด้าน คือ ทักษะกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก ทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน ทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษา ทักษะทางสังคม ทักษะการใช้สติปัญญาและเตรียมความพร้อมทางวิชาการ
- 2.ใช้ประเมินความสามารถเด็กเป็นรายบุคคล
- 3.ใช้ประเมินความสามารถก่อนและหลังการเตรียมความพร้อมบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสิงห์บุรี
- 4.เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน
 - 0 หมายถึง ทำไม่ได้/ไม่ยอมทำ
 - 1 หมายถึง ทำได้โดยกระตุ้นเตือน ทางกาย ท่าทาง และทางวาจา
 - 2 หมายถึง ทำได้โดยกระตุ้นเตือนด้วย ท่าทางและทางวาจา
 - 3 หมายถึง ทำได้โดยกระตุ้นเตือนด้วยวาจา
 - 4 หมายถึง ทำได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องช่วยเหลือ

แบบประเมินความสามารถพื้นฐาน
สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา (แรกเกิด ถึง 3 ปี)

ชื่อผู้เรียน อายุ ปีเดือน
 ประเมินวันที่

ผู้ประเมิน

1.ทักษะกล้ามเนื้อใหญ่

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
1.การเคลื่อนไหว ในท่านอน	การเคลื่อนไหวใน ท่านอนหงาย	- สามารถยื่นแขนในท่านอนหงายได้					
		- สามารถหันศีรษะไปด้านข้าง					
		- สามารถเตะขาไปมา					
	การพลิกตัว	- สามารถพลิกตะแคงซ้าย-ขวา					
		- สามารถพลิกคว่ำและหงาย					
		- สามารถยันตัวเพื่อเตรียมลุกขึ้นนั่ง					
การเคลื่อนไหวใน ท่านอนคว่ำ	- สามารถชันคอขึ้น						
	- สามารถคืบไปในทิศทางต่าง ๆ						
2. การนั่ง	การนั่งบนพื้น	- สามารถนั่งทรงตัวโดยมีผู้ช่วย					
		- สามารถนั่งโดยใช้มื่อยัน					
		- สามารถนั่งทรงตัวเมื่อมีแรงมากระทบ จากภายนอก					
		- สามารถเปลี่ยนท่านั่งเพื่อเตรียมยืน					
	การนั่งบนเก้าอี้	- สามารถนั่งทรงตัวโดยมีผู้ช่วย					
		- สามารถนั่งทรงตัวเมื่อมีแรงมากระทบ จากภายนอก					
- สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียมยืน							
3.การคลาน	การคลาน	- สามารถตั้งคลาน					
		- สามารถคลานไปในทิศทางต่าง ๆ					
		- สามารถคลานขึ้น – ลงบันได					
4. การเกาะยืน	การเกาะยืน	- สามารถเกาะยืนโดยใช้มือจับทั้งสองข้าง					
		- สามารถเกาะยืนโดยใช้มือจับข้างเดียว					
	การยืน	- สามารถยืนทรงตัวได้เอง					

5. การเดิน	การเกาะเดิน	- สามารถเดินโดยมีผู้ช่วย					
	ทางราบ	- สามารถเดินเกาะผนัง/ราว					
	การเดินโดยอิสระ	- สามารถเดินได้ด้วยตนเองโดยไม่มีผู้ช่วยหรือเครื่องช่วย					
	การเดินขึ้น-ลงบันได	- สามารถเดินขึ้น-ลงบันไดโดยมีการพักเท้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ					
		- สามารถเดินขึ้น-ลงบันไดโดยมีการสลับเท้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ					
6. การวิ่ง	การวิ่ง	- สามารถวิ่งไปข้างหน้าได้					
		- สามารถวิ่งในทิศทางต่างๆ					
		- สามารถวิ่งเตะลูกบอลได้ (แม้จะหยุดเลี้ยงก่อนจะเตะ)					
7. การกระโดด	การกระโดด	- สามารถกระโดดบนพื้นราบได้โดยช่วยพยุง					
		- สามารถกระโดดเท้าพื้นทั้งสองข้าง (ไม่จำเป็นต้องยกเท้าพร้อมกัน)					

2. ทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
1. การมอง	การจ้องมอง	- สามารถมองสบตาผู้อื่นได้					
		- มองวัตถุเป้าหมาย					
		- สามารถจ้องมองสิ่งของที่อยู่ตรงหน้า					
	การมองตาม	- สามารถจ้องมองตามวัตถุด้านซ้าย-ขวา					
- สามารถจ้องมองวัตถุด้านบน-ล่าง							
- สามารถมองตามวัตถุที่เคลื่อนที่							
- สามารถมองหาเมื่อของหายไปจากสายตา							
2. การใช้มือ	การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ	- สามารถใช้ตาประสานสัมพันธ์กับมือในการทำกิจกรรมอย่างง่าย					
3. การเคลื่อนไหวอวัยวะในการพูด	การเคลื่อนไหวริมฝีปาก	- สามารถกลืนน้ำลายได้					

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
3.การเคลื่อนไหว อวัยวะในการพูด	การดูดและการเป่า	- สามารถควบคุมการใช้ริมฝีปาก					
	การเคี้ยวและการกลืน	- สามารถเคี้ยวและกลืนอาหาร					

3.ทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
1.การช่วยเหลือ ตนเองในชีวิต ประจำวันพื้นฐาน	การดื่ม	- สามารถดื่มน้ำและนมได้ด้วยตนเอง					
		- สามารถใช้หลอดดูดของเหลวได้					
	การรับประทานอาหาร	- สามารถหยิบจับอาหารรับประทาน อาหารได้เอง					
		- สามารถใช้ช้อนรับประทานอาหารโดย หกเล็กน้อย					
	การแต่งกาย	- สามารถแต่งกายโดยมีผู้ช่วยเหลือ					
		- สามารถถอดถุงเท้าหรือหมวกได้					
	การขับถ่าย	- สามารถบอกความต้องการในการ ขับถ่าย					
		- สามารถขับถ่ายในห้องส้วมโดยมี ผู้ช่วยเหลือ					
	การทำความสะอาด ร่างกาย	- สามารถทำความสะอาดร่างกายโดยมีผู้ ช่วยเหลือ					

4.ทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษา

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
1.การรับรู้และเข้าใจภาษา	การรับรู้เสียง	- การรับรู้แหล่งของเสียง					
	การรับรู้สีหน้าท่าทาง	- สามารถเข้าใจภาษา ท่าทาง และน้ำเสียงที่ผู้อื่นแสดง					
	การรับรู้คำพูด	- สามารถตอบสนองต่อคำพูดของผู้อื่น					
2.การแสดงออกทางภาษา	การแสดงออกทางสีหน้าหรือท่าทาง	- สามารถแสดงท่าทางให้ผู้อื่นเข้าใจตามต้องการของตนเอง					
	การสื่อสารโดยใช้รูปภาพ สัญลักษณ์	- สามารถสื่อสารโดยใช้รูปภาพ สัญลักษณ์					
	การพูด	- สามารถแสดงออกโดยการพูดเป็นคำหรือประโยคง่าย ๆ					

5.ทักษะทางสังคม

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
1.การปฏิบัติตนในสังคม	การแสดงความต้องการ	- สามารถร้องขอในสิ่งที่ต้องการหรือปฏิเสธ ในสิ่งที่ไม่ต้องการ					
	การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	- แสดงการทักทายกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม					
		- แสดงการขอโทษ และ ขอบขอบคุณ					
	การเล่น	- สามารถเล่นตามลำพังในกลุ่มเพื่อนได้					
- สามารถเล่นกับผู้อื่นได้							

6.ทักษะการใช้สติปัญญา

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
1.พัฒนาทักษะความคิดรวบยอด	ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง	- สามารถบอกอวัยวะภายนอกง่าย ๆ ได้					
	การจำแนกแยกแยะเกี่ยวกับบุคคล	- สามารถจำแนกแยกแยะเกี่ยวกับบุคคล					
	การจำแนกแยกแยะเสียงบุคคลที่คุ้นเคย	- สามารถจำแนกแยกแยะเสียงบุคคลที่คุ้นเคย					
	การจำแนกแยกแยะใบหน้าบุคคลที่คุ้นเคย	- สามารถจำแนกแยกแยะใบหน้าบุคคลที่คุ้นเคย					
	การจำแนกแยกแยะสิ่งของที่คุ้นเคย	- สามารถแยกสิ่งของที่คุ้นเคยได้					
	การจำแนกแยกแยะสี	- สามารถแยกสีได้					
	การจำแนกแยกแยะขนาด	- สามารถแยกขนาดได้ถูกต้อง					
	การจำแนกแยกแยะรูปทรง	- สามารถแยกรูปทรงได้					
	การจำแนกแยกแยะอุณหภูมิ	- สามารถรับรู้อุณหภูมิร้อน-เย็น					
	การจำแนกแยกแยะพื้นผิว	- สามารถรับรู้พื้นผิวที่ขรุขระกับผิวเรียบ					
	การจับคู่สิ่งของที่คุ้นเคย	- สามารถจับคู่สิ่งของที่คุ้นเคย					
	การจับคู่สี	- สามารถจับคู่สีได้					
	การจับคู่ขนาด	- สามารถจับคู่ขนาดที่เท่ากันได้					
การจับคู่รูปทรง	- สามารถจับคู่รูปทรงที่เหมือนกันได้						

แนวทางการพัฒนาศักยภาพ
สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา อายุตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป

ที่	ทักษะ	เนื้อหา	เวลา
1	<p>กล้ามเนื้อมัดใหญ่</p> <p>การเตรียมความพร้อมด้านทักษะกล้ามเนื้อมัดใหญ่ เป็นการส่งเสริมการเคลื่อนไหวและการทรงตัว ส่งผลต่อการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ได้อย่างประสานสัมพันธ์กัน</p>	<p>1.การนั่ง เช่น นั่งบนพื้น นั่งเก้าอี้ การทรงตัวในท่านั่ง เป็นต้น</p> <p>2.การยืน เช่น การเกาะยืน การยืนด้วยตนเอง เป็นต้น</p> <p>3.การเดิน เช่น การเดินด้วยตนเอง การเดินขึ้นบันได เป็นต้น</p> <p>4.การวิ่ง เช่น วิ่งอยู่กับที่ วิ่งไปข้างหน้า เป็นต้น</p> <p>5.การกระโดด เช่น กระโดด 2 ขาอยู่กับที่ เป็นต้น</p>	<p>ขึ้นอยู่กับอายุและความแตกต่างระหว่างบุคคล</p>
2.	<p>กล้ามเนื้อมัดเล็ก</p> <p>การเตรียมความพร้อมด้านทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก เป็นความสามารถในการใช้มือ การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ และการเคลื่อนไหววัยวะที่ใช้ในการพูด</p>	<p>1.การใช้มือในการเอี๊ยม การกำหรือจับวัตถุ การนำวัตถุไปยังเป้าหมายและการปล่อยวัตถุ</p> <p>2.การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ เช่น การหยิบจับวัตถุ การต่อวัตถุ/สิ่งของ การปั้น การตัด การขีดเขียน การวาดภาพ การระบายสี การโยน การกลิ้ง เป็นต้น</p> <p>3.การเคลื่อนไหววัยวะที่ใช้ในการพูด เช่น การเคลื่อนไหวริมฝีปาก การดูด/การเป่า การเคี้ยว/การกลืน เป็นต้น</p>	<p>ขึ้นอยู่กับอายุและความแตกต่างระหว่างบุคคล</p>

ที่	ทักษะ	เนื้อหา	เวลา
3.	<p>การช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน</p> <p>เป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษซึ่งมีพัฒนาการล่าช้า ควรได้รับการฝึกให้สามารถช่วยเหลือตนเองและปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้โดยไม่เป็นภาระของครอบครัวและสังคม</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. กิจวัตรประจำวันขั้นพื้นฐาน <ul style="list-style-type: none"> - การตื่น - การรับประทานอาหาร - การแต่งกาย - การขับถ่าย - การทำความสะอาดร่างกาย - การดูแลอนามัยส่วนบุคคล 2. กิจวัตรประจำวันอื่น ๆ <ul style="list-style-type: none"> - การช่วยเหลืองานบ้าน - การเดินทางไปในที่ต่างๆ - การซื้อของ - การใช้บริการสาธารณะ 	ขึ้นอยู่กับอายุและความแตกต่างระหว่างบุคคล
4.	<p>ภาษาและการสื่อสาร</p> <p>ภาษาและการสื่อสารมีความจำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อใช้ในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด หรือแสดงออกถึงความเข้าใจในการรับรู้ทางภาษาและการสื่อสาร</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การรับรู้และเข้าใจภาษา <ul style="list-style-type: none"> - การรับรู้เสียง - การรับรู้สีหน้า ท่าทาง - การรับรู้คำพูด 2. การแสดงออกทางภาษา <ul style="list-style-type: none"> - การแสดงสีหน้า ท่าทาง - การสื่อสารโดยใช้รูปภาพ สัญลักษณ์ - การพูด 	ขึ้นอยู่กับอายุและความแตกต่างระหว่างบุคคล

ที่	ทักษะ	เนื้อหา	เวลา
5.	<p>ทักษะทางสังคม</p> <p>ในการวางตัว และปฏิบัติตนกับผู้อื่น เด็กควรจะได้เรียนรู้วิธีการปฏิบัติตัวกับผู้ใกล้ชิด เช่น ครู ผู้ปกครอง พ่อแม่ของตนเองก่อน หลังจากนั้นจึงรู้วิธีที่จะปฏิบัติตัวกับบุคคลอื่นที่อยู่ไกลตัวออกไป ทั้งกับเด็กและผู้ใหญ่ ซึ่งจะช่วยให้เป็นที่ยอมรับจากผู้อื่น เกิดความมั่นใจ และกล้าแสดงออกทำให้ปฏิบัติตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม</p>	<p>1. การปฏิบัติตนในสังคม</p> <ul style="list-style-type: none"> - การแสดงความต้องการ - การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น - การเล่น - การปฏิบัติตามกติกาของสังคม 	<p>ขึ้นอยู่กับอายุและความแตกต่างระหว่างบุคคล</p>
6.	<p>ด้านสติปัญญาและเตรียมความพร้อมทางวิชาการ</p> <p>บุคคลมีความพร้อมทักษะพื้นฐานทั้ง 5 ด้าน แล้ว บุคคลควรได้รับการพัฒนาความคิดรวบยอดด้านต่างๆ และการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน เพื่อส่งต่อเข้ารับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไป</p>	<p>1. การพัฒนาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกี่ยวกับตนเอง - การจำแนก - การเปรียบเทียบ - การจับคู่ - การจัดหมวดหมู่ - ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ <p>2. การเตรียมความพร้อมการอ่าน</p> <p>3. การเตรียมความพร้อมการเขียน</p> <p>4. การเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์</p> <p>5. การเข้าใจ วิเคราะห์ และแก้ไข้ปัญหา</p>	<p>ขึ้นอยู่กับอายุและความแตกต่างระหว่างบุคคล</p>

ศักยภาพที่คาดหวัง

สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา อายุ 4 ปี ขึ้นไป

ทักษะกล้ามเนื้อใหญ่

1. ทักษะ การนั่ง

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การนั่งบนพื้น	- สามารถนั่งทรงตัวโดยอิสระและมั่นคง - สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียมยืน
2.	การนั่งเก้าอี้	- สามารถนั่งทรงตัวโดยอิสระและมั่นคง - สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียมยืน

2. ทักษะ การยืน

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การยืน	- สามารถยืนทรงตัวได้เองอย่างมั่นคง

3. ทักษะ การเดิน

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การเดินโดยอิสระ	- สามารถเดินได้ด้วยตนเองโดยไม่มีผู้ช่วยหรือเครื่องช่วย
2.	การเดินขึ้น - ลงบันได	- สามารถเดินขึ้น - ลงบันไดโดยมีการพยักหน้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ - สามารถเดินขึ้น - ลงบันไดโดยมีการสลับเท้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ

4. ทักษะ การวิ่ง

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การวิ่ง	- สามารถวิ่งไปในทิศทางต่างๆ - สามารถวิ่งผ่านสิ่งกีดขวางได้ - สามารถวิ่งเตะบอลได้

6. ทักษะ การกระโดด

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การกระโดดสองขา	- สามารถกระโดดสองเท้าพร้อมกันได้ - สามารถกระโดดสองเท้าไปข้างหน้าได้ - สามารถกระโดดข้ามเชือกสูง 15 เซนติเมตร ได้
2.	การกระโดดจากท่าย่อเข้า	- สามารถกระโดดจากท่าย่อเข้าได้
3.	การกระโดดขาเดียว	- สามารถกระโดดขาเดียวได้ 2-3 ครั้ง

ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก

1. ทักษะ การมอง

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1	การมอง	<ul style="list-style-type: none">- สามารถสบตากับผู้อื่น- สามารถมองสิ่งของที่อยู่ตรงหน้าและรับรู้รายละเอียด- สามารถมองวัตถุด้านข้างซ้าย-ขวาและรับรู้รายละเอียด- สามารถมองวัตถุด้านบน-ล่างและรับรู้รายละเอียด

2. ทักษะ การใช้มือ

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1	การใช้มือในการกำหรือจับวัตถุ การนำวัตถุไป การปล่อยวัตถุ	<ul style="list-style-type: none">- สามารถจับวัตถุหรือสิ่งของได้อย่างถูกวิธี- สามารถใช้นิ้วหัวแม่มือ ร่วมกับนิ้วอื่น ๆ กายหยิบด้วยปลายนิ้ว- สามารถนำและปล่อยวัตถุไปยังจุดหมายที่ต้องการ

3. ทักษะ การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1	การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ	<ul style="list-style-type: none">- สามารถใช้ตาประสาน สัมพันธ์กับมือในการทำกิจกรรมที่ซับซ้อน

4. ทักษะ การเคลื่อนไหวอวัยวะที่ใช้ในการพูด

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1	การเคลื่อนไหวอวัยวะที่ใช้ในการพูด	<ul style="list-style-type: none">- สามารถควบคุมริมฝีปากได้อย่างปกติ

ทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

1. ทักษะ การช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันพื้นฐาน

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การดื่ม	- สามารถดื่มนมหรือน้ำได้ด้วยตนเอง
2.	การรับประทานอาหาร	- สามารถรับประทานอาหารได้ด้วยตนเองอย่างถูกวิธี
3.	การแต่งกาย	- สามารถแต่งกายอย่างถูกต้องตามกาลเทศะ
4.	การขับถ่าย	- สามารถขับถ่ายได้ด้วยตนเอง
5.	การทำความสะอาดร่างกาย	- สามารถทำความสะอาดร่างกายได้ด้วยตนเอง
6.	การดูแลอนามัยส่วนบุคคล	- สามารถจัดการ ดูแลสุขภาพส่วนตนได้ถูกสุขลักษณะ

2. ทักษะ กิจวัตรประจำวันอื่น ๆ

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การช่วยเหลืองานบ้าน	- รับผิดชอบงานบ้านง่ายๆได้
2.	การเดินทางไปในที่ต่างๆ	- สามารถการเดินทางไปในที่ต่างๆได้ด้วยตนเอง
3.	การซื้อของ	- สามารถซื้อของได้ด้วยตนเอง
4.	การใช้บริการสาธารณะ	- สามารถใช้บริการสาธารณะได้ด้วยตนเอง

ทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษา

1. ทักษะ การรับรู้และเข้าใจภาษา

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การรับรู้เสียง	- สามารถรับรู้แหล่งของเสียงและตอบสนองได้อย่างเหมาะสม
2.	การรับรู้สีหน้า ท่าทาง	- สามารถเข้าใจภาษาท่าทางที่ผู้อื่นแสดงและตอบสนองได้อย่างเหมาะสม
3.	การรับรู้คำพูด	- สามารถตอบสนองต่อคำพูดของผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

2. ทักษะ การแสดงออกทางภาษา

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การแสดงสีหน้า หรือท่าทาง	- สามารถแสดงสีหน้า หรือท่าทาง สื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างเหมาะสม
2.	การสื่อสารโดยการใช้รูปภาพ สัญลักษณ์ สัญลักษณ์	- สามารถสื่อสารโดยการใช้รูปภาพ สัญลักษณ์ สัญลักษณ์ได้อย่างเหมาะสม
3.	การพูด	- สามารถแสดงออกโดยการพูดเป็นคำ หรือประโยคได้อย่างเหมาะสม

ทักษะสังคม

1. ทักษะ การปฏิบัติตนในสังคม

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การแสดงความต้องการ	- สามารถร้องขอในสิ่งที่ต้องการหรือปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ต้องการ
2.	การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	- สามารถแสดงการทักทายกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ - สามารถแสดงการขอโทษ ขอบคุนได้อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์
3.	การเล่น	- สามารถเล่นกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม - สามารถเล่นกับผู้อื่นได้ตามกติกา
4.	การปฏิบัติตามกติกาของสังคม	- สามารถปฏิบัติตามกติกาของสังคมได้อย่างเหมาะสม

ทักษะทางด้านสติปัญญา และการเตรียมความพร้อมทางวิชาการ

1. ทักษะ พัฒนาทักษะความคิดรวบยอด

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	เกี่ยวกับตนเอง	- สามารถบอกชื่อและหน้าที่ของอวัยวะ ต่าง ๆ ได้
2.	การจำแนก <ul style="list-style-type: none"> - เกี่ยวกับบุคคล - เสียงบุคคลที่คุ้นเคย - ใบหน้าของบุคคลที่คุ้นเคย - สิ่งของที่คุ้นเคย - สี - ขนาด - รูปทรง ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถจำแนกและบอกชื่อบุคคลที่คุ้นเคยได้ - สามารถจำแนกและบอกชื่อเกี่ยวกับสิ่งของที่คุ้นเคยได้ - สามารถจำแนกและบอกชื่อสีต่างๆได้ - สามารถจำแนกและบอกขนาดต่างๆได้ - สามารถจำแนกและบอกรูปทรงต่างๆได้
3.	การเปรียบเทียบ <ul style="list-style-type: none"> - ขนาด - น้ำหนัก - อุณหภูมิ - จำนวน - พื้นผิว ฯลฯ 	- สามารถเปรียบเทียบ ขนาด น้ำหนัก อุณหภูมิ จำนวน พื้นผิว ฯลฯ
4.	การจับคู่ <ul style="list-style-type: none"> - สิ่งของ - ภาพ - สัญลักษณ์ 	- สามารถจับคู่สิ่งของ ภาพหรือสัญลักษณ์
5.	การจัดหมวดหมู่ <ul style="list-style-type: none"> - คน - สัตว์ - สิ่งของ - พืช 	- สามารถจัดหมวดหมู่ คน สัตว์ สิ่งของ และพืช
6.	ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ	- สามารถใช้สิ่งของ ได้อย่างสัมพันธ์กันและเหมาะสมกับหน้าที่

2. ทักษะ การเตรียมความพร้อมการอ่าน

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การเตรียมความพร้อมการอ่าน	<ul style="list-style-type: none">- สามารถจำแนกพยัญชนะ - สระ วรรณยุกต์- สามารถออกเสียงพยัญชนะ - สระ วรรณยุกต์- สามารถอ่านพยัญชนะ - สระ วรรณยุกต์- สามารถอ่านภาษาอังกฤษ

3. ทักษะ การเตรียมความพร้อมการเขียน

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การเตรียมความพร้อมการเขียน	<ul style="list-style-type: none">- สามารถเขียนเส้นพื้นฐานได้- สามารถเขียนพยัญชนะ - สระ- สามารถอ่านภาษาอังกฤษ

4. ทักษะ การเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์	<ul style="list-style-type: none">- สามารถนับจำนวนนับได้- สามารถรู้ค่าของจำนวนนับได้- สามารถอ่านสัญลักษณ์ตัวเลขได้- สามารถเขียนตัวเลขได้- สามารถบวก ลบ คูณ และ หาง่าย ๆ ได้

5. ทักษะ การเข้าใจ วิเคราะห์ และแก้ไขปัญหา

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การเข้าใจ วิเคราะห์ และแก้ไขปัญหา	<ul style="list-style-type: none">- สามารถแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันได้

**แนวการจัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพ
สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา อายุตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป**

1. ทักษะกล้ามเนื้อใหญ่

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1. การนั่ง	การนั่งบนพื้น	- สามารถนั่งทรงตัวโดยอิสระและมั่นคง	- จัดทำให้ผู้เรียนนั่งในท่าขัดสมาธิ ให้ผู้เรียนนั่งทรงตัวด้วยตนเอง และสามารถเอื้อมมือทำกิจกรรมนอกฐานรองรับได้
	การนั่งเก้าอี้	- สามารถนั่งทรงตัวโดยอิสระและมั่นคง	- ให้ผู้เรียนนั่งบนเก้าอี้ ผู้สอนยื่นของเล่นให้ผู้เรียนทางด้านข้าง ลำตัวในระยะที่เอื้อมมือไปถึงได้ เรียกชื่อผู้เรียนให้เอี้ยวตัวไปหยิบของเล่นเปลี่ยนทำอีกข้างสลับกันไป - วางของเล่นไว้บนโต๊ะทางด้านข้างลำตัว ในระยะที่ผู้เรียนเอื้อมมือไปหยิบได้ ผู้สอนเรียกชื่อผู้เรียนให้สนใจของเล่น เพื่อจะได้เอี้ยวตัวไปหยิบของเล่นทำอีกข้างสลับกัน ถ้าผู้เรียนทำไม่ได้ เล่นของเล่นให้ใกล้ตัวผู้เรียนอีกเล็กน้อย ผู้สอนจับแขนผู้เรียนให้เอี้ยวตัวไปหยิบของเล่น
การเดิน	การเดินโดยอิสระ	- สามารถเดินได้ด้วยตนเองโดยไม่มีผู้ช่วยหรือเครื่องช่วย	- ผู้สอนชักชวนให้ผู้เรียนเดินไปยังที่ต่าง ๆ บ่อย ๆ เช่น เดินไปห้องน้ำ ห้องกินข้าว เดินไปขึ้นรถ เดินรอบ ๆ บ้าน เดินขึ้นลงที่ชันเล็กน้อย เดินบนทราย และเดินบนเบาะ
	การเดินขึ้น – ลงบันได	- สามารถเดินขึ้น ลงบันไดโดยมีการพักเท้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ	- ผู้สอนจูงผู้เรียนขึ้นบันได โดยจับมือข้างหนึ่งของผู้เรียน และให้ผู้เรียนใช้มืออีกข้างเกาะราวบันไดไว้ เมื่อผู้เรียนก้าวขึ้นได้ดี ผู้สอนลดการช่วยเหลือ โดยการเปลี่ยนไปจับที่ข้อมือ ปลายแขนเสื้อตามลำดับ จนผู้เรียนเดินเกาะราวบันไดเอง

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเดินขึ้น - ลงบันไดโดยมีการสลับเท้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้สอนยืนอยู่ด้านหลังผู้เรียน ใช้มือจับขาผู้เรียนแต่ละข้างให้ขึ้นบันได สลับกัน
การวิ่ง	การวิ่ง	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถวิ่งไปในทิศทางต่าง ๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้สอนวิ่งไปแตะลูกบอลซ้ำ ๆ ให้ผู้เรียนดู แล้วจับมือผู้เรียนข้างหนึ่งวิ่งไปด้วยกันเพื่อให้ผู้เรียนแตะลูกบอล - ให้ผู้เรียนเล่นผลัดกันวิ่งไปแตะลูกบอลกับผู้เรียนอื่น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสุข
		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถวิ่งผ่านสิ่งกีดขวางได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้สอนจับมือผู้เรียน วิ่งไปด้วยกันเช่น วิ่งวน ไปมาบนสนามหญ้าหรือในสวน ในระยะแรกเมื่อถึงที่เลี้ยวก็พาวิ่งเลี้ยวเป็นมุมกว้าง ๆ ก่อนแล้วจึงหักมุมให้แคบลงโดยใช้เก้าอี้หรือกิ่งไม้ - มากองรวมกันเป็นมุมก็ได้ - ฝึกให้ผู้เรียนรู้จัก จังหวะการวิ่ง เช่นพูดว่า “หยุด” เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักและ “วิ่ง” เพื่อให้ผู้เรียนวิ่งต่อไป - เมื่อผู้เรียนวิ่งเองได้แล้ว ผู้สอนปล่อยมือผู้เรียนให้วิ่งเอง - ให้ผู้เรียนเล่นเครื่องเล่นสนาม - ให้เล่นเกมกลางแจ้งรวมกับคนอื่น
		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถวิ่งเตะบอลได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้สอนวิ่งไปแตะลูกบอลซ้ำๆ ให้เด็กดู แล้วจับมือเด็กข้างหนึ่งวิ่งไปด้วยกันเพื่อเตะลูกบอล - ให้เด็กเล่นผลัดกันวิ่งไปเตะลูกบอลกับเด็กอื่น หรือผู้ใหญ่เพื่อให้เด็กสนุก

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
การกระโดด	การกระโดด	- การกระโดดสองขา	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้สอนกระโดดไปข้างหน้าหลายๆครั้ง ติดกันให้เด็กดู บอกให้เด็กกระโดดไปพร้อมผู้สอน เริ่มจาก 2 ครั้ง จนกระโดดไปข้างหน้าได้ 10 ครั้ง - ผู้สอนขีดเส้นบนพื้นเป็นแนว ให้แต่ละเส้นห่างกัน 20-30 เซนติเมตร ให้เด็กกระโดดข้ามเส้นแต่ละเส้นที่ขีดเอาไว้ เริ่มจาก 2 เส้น เพื่อให้เด็กกระโดดข้ามไปข้างหน้า - ขณะที่เด็กกระโดด ผู้สอนสอนให้เด็กนับเส้นไปด้วยโดยนับดังๆ ตามผู้สอน
		- การกระโดดจากท่าย่อเข้า	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้สอนทำให้เด็กดูเป็นตัวอย่าง โดยอยู่ในท่าย่อเข้าแล้วกระโดด บอกให้เด็กทำตาม - ผู้สอนจับมือเด็กทั้งสองข้าง บอกให้เด็กย่อเข้าแล้วช่วยดึงตัวเด็กขึ้นกระโดด ลดการช่วยเหลือลงจนเด็กกระโดดได้เอง
		- การกระโดดขาเดียว	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้สอนกระโดดขาเดียวให้เด็กดู บอกให้เด็กทำตาม ระยะเวลาผู้สอนจับเด็ก เพื่อช่วยทรงตัว ลดการช่วยเหลือที่ละน้อยจนเด็กกระโดดขาเดียวได้เอง - เมื่อเด็กกระโดดได้แล้วผู้สอนยืนอยู่ข้างหน้า ห่างจากตัวเด็ก 1 ก้าว บอกให้เด็กกระโดดมาหาเมื่อทำได้แล้วค่อยๆเพิ่มระยะห่างจากเด็กมากขึ้น

2. ทักษะกล้ำมเนื่อมัดเล็ก

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1. การมอง	การมอง	- สามารถสบตากับผู้อื่น	- จัดให้ผู้เรียนนั่งหันหน้าเข้าผู้สอน ผู้สอนถือวัตถุ (ของเล่น) ไว้ที่ระดับสายตาอยู่ห่างจากหน้าผู้เรียนประมาณ 20 – 30 ซม และกระตุ้นให้ผู้เรียนมองวัตถุ(ของเล่น) เมื่อผู้เรียนมองจึงเลื่อนวัตถุไปทางซ้าย – ขวาช้า ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมองตาม - หยุดวัตถุ (ของเล่น) ตรงหน้าผู้สอนที่ระดับสายตาเรียกชื่อผู้เรียนให้ผู้เรียนมองสบตากับผู้สอนก่อน ส่งวัตถุ (ของเล่น) ให้ผู้เรียน - เก็บวัตถุ(ของเล่น) ไว้แล้วผู้สอนนั่งห่างจากผู้เรียนประมาณ 20-30 ซม. เรียกชื่อผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสบตาถ้าผู้เรียนทำไม่ได้ ผู้สอนช่วยเหลือโดยจับหน้าผู้เรียนให้หันมองสบตากับผู้สอนแล้วค่อย ๆ ลดการช่วยเหลือลงจนกระทั่งผู้เรียนสามารถมองสบตาได้ด้วยตนเอง - เรียกชื่อผู้เรียนให้มองหน้าสบตากับผู้สอนก่อนแล้วผู้สอนเอียงตัวซ้าย – ขวาช้า ๆ โดยสายตามองที่หน้าผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมองตาม
		- สามารถมองสิ่งของที่อยู่ตรงหน้า และรับรู้รายละเอียด	- นำสิ่งของไว้ตรงหน้าระดับสายตาของผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนมองชั่วคราวจนสามารถรับรู้รายละเอียดของสิ่งของนั้น ผู้ฝึกลองทดสอบโดยถามคำถามง่าย ๆ เกี่ยวกับรายละเอียดของสิ่งของนั้น
		- สามารถมองวัตถุด้านข้างซ้าย - ขวา และรับรู้รายละเอียด	- นำวัตถุไว้ด้านข้างซ้ายขวากระตุ้นให้ผู้เรียนมองวัตถุนั้นชั่วคราวจนสามารถรับรู้รายละเอียดของสิ่งของ ผู้ฝึกลองทดสอบโดยถามตำแหน่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ของวัตถุนั้น
		- สามารถมองวัตถุด้านบน – ล่างและ	- นำวัตถุไว้ด้านบน-ล่าง กระตุ้นให้ผู้เรียนมองวัตถุนั้นชั่วคราวจน

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
		รับรู้รายละเอียด	สามารถรับรู้รายละเอียดของวัตถุ ผู้ฝึกลองทดสอบโดยถามคำถามง่าย ๆ เกี่ยวกับรายละเอียดของวัตถุนั้น
การใช้มือ	การใช้มือ	- สามารถจับวัตถุหรือสิ่งของได้อย่างถูกวิธี	- วางวัตถุขึ้นเล็กบนพื้นโต๊ะหน้าผู้เรียน ให้ผู้เรียนเห็นวัตถุนั้นชัดเจนผู้สอนหยิบให้ดู แล้วให้ผู้เรียนทำ - ช่วยเหลือผู้เรียนโดยจับรวบ นิ้วกลาง นิ้วนาง และนิ้วก้อย เข้าหาฝ่ามือ เพื่อให้ผู้เรียนใช้นิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้หยิบวัตถุ - เล่นเกมที่ผู้เรียนต้องใช้นิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้แตะกันเป็นจังหวะ - ฝึกการปั้นวัตถุจากแป้งประดิษฐ์ (แป้งโด, แป้งสบู, แป้งดิน)
	การใช้มือในการกำหรือจับวัตถุ	- สามารถใช้นิ้วหัวแม่มือร่วมกับนิ้วอื่น ๆ การหยิบด้วยปลายนิ้ว	- ใช้วัตถุที่มีขนาดเล็กกว่าลูกเกด เช่น ธิบปิน ไหมพรม ไม้ ไม้จิ้มฟัน เส้นกวยเตี๋ยวดิบ ให้ผู้เรียนหยิบ ถ้าผู้เรียนทำไม่ได้ให้จับมือทำ - ให้ผู้เรียนหัดลอกแผ่นสติ๊กเกอร์
	การปล่อยวางวัตถุ	- สามารถนำวัตถุไปวางยังจุดหมายที่ต้องการ	- ใช้ก้อนไม้สี่เหลี่ยมลูกบาศก์ที่มีขนาดใหญ่กว่า 3 ซม. ให้ผู้เรียนต่อเป็นหอสองก่อน เมื่อต่อได้ค่อย ๆ ลดขนาดลงจนเหลือ 3 ซม. สอนให้ผู้เรียนวางก้อนไม้เบา ๆ โดยช่วยจับที่ข้อมือผู้เรียนและบอกผู้เรียนว่า “ค่อย ๆ วาง” - ใช้อุปกรณ์อื่น ๆ แทนก้อนไม้ เช่น ถ้วยที่วางคว่ำซ้อนกัน ถ้วยน้ำ กล่องขนม ฯลฯ
การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ	ประสาทสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ	- สามารถใช้ตาประสานสัมพันธ์กับมือในการทำกิจกรรมที่ซับซ้อน	- ใช้รูปปริศนาที่ชัดเจนและตัดออกเป็นชิ้น ๆ เช่น ใบหน้า ลำตัว สอนให้ผู้เรียนรู้จักเลือกส่วนต่าง ๆ สำคัญที่สุดก่อน - เพิ่มจำนวนชิ้นปริศนาจาก 3 ชิ้น เป็น 4 ชิ้น 5 ชิ้น 6 ชิ้น ตามลำดับ - หากผู้เรียนไม่สามารถหาชิ้นส่วนได้ถูกต้อง สอนให้มองหาชิ้นอื่น

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			<p>ที่ง่ายกว่าก่อน เก็บชิ้นที่ยากไว้ทีหลัง</p> <ul style="list-style-type: none"> - กำหนดเวลาในการทำสำหรับรูปปริศนาที่ผู้เรียนเคยทำได้แล้ว
	<p>การเคลื่อนไหววัยวะที่ใช้ในการพูด</p>	<p>สามารถควบคุมริมฝีปากได้อย่างปกติ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้สำลี/น้ำแข็ง/กระดาษชิ้นเล็ก ๆ แต่ละรอบ ๆ ริมฝีปากเพื่อให้ผู้เรียนรับรู้การสัมผัส โดยการสังเกตได้จากการที่ผู้เรียนมีปฏิกิริยาตอบสนอง เช่น ขยับปาก แลบลิ้นเลีย อ้าปาก ส่ายหน้าหนี เอามือปิดที่ปาก หรือบอกว่ามีอะไรแตะปาก - จัดกิจกรรมที่ต้องเป่าลมออกจากปากให้ผู้เรียนทำเช่นเป่านกหวีด เป่าขนนก เป่าเทียน เป่าลูกโป่ง เป่าสำลี เป่าฟองสบู่ เป่าหนังยาง - สอนให้ผู้เรียนรู้จักสูดลมเข้าปาก โดยการใช้หลอดดูดน้ำ น้ำหวาน หรือนมกล่อง - บอกให้ผู้เรียนเคลื่อนไหวปากตามผู้สอน เช่นอ้าปากกว้าง ๆ ทำปากจู๋ ยิ้มกว้าง หรือยื่นริมฝีปากล่างไปด้าน ซ้าย – ขวา สลับกัน <p>ถ้าผู้เรียนไม่สามารถทำตามได้ ผู้สอนช่วยเหลือโดยการจับและให้ผู้เรียนทำตาม แล้วค่อย ๆ ลดการช่วยเหลือลงจนกระทั่งผู้เรียนสามารถทำได้ด้วยตนเอง</p>

3. ทักษะการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1. การช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันพื้นฐาน	การดื่ม	- สามารถดื่มนมหรือน้ำได้ด้วยตนเอง	- ควรจัดในสถานการณ์จริงและในเวลาที่เหมาะสม เช่น ฝึกให้ผู้เรียนดื่มน้ำในเวลารับประทานอาหารโดยผู้ฝึกต้องทราบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนก่อนจากนั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติขั้นตอนที่เด็กทำได้ ขั้นตอนที่เหลือผู้ฝึกเป็นผู้ทำ เช่น ขั้นตอนการดื่มน้ำมีดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1. หยิบแก้วน้ำ 2. รินน้ำใส่แก้วประมาณ ¾ แก้ว 3. ใช้มือข้างที่ถนัดจับแก้วน้ำ ยกแก้วน้ำขึ้นจ่อริมฝีปาก 4. กระดกแก้วน้ำให้น้ำเข้าปาก 5. วางแก้วน้ำลง - สมมติผู้เรียนทำได้ในขั้นตอนการกระดกแก้วน้ำเข้าปากเท่านั้น ผู้ฝึกควรให้ผู้เรียนทำด้วยตนเองในเฉพาะขั้นตอนนี้ ส่วนขั้นตอนอื่นผู้ฝึกให้ความช่วยเหลือมากในระยะแรกแล้วค่อยลดการช่วยเหลือลง
	การรับประทานอาหาร	- สามารถรับประทานอาหารได้ด้วยตนเองอย่างถูกวิธี	- ใช้แนวการจัดกิจกรรมเช่นเดียวกับการดื่มแต่ต้องคำนึงถึงพื้นฐานของผู้เรียนแต่ละคน ในการใช้มือ หรืออุปกรณ์ในการรับประทานอาหาร - ในกรณีที่มีบรรจุก้อนท์ ให้พิจารณาถึงการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กในการ คว้า แกะ ตีง การใช้กรรไกรตัดบรรจุก้อนท์

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
	การแต่งกาย	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถแต่งกายอย่างถูกต้องตามกาลเทศะ 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกให้ผู้เรียนจำแนกส่วนต่างๆ ของเสื้อ และกางเกงทั้งด้านนอก ด้านใน ด้านหน้า ด้านหลัง - ฝึกถอดเสื้อ กางเกง กระโปรง ด้วยตนเอง - ฝึกถอดถุงเท้าและรองเท้า ด้วยตนเอง - ฝึกการใส่กางเกง กระโปรงเอวยางยืด - ฝึกการรัดเชือก กะละมัง ฝาขวด ฝากระป๋อง ฝาขวด - ฝึกการรัดเชือกขึ้น ติดกระดุม ติดตะขอ โดยมีผู้ช่วยเหลือ - ฝึกการใส่ถุงเท้าและรองเท้าแบบต่างๆ - ฝึกการผูกเชือกรองเท้า โดยมีผู้ช่วยเหลือก่อนจากนั้นจึงทำด้วยตนเอง - ฝึกถอดและรัดเข็มขัด - ฝึกการเลือกสีและแบบเครื่องแต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะ - ฝึกใส่เสื้อผ้าแบบต่าง ๆ - สอนการเลือกเครื่องแต่งกายที่เหมาะสมกับสถานการณ์
	การขับถ่าย	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถขับถ่ายได้ด้วยตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกวิธีการใช้อุปกรณ์ต่างๆ ในห้องส้วม - ฝึกให้ผู้เรียนไปห้องส้วมเมื่อต้องการขับถ่าย - ฝึกให้ผู้เรียนถอดกางเกงออกในห้องส้วมเมื่อต้องการขับถ่าย - ฝึกให้ผู้เรียนนั่งโถส้วมอย่างถูกต้องเมื่อขับถ่าย - ฝึกให้ผู้เรียนทำความสะอาดเมื่อขับถ่ายได้ - ฝึกให้ผู้เรียนสวมกางเกงในห้องส้วมเมื่อขับถ่ายเสร็จแล้ว
	การทำความสะอาดร่างกาย	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถทำความสะอาดร่างกายได้ด้วยตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักสถานที่และอุปกรณ์ในการทำความสะอาดร่างกาย - ฝึกให้ผู้เรียน ล้างมือ เช็ดมือและเก็บอุปกรณ์ด้วยตนเอง

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
	การดูแลอนามัยส่วนบุคคล	- สามารถจัดการ ดูแลสุขภาพส่วนบุคคลได้ถูกสุขลักษณะ	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกการแปรงฟัน บ้วนปากและเก็บอุปกรณ์ด้วยตนเอง - ฝึกการล้างหน้า เช็ดหน้า และเก็บอุปกรณ์ด้วยตนเอง - ฝึกให้ผู้เรียนอาบน้ำ เช็ดตัวและเก็บอุปกรณ์ด้วยตนเอง - ฝึกการสระผม เช็ดผม หวีผม และเก็บอุปกรณ์ด้วยตนเอง - ฝึกให้สำรวจความสะอาดเรียบร้อยของร่างกาย - ฝึกการล้างมือ เช็ดน้ำมือ เช็ดน้ำลาย เช็ดขี้ตา - ฝึกการใช้ และการห่อทิ้งผ้าอนามัยให้ถูกต้อง - ฝึกการตัดเล็บมือเล็บเท้า - ฝึกการใช้ยาระงับกลิ่นกาย - ฝึกการเลือกใส่เสื้อผ้าให้เหมาะสมกับฤดูกาล - ฝึกการบอกอาการและขอความช่วยเหลือเมื่อเจ็บป่วย - ฝึกการดูแลความสะอาดและความเรียบร้อยของทรงผม เสื้อผ้า และเครื่องแต่งกาย - ฝึกการดูแลรักษาความสะอาดของเครื่องนอน - ฝึกการเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์และถูกสุขลักษณะ
กิจวัตรประจำวันอื่น ๆ	การช่วยเหลืองานบ้าน	- รับผิดชอบงานบ้านง่าย ๆ ได้	<ul style="list-style-type: none"> - สอนให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบโดยเริ่มจากเก็บของเล่นของตนเองแล้วจึงหัดให้ช่วยงานบ้านง่าย ๆ เช่น ถูจานไปเก็บที่อ่างล้างจาน, จัดโต๊ะ เก็บของเข้าที่ ต่อมาให้แบ่งหน้าที่ให้ผู้เรียนช่วยทำเป็นกิจวัตร - ฝึกการจับไม้กวาดและกวาดบ้านได้ถูกวิธี - ฝึกการดูแลทำความสะอาดบ้านและบริเวณบ้านได้ถูกวิธี - ฝึกการการดูแลทำความสะอาดซักเสื้อผ้า ตากและพับเก็บ - ฝึกการกรอกน้ำดื่มใส่ขวด

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
	การเดินทางในที่ต่าง ๆ	- สามารถเดินทางไปในที่ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกการล้าง ถ้วย จาน แก้วน้ำ และภาชนะการประกอบอาหารต่างๆ - ฝึกการรดน้ำต้นไม้ - ฝึกให้ผู้เรียนเดินทางไปในที่ต่างๆ ในบริเวณบ้านและกลับมาด้วยตนเอง - ฝึกให้ผู้เรียนเดินทางไปบริเวณรอบๆ บ้านและกลับมาด้วยตนเอง - ฝึกให้ผู้เรียนเดินทางไปเล่นตามลำพังอยู่ในบริเวณสถานที่ในชุมชนกำหนด เช่น ร้านค้า ตลาด วัด เป็นต้น - พาเที่ยวหรือไปบ้านญาติอธิบายให้ชัดเจนถึงเส้นทางและให้ผู้เรียนกลับบ้านด้วยตนเอง - ฝึกให้ผู้เรียนหลีกเลี่ยงที่จะไปในสถานที่ที่อันตราย เช่น บ่อน้ำ สระน้ำ ทางรถไฟ ถนน แม่น้ำ หม้อแปลงไฟ เป็นต้น
	การซื้อของ	- สามารถซื้อของได้ด้วยตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกผู้เรียนให้รู้จักการซื้อขายโดยใช้บทบาทสมมติ - ฝึกให้ผู้เรียนไปซื้อของที่ร้านค้า หรือตลาด - ฝึกให้ผู้เรียนซื้อของโดยให้เงินผู้เรียนเท่ากับจำนวนราคาสินค้า - ฝึกให้ผู้เรียนซื้อของโดยให้เงินมากกว่าราคาสินค้าและต้องได้เงินทอน - ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักเลือกซื้อขนม หรือสิ่งของที่ต้องการ
	การใช้บริการสาธารณะ	- สามารถใช้บริการสาธารณะได้ด้วยตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้สอนนำผู้เรียนไปในที่สาธารณะต่าง ๆ หลาย ๆ ครั้ง - ผู้สอนบอกชื่อสถานที่ ที่พาไปเช่น สถานีตำรวจ ไปรษณีย์ ศูนย์การค้า โรงพยาบาล รู้จักห้องน้ำ ห้องสุขา และสัญลักษณ์ของเครื่องหมายต่าง ๆ ในที่สาธารณะ - ผู้สอนฝึกให้ผู้เรียนใช้ของสาธารณะ เช่น ห้องสุขา โทรศัพท์

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			สาธารณะ บริการไปรษณีย์ การใช้บันไดเลื่อน การใช้ลิฟท์ เป็นต้น - ฝึกการปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น การไปทำบัตรประจำตัวประชาชน การขึ้นทะเบียนทหาร การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น

4. ทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษา

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1. การรับรู้และเข้าใจภาษา	การรับรู้เสียง	- สามารถแปลความหมายของเสียงที่ได้ยิน	- ให้ผู้เรียนฝึกฟังและจำแนกเสียงที่ได้ยิน เช่น เสียงร้องของสัตว์ เสียงฝนตก เสียงลม เสียงกลอง เป็นต้น - ให้ผู้เรียนฝึกเลียนเสียงสัตว์ เสียงธรรมชาติ เช่น ฟังร้อง หมาเห่า เสียงลิง เป็นต้น
	การรับรู้สีหน้า ท่าทาง	- สามารถเข้าใจภาษาท่าทางที่ผู้อื่นแสดงและตอบสนองได้อย่างเหมาะสม	- ฝึกรับรู้การแสดงออกทางสีหน้า ท่าทางและน้ำเสียง ของผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ด้วย - ฝึกให้ผู้เรียนตอบสนองหรือปฏิบัติตาม ท่าทางที่บอกความต้องการ เช่น กวักมือเรียก พยักหน้า เป็นต้น - ผู้สอนเล่านิทานสั้น ๆ โดยทำเสียงสูงต่ำ หรือเสียงร้องของสัตว์ ประกอบ เช่น สุนัขเห่า “โโฮง โโฮง” แมวร้อง “เหมียว เหมียว” เสียงกรรเชียง “อ๊ีบ อ๊ีบ” และแสดงท่าทางประกอบ ให้ผู้เรียนดูและสนทนาถึงเนื้อหาของเรื่องที่เล่า - ให้ผู้เรียนร้องเพลงพร้อมแสดงท่าทางประกอบตามเพลงง่าย ๆ เช่น “จับปุดำ ขยำปุดำ” “เพลงช้าง” ฯลฯ

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
	การรับรู้คำพูด	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถตอบสนองต่อคำพูดของผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกให้ผู้เรียนทักทายโดยการพูดหรือแสดงท่าทางประกอบ - ฝึกให้ผู้เรียนปฏิบัติตามคำสั่งในชีวิตประจำวัน เช่น นั่ง หยิบแก้ว ใส่เสื้อ เป็นต้น - ฝึกให้ผู้เรียนแสดงท่าทางประกอบเนื้อเพลง - ฝึกให้ปฏิบัติตามคำพูดของผู้อื่น เช่น การห้าม การทำกิจกรรมที่กำหนด เป็นต้น
2. การแสดงออกทางภาษา	การแสดงสีหน้าท่าทาง	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถแสดงสีหน้าหรือท่าทาง สื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างเหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกให้แสดง สีหน้า ท่าทาง เพื่อสื่อสารกับผู้อื่น เช่น ปวดท้องเอามือแตะที่ท้อง
	การสื่อสารโดยใช้รูปภาพ สัญลักษณ์	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถสื่อสารโดยใช้รูปภาพ สัญลักษณ์ได้อย่างเหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกให้ผู้เรียนใช้รูปภาพ หรือภาพสัญลักษณ์ สื่อสารเพื่อแสดงความต้องการของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจ - ฝึกให้ผู้เรียนใช้สัญลักษณ์ เพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจ เช่น ผู้เรียนจู้ปาก หมายความว่า ให้ผู้อื่นเงียบ เป็นต้น
	การพูด	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถแสดงออกโดยการพูดเป็นคำ หรือประโยคได้อย่างเหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกให้ผู้เรียนเลียนแบบเสียง คำ วลี หรือประโยคง่ายๆ - ฝึกให้ผู้เรียนออกเสียง คำ วลี หรือประโยคง่ายๆ จากสิ่งต่างๆ รอบตัวในชีวิตประจำวัน - บอกชื่อสิ่งที่พบเห็นหรือพูดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบตัวในชีวิตประจำวัน - ฝึกให้เล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันหรือสิ่งที่สนใจ

5. ทักษะทางสังคม

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
การปฏิบัติตนในสังคม	การแสดงความต้องการ	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถร้องขอในสิ่งที่ต้องการ หรือ ปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ต้องการ 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกให้ผู้เรียนแสดงท่าทางในการร้องขอในสิ่งที่ต้องการหรือ ปฏิเสธ ได้อย่างเหมาะสมและถูกกาลเทศะ - สอนผู้เรียนพูดในความหมายต่าง ๆ โดยใช้คำที่เพิ่มมากขึ้นเช่น ถ้าผู้เรียนพูดว่า “ขอน้ำ” ให้สอนผู้เรียนพูดให้ยาวขึ้น เช่น “แม่ขอน้ำ” หรือถ้าผู้เรียนพูดว่า “ไม่กิน” ให้สอนผู้เรียนพูดให้ยาวขึ้น เช่น “แดงไม่อยากกินข้าว” เป็นต้น
	การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถแสดงการทักทายกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกให้ผู้เรียนยิ้มทักทายผู้อื่นที่คุ้นเคย - ทุกครั้งที่พบผู้ใหญ่ให้พนมมือไหว้และพูด “สวัสดี” - ฝึกการลา ทุกครั้งเมื่อจบการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถแสดงการขอโทษ ขอบขอบคุณ ได้อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกให้ผู้เรียนแสดงท่าทางขอสิ่งที่ต้องการหรือแสดงท่าทางขอบขอบคุณเมื่อได้สิ่งที่ต้องการ - สอนให้ผู้เรียนพูด “ขอ” ก่อนจะให้ของ - สอนให้ผู้เรียนพูด “ขอบคุณ” ทุกครั้งเมื่อมีคนช่วยเหลือ หรือให้ของ - สอนให้ผู้เรียนพูด “ขอโทษ” ทุกครั้งเมื่อทำผิด
	การเล่น	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเล่นกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดให้ผู้เรียนเล่นของเล่นที่ต้องช่วยกันทำและจูงใจให้ผู้เรียนพูดคุยกัน เช่น เล่นสร้างบ้าน หรือขายของ
<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเล่นกับผู้อื่นได้ตามกติกา 		<ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้เรียนเล่นเกมที่ต้องมีการรอ เช่น มอญซ่อนผ้า โยนวงล้อเข้าแถวรอเล่นเครื่องเล่น โดยในระยะแรกมีผู้ช่วยเหลือแล้วจึงลดการช่วยเหลือลง จนผู้เรียนรู้จักรอให้ถึงรอบของตนเอง 	

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
	การปฏิบัติตามกติกาของสังคม	- สามารถปฏิบัติตามกติกาของสังคมได้อย่างเหมาะสม	- สอนให้ผู้เรียนรู้จักการรอคอย โดยเริ่มจากรอในระยะเวลาสั้นๆ จากนั้น ค่อยๆ เพิ่มเวลารอให้นานขึ้น เช่น การเล่นเกม การรอคิวซื้อของ เป็นต้น - ฝึกให้ผู้เรียนปฏิบัติตามกติกาของสังคม เช่น การแต่งกาย การใส่หมวก การถอดรองเท้า การเข้าแถว การทิ้งขยะ เป็นต้น

6. ทักษะทางด้านสติปัญญาและการเตรียมความพร้อมทางวิชาการ

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1. พัฒนาทักษะการคิดรวบยอด	เกี่ยวกับตนเอง	- สามารถบอกชื่อและหน้าที่ของอวัยวะต่าง ๆ ได้	- ใช้เพลงประกอบท่าทาง เช่น “เรามีตาไว้ดู เรามีหูไว้ฟัง” ให้ผู้เรียนร้องตาม - เล่นเกมทายอวัยวะต่าง ๆ เป็นกลุ่ม พร้อมกับถามด้วยว่าเอาไว้ทำอะไร
	การจำแนก - เกี่ยวกับบุคคล	- สามารถบอกชื่อบุคคลที่คุ้นเคยได้	- ให้ผู้เรียนบอกชื่อจริง นามสกุล และชื่อเล่นของตนเอง - ให้ผู้เรียนบอกชื่อชื่อ พ่อ ,แม่ และบุคคลในครอบครัวของตนเอง. - ให้ผู้เรียนบอกชื่อเพื่อน,ชื่อครูของตนเอง
	- เสียงบุคคลที่คุ้นเคย	- สามารถบอกเสียงบุคคลที่คุ้นเคย	- ฝึกให้ผู้เรียนแยกเสียงบุคคลที่คุ้นเคยเช่นเสียงแม่,พ่อ เพื่อน ครู เป็นต้น
	- สิ่งของที่คุ้นเคย	- สามารถจำแนกและบอกชื่อเกี่ยวกับสิ่งของที่คุ้นเคย	- เริ่มสอนให้เลือกวัตถุ 1 ประเภทแล้วจึงเพิ่มเป็น 2 และ 3 ประเภท - ผู้สอนใส่วัตถุเป็นตัวอย่างของแต่ละประเภทลงในภาชนะ พูดว่านี่เป็นสัตว์ เลือกสัตว์วางไว้กับสัตว์

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
	- สี	- สามารถจำแนกและบอกชื่อสีต่าง ๆ ได้	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้สอนหยิบบล็อกไม้สีแดงพร้อมบอกชื่อสีและวางเรียงไว้ต่อไป หยิบบล็อกไม้สีเหลืองพร้อมบอกชื่อสีวางเรียงไว้ ต่อหยิบสีน้ำเงินพร้อมบอกชื่อสีน้ำเงิน วางเรียงไว้ - ปิดกระดาษสีเหลี่ยมต่าง ๆ ไว้ในห้อง ให้ผู้เรียนชี้บอกสีที่พบ เริ่มด้วยสีที่ผู้เรียนรู้จักและเพิ่มสีอื่น ๆ ภายหลัง ใช้คำถามที่ช่วยให้ผู้เรียนหาคำตอบได้เช่น “นี่สีแดง หรือสีน้ำเงิน” - ให้ผู้เรียนหยิบสิ่งของให้โดยบอกชื่อสีกำกับด้วยเช่น “หยิบดินสอสีแดงให้ครู” “ขอแก้วน้ำสีเขียว” ฯลฯ
	- ขนาด	- สามารถจำแนกและบอกขนาดของวัตถุต่าง ๆ ได้	<ul style="list-style-type: none"> - สอนโดยใช้วัตถุที่มีสี รูปร่างแบบเดียวกัน แต่มีขนาดต่างกันอย่างชัดเจน คือขนาดเล็กและใหญ่ ระยะแรกใช้วัตถุแต่ละขนาด 2 - 3 ชิ้น และค่อย ๆ เพิ่มจำนวนให้มากขึ้น - ใช้วัตถุที่มีขนาดใกล้เคียงกันมากขึ้น
	- รูปทรง	- สามารถจำแนกรูปทรง	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้สอนเตรียมรูปทรงเรขาคณิต สามเหลี่ยม วงกลมและสี่เหลี่ยม อย่างละ 3 ชิ้น แต่ละรูปทรงมีสีแตกต่างกันเช่นวงกลมสีแดง วงกลมสีน้ำเงิน วงกลมสีเหลือง ให้ผู้เรียนรู้จักรูปทรง - เมื่อผู้เรียนทำได้ใช้สีต่างกันคละกันไปในแต่ละรูปทรง เช่น รูปวงกลมสีเหลือง สีเหลือง สีน้ำเงิน ให้ผู้เรียนแยกรูปทรง
การเปรียบเทียบ	- ขนาด	สามารถเปรียบเทียบขนาดได้	<ul style="list-style-type: none"> - เตรียมวัตถุที่มีความยาวไม่เท่ากัน 3 ชิ้น ผู้สอนชี้วัตถุที่มีความยาว “อันไหนยาวกว่า” “อันไหนสั้นกว่า” - ให้ผู้เรียนเลือกขนาดของวัตถุตามที่คุณสอนกำหนด - หากผู้เรียนไม่สามารถเลือกได้ให้ผู้สอนช่วยจนกว่าผู้เรียนจะสามารถเลือกขนาดได้ถูกต้อง

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
	<ul style="list-style-type: none"> - น้ำหนัก 	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเปรียบเทียบน้ำหนักได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้ตุ้มน้ำหนักขนาดเท่ากันแต่บรรจุของที่มีน้ำหนักต่างกัน เช่น ก้อนหินกับสำลี ให้ผู้เรียนยกตุ้มน้ำหนักและบอกว่า “หนัก” หลังจากนั้นให้ผู้เรียนยกตุ้มน้ำหนักแล้วบอกว่า “เบา” - ให้ผู้เรียนชี้ว่า ตุ้มน้ำหนัก ตุ้มน้ำหนักเบา ถ้าชี้ไม่ถูกต้องให้ผู้เรียนลองยกดูใหม่แล้วบอกซ้ำ - ให้ ผู้เรียนเกี่ยวกับสิ่งของในบ้านว่าหนักหรือเบาและให้ผู้เรียนลองยกเปรียบเทียบ เช่น หนังสือนิยายสารกับหนังสือพิมพ์ กระจกกับผ้าถูบ้าน ฯลฯ
	<ul style="list-style-type: none"> - อุณหภูมิ 	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเปรียบเทียบอุณหภูมิได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้เรียนจับแก้วน้ำที่ใส่น้ำแข็งบอกผู้เรียนว่า “เย็น” สลับให้ผู้เรียนจับแก้วน้ำที่ใส่น้ำอุ่นบอกว่า “อุ่น” สลับให้ผู้เรียนจับแก้วน้ำที่ใส่น้ำร้อน บอกว่า “ร้อน” - ให้ผู้เรียนบอกได้ว่า “แก้วน้ำร้อน กว่ากัน” “แก้วน้ำเย็นกว่ากัน” - สนทนาเรื่องดิน ฟ้า อากาศ แสงแดด อธิบายเรื่องอุณหภูมิ สภาพแวดล้อมในชีวิตประจำวัน - สอนเรื่องฤดูกาล

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
	- จำนวน	- สามารถเปรียบเทียบจำนวนได้	<ul style="list-style-type: none"> - จัดวัตถุออกเป็น 2 กลุ่ม จำนวนมาก – น้อย ไม่เท่ากัน ให้ผู้เรียนเลือกแล้วบอกว่าจำนวนไหนมากกว่าหรือน้อยกว่า - ใช้คำพูดเหล่านี้ในชีวิตประจำวันเช่นถามผู้เรียนว่าข้าวจานนี้มากกว่าข้าวจานนั้นหนูจะเลือกจานไหน
	- พื้นผิว	- สามารถเปรียบเทียบพื้นผิวได้	<ul style="list-style-type: none"> - นำวัตถุที่มีพื้นผิวสัมผัสแตกต่างกันมาให้ผู้เรียนสัมผัส และเลือกวัตถุที่ผู้เรียนชอบ - ผู้สอนอธิบาย/สนทนา ถึงผิวสัมผัสที่ผู้เรียนเลือก - ผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียนเลือกวัตถุที่มีผิวสัมผัสตามคำสั่ง - ใช้วัตถุหลายชนิด เนื่องจากวัตถุแต่ละชนิดมีความแข็ง นิ่ม ไม่เหมือนกัน ขณะสอนควรรอให้ผู้เรียนได้สัมผัสลูกบอลวัตถุจนพอใจ แล้วจึงออกคำสั่งให้หยิบ ของแข็ง หรือนิ่มใส่กล่อง
	การจับคู่ - สิ่งของ	- สามารถจับคู่สิ่งของ	<ul style="list-style-type: none"> - นำวัตถุเป็นสิ่งของและรูปภาพสิ่งของชนิดเดียวกัน ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น หวี แปรงสีฟัน ยาสีฟัน ซ้อน ส้อม จาน แก้วน้ำ ฯลฯ - เริ่มจากการสอนจับคู่วัตถุกับรูปภาพ 1 ชนิด โดยนำรูปภาพวัตถุ 1 ชิ้นวางไว้เป็นรูปภาพต้นแบบมาให้ผู้เรียนดู เช่น หวี และรูปภาพหวี ผู้สอนบอกชื่ออธิบายลักษณะของวัตถุ “หวี” และ “รูปภาพหวี” ให้ผู้เรียนเข้าใจ - ผู้สอนสาธิตการจับคู่หวีกับรูปภาพหวี ให้ผู้เรียนดูถ้าผู้เรียนทำไม่ได้ ผู้สอนช่วยเหลือ - สอนการจับคู่วัตถุรูปภาพ ชนิดที่ 2 ชนิดที่ 3 และชนิดที่ 4

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			เพิ่มขึ้นตามลำดับโดยใช้วิธีเดียวกัน
	รูปภาพ	- สามารถจับคู่รูปภาพได้	<ul style="list-style-type: none"> - เตรียมบัตรภาพ 4 ชุด ชุดละ 3 แผ่น แต่ละชุดมีภาพเหมือนกัน 2 แผ่น และต่างกัน 1 แผ่น - ในระยะแรกที่สอนใช้ภาพที่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน 2 ภาพ เช่นภาพดินสอ ,ภาพตุ๊กตาวางบนโต๊ะ ส่งภาพดินสอให้ผู้เรียนพูดว่า “วางภาพดินสอบนภาพดินสอ” เพื่อจับและบอกผู้เรียนว่า “2 ภาพนี้เหมือนกัน” ทำเช่นนี้ 2-3 ครั้ง - วางบัตรภาพที่มีรูปต่างกันบนโต๊ะ ผู้สอนถือภาพแผ่นที่ 3 ให้ผู้เรียนดูแล้วพูดว่า “ส่งภาพที่เหมือนกันให้ครู” ถ้าผู้เรียนเลือกไม่ถูกต้องให้ดูภาพที่ผู้สอนถือกับภาพที่ผู้เรียนเลือก กันอีกอันต่างหากที่เหมือนกัน” พร้อมกับชี้ให้ผู้เรียนดูฝึกบ่อย ๆ โดยเปลี่ยนเป็นภาพอื่นบ้าง และอย่างวางภาพที่เหมือนกันไว้ที่เดิมทุกครั้ง และเมื่อผู้เรียนเข้าใจจึงค่อย ๆ ลดความแตกต่างของภาพที่ให้ผู้เรียนเลือก - ใช้ประสบการณ์ในชีวิตประจำวันสอนผู้เรียน เช่น ให้ผู้เรียนหาถุงเท้าอีกข้างที่เหมือนกัน

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
	สัญลักษณ์	- สามารถจับจับคู่สัญลักษณ์	- ฝึกให้จับคู่โดยใช้เกมส์ โดมิโนรูปภาพ ของใช้ สัญลักษณ์ต่าง ๆ เช่น ตัวเลข พยัญชนะ A-Z เป็นต้น
	การจัดหมวดหมู่ คน	- สามารถจัดหมวดหมู่ คนสัตว์ ,สิ่งของ,พืช ได้	<ul style="list-style-type: none"> - เตรียมวัสดุ 3 ประเภท ได้แก่ ตุ๊กตาสัตว์ เช่น สุนัข แมว วัว เป็ด สิ่งโต - ผลไม้พลาสติก เช่น กล้วย ส้ม เงาะ มังคุด มะละกอ - รูปภาพ บุคคล เช่น รูปพ่อ แม่ ปู่ ย่า พี่ น้อง - เสื้อผ้าตุ๊กตา เช่น เสื้อ กางเกงขาสั้น กระโปรง ถุงเท้า หมวก - เริ่มสอน ให้เลือกวัตถุ 1 ประเภท แล้วเพิ่ม เป็น 2 และ 3 ประเภท - ผู้สอนสาธิตการแยกประเภทของแต่ละประเภท ได้แก่ ผู้สอนแยกรูปภาพที่เป็นคน ออกไว้ต่างหากต่อไปเลือกผลไม้พลาสติกต่าง ๆ ออกมาอีกกลุ่มหนึ่ง และเพิ่มจนครบทุกชนิด - ผู้สอนให้ผู้เรียนฝึกการจัดหมวดหมู่ของแต่ละชนิดหากผู้เรียนทำไม่ได้ผู้สอนต้องคอยช่วย - เวลาผู้เรียนเล่นเสร็จหรือในช่วงทำกิจกรรมประจำวันให้พูดว่าวางตุ๊กตาสัตว์ไว้ด้วยกัน เอาเสื้อผ้าใส่ตะกร้า และจัดผลไม้เข้าตะกร้าให้เรียบร้อยเป็นต้น
	ความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ	- สามารถใช้สิ่งของได้อย่างสัมพันธ์กันและเหมาะสมกับหน้าที่	<ul style="list-style-type: none"> - เตรียมสิ่งของที่ใช้คู่กันเช่น ลูกกุญแจกับแม่กุญแจ ถุงเท้ากับรองเท้า ดินสอกับกระดาษ ยาสีฟันกับแปรงสีฟัน จานกับช้อน - เริ่มสอนโดยใช้ของที่ใช้คู่กัน 1 ชนิด ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนจับคู่โดยบอกหน้าที่ของวัตถุนั้น ต่อเพิ่มเป็น 2 ชนิด 3 ชนิด 4 และ 5 ชนิดตามลำดับ - ฝึกทักษะนี้ได้ในทุกสถานการณ์ของชีวิตประจำวันโดยใช้คำถาม

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			<p>เช่นยาสีฟันใช้คู่กับอะไร ถ้าผู้เรียนบอกไม่ได้ หรือหยิบส่งให้ผู้สอนบอกชื่อและจับคู่ให้ดู</p> <ul style="list-style-type: none"> - สอนให้ผู้เรียนจับคู่รูปภาพสิ่งของที่ใช้คู่กัน
	การเตรียมความพร้อมการอ่าน	- สามารถจำแนกพยัญชนะ – สระ วรรณยุกต์	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกการจำแนกพยัญชนะที่มีลักษณะคล้ายกัน เช่น ก ฦ ฎ พ ฦ ฦ ฦ เป็นต้น - ฝึกการจำแนกสระ - วรรณยุกต์ที่มีเสียงสั้นและเสียงยาว
		- สามารถออกเสียงพยัญชนะ – สระ วรรณยุกต์	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกการอ่านออกเสียงพยัญชนะไทย 44 ตัว - ฝึกการอ่านออกเสียงสระและ วรรณยุกต์
		- สามารถอ่านภาษาอังกฤษ	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกการอ่านภาษาอังกฤษ A-Z - ฝึกการอ่านภาษาอังกฤษที่เป็นคำแปล เช่น A-Ant มด , B - Bird นก เป็นต้น
3. การเตรียมความพร้อมการเขียน	การเตรียมความพร้อมการเขียน	- สามารถเขียนเส้นพื้นฐานได้	- ฝึกการเขียนเส้นพื้นฐาน 13 เส้น เช่น เส้นตรง เส้นโค้ง เส้นหยัก ลูกศร เป็นต้น
		- สามารถเขียนพยัญชนะ - สระ	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกการเขียนพยัญชนะไทย ก-ฮ - ตามรอยประ ตามแบบ และเขียนด้วยตนเอง
		- สามารถอ่านภาษาอังกฤษ	- ฝึกอ่านภาษาอังกฤษให้ถูกวิธี
4. การเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์	การเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์	- สามารถนับจำนวนนับได้	<ul style="list-style-type: none"> - ให้นับเลขโดยใช้นิ้วมือ - ให้นับเลขตามจำนวนนับ
		- สามารถรู้ค่าของจำนวนนับได้	<ul style="list-style-type: none"> - ให้นับเลขตามจำนวนสิ่งของ - ให้ออกค่าจำนวนของสิ่ง
		- สามารถอ่านสัญลักษณ์ตัวเลขได้	- ให้อ่านสัญลักษณ์พร้อมกับให้นับและบอกสัญลักษณ์ตัวเลข

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเขียนตัวเลขได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกการเขียนตัวเลขตามรอยประ - ฝึกการเขียนตัวเลขตามแบบ - ฝึกการเขียนตัวเลขที่แขนหรือกลางอากาศ
		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถบวก ลบ คูณและหารง่ายๆ ได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้แก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์การบวก ลบ คูณและหารง่ายๆ เช่น บวกลบเลขไม่เกินหลักสิบ ,การทดเลขอย่างง่าย , การคูณ การหารเบื้องต้น
5. การเข้าใจ วิเคราะห์ และแก้ปัญห	การเข้าใจ วิเคราะห์และแก้ปัญห	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถแก้ปัญหในชีวิตประจำวันได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้แสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน พร้อมกับให้แก้ปัญห เช่น ถ้าทำน้ำหกจะต้องทำอย่างไร , ถ้าปวดปัสสาวะจะทำอย่างไร เป็นต้น

**แบบประเมินความสามารถพื้นฐาน
สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา (อายุตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป)**

ชื่อผู้เรียน อายุ ปีเดือน
 ประเมินวันที่

ผู้ประเมิน

1. ทักษะกล้ามเนื้อใหญ่

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
1. การนั่ง	การนั่งบนพื้น	- สามารถนั่งทรงตัว โดยอิสระและมั่นคง					
	การนั่งเก้าอี้	- สามารถนั่งทรงตัว โดยอิสระและมั่นคง					
2. การยืน	การยืน	- สามารถยืนทรงตัวได้ด้วยตนเอง					
3. การเดิน	การเดินโดยอิสระ	- สามารถเดินได้ด้วยตนเอง โดยไม่มีผู้ช่วยหรือเครื่องช่วย					
	การเดินขึ้น-ลงบันได	- สามารถเดินขึ้น-ลงบันได โดยมีการพักเท้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ					
		- สามารถเดินขึ้น-ลงบันไดโดยมีการสลับเท้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ					
4. การวิ่ง	การวิ่ง	- สามารถวิ่งไปในทิศทางต่าง ๆ					
		- สามารถวิ่งผ่านสิ่งกีดขวางได้					
		- สามารถวิ่งเตะบอลได้					
5. กระโดด	กระโดดสองขา	- สามารถกระโดดสองเท้าพร้อมกันได้					
		- สามารถกระโดดสองเท้าไปข้างหน้าได้					
		- สามารถกระโดดข้ามเชือก 15 เซนติเมตรได้					
	กระโดดจากท่าย่อเข้า	- สามารถกระโดดจากท่าย่อเข้าได้					
	กระโดดขาเดียว	- สามารถกระโดดขาเดียวได้ 2-3 ครั้ง					

2. ทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
1. การมอง	การมอง	- สามารถมองสบตาผู้อื่น					
		- สามารถมองสิ่งของที่อยู่ตรงหน้าและรับรู้รายละเอียด					
		- สามารถจ้องวัตถุที่อยู่ด้านซ้าย-ขวาและรับรู้รายละเอียด					
		- สามารถมองวัตถุด้านบน-ล่างและรับรู้รายละเอียด					
2. การใช้มือ	การใช้มือในการหรือจับวัตถุ	- สามารถจับวัตถุหรือสิ่งของได้อย่างถูกวิธี					
2. การใช้มือ	การใช้มือในการหรือจับวัตถุ	- สามารถใช้นิ้วหัวแม่มือร่วมกับนิ้วอื่นๆ การหยิบด้วยปลายนิ้ว					
3. การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา	การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา	- สามารถใช้ตาประสานสัมพันธ์กับมือในการทำกิจกรรมที่ซับซ้อน					
4. การเคลื่อนไหวริมฝีปาก	การเคลื่อนไหวอวัยวะที่ใช้ในการพูด	- สามารถใช้ตาประสานสัมพันธ์กับมือในการทำกิจกรรมที่ซับซ้อน					

3. ทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
1. การช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันพื้นฐาน	การดื่ม	- สามารถดื่มนมหรือน้ำได้ด้วยตนเอง					
	การรับประทานอาหาร	- สามารถรับประทานอาหารได้ด้วยตนเองอย่างถูกวิธี					
	การแต่งกาย	- สามารถแต่งกายได้ถูกต้องตามกาลเทศะ					
	การขับถ่าย	- สามารถขับถ่ายได้ด้วยตนเอง					
1. การช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันพื้นฐาน	การทำความสะอาดร่างกาย	- สามารถทำความสะอาดร่างกายได้ด้วยตนเอง					
	การดูแลอนามัยส่วนบุคคล	- สามารถจัดการ ดูแลสุขภาพส่วนบุคคลได้ถูกสุขลักษณะ					
2. กิจวัตรประจำวันอื่นๆ	การช่วยเหลืองานบ้าน	- รับผิดชอบงานบ้านง่ายๆ ได้					
	การเดินไปในที่ต่างๆ	- สามารถเดินทางไปในที่ต่างๆได้ด้วยตนเอง					

	การซื้อของ	- สามารถซื้อของได้ด้วยตนเอง					
	การใช้บริการธารณะ	-สามารถใช้บริการสาธารณะได้ด้วยตนเอง					

4.ทักษะการรับรู้และการแสดงออกทางภาษา

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
1.การรับรู้และเข้าใจภาษา	การรับรู้เสียง	- สามารถแปลความหมายของเสียงที่ได้ยิน					
	การรับรู้สีหน้าท่าทาง	- สามารถเข้าใจภาษาท่าทางที่ผู้อื่นแสดงและตอบสนองได้อย่างเหมาะสม					
	การรับรู้คำพูด	- สามารถตอบสนองต่อคำพูดของผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม					
2.แสดงออกทางภาษา	การแสดงสีหน้าท่าทาง	- สามารถแสดงสีหน้าหรือท่าทาง สื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างเหมาะสม					
	การสื่อสารโดยการใช้อุปกรณ์สัญลักษณ์	- สามารถสื่อสาร โดยการใช้รูปภาพ สัญลักษณ์ สัญลักษณ์ได้อย่างเหมาะสม					
	การพูด	-สามารถแสดงออกโดยการพูดเป็นคำหรือประโยคได้อย่างเหมาะสม					

5.ทักษะทางสังคม

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
1.การปฏิบัติตนในสังคม	การแสดงความต้องการ	- สามารถร้องขอในสิ่งที่ต้องการหรือปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ต้องการ					
	การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	- สามารถแสดงการทักทายกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์					
		- สามารถแสดงการขอโทษ ขอบคุณได้อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์					
	การเล่น	- สามารถเล่นกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม - สามารถเล่นกับผู้อื่นได้ตามกติกา					
การปฏิบัติตามกติกาของสังคม	- สามารถปฏิบัติตามกติกาของสังคมได้อย่างเหมาะสม						

6.ทักษะการใช้สติปัญญาและเตรียมความพร้อมทางวิชาการ

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
1.พัฒนาทักษะความคิดรวบยอด	ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง	- สามารถบอกชื่อและหน้าที่ของอวัยวะต่าง ๆ ได้					
	การจำแนกเกี่ยวกับบุคคล	- สามารถบอกชื่อบุคคลที่คุ้นเคยได้					
	การจำแนกเสียงบุคคลที่คุ้นเคย	- สามารถบอกเสียงบุคคลที่คุ้นเคย					
	การจำแนกสิ่งของที่คุ้นเคย	- สามารถจำแนกและบอกสิ่งของที่คุ้นเคย					
ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
1.พัฒนาทักษะความคิดรวบยอด	การจำแนกสี	- สามารถแยกสีได้					
	การจำแนกขนาด	- สามารถจำแนกและบอกขนาดของวัตถุต่าง ๆ ได้					
	การจำแนกรูปทรง	- สามารถจำแนกรูปทรง					
	การเปรียบเทียบขนาด	- สามารถเปรียบเทียบขนาดได้					
	การเปรียบเทียบน้ำหนัก	- สามารถเปรียบเทียบน้ำหนักได้					
	การเปรียบเทียบอุณหภูมิ	- สามารถเปรียบเทียบอุณหภูมิได้					
	การเปรียบเทียบจำนวน	- สามารถเปรียบเทียบจำนวนได้					
	การเปรียบเทียบพื้นผิว	- สามารถเปรียบเทียบพื้นผิวได้					
	การจับคู่สิ่งของ	- สามารถจับคู่สิ่งของได้					
	การจับคู่รูปภาพ	- สามารถจับคู่รูปภาพได้					
	การจับคู่สัญลักษณ์	- สามารถจับคู่สัญลักษณ์ได้					
	การจัดหมวดหมู่คน สัตว์ สิ่งของ พืช	- สามารถจัดหมวดหมู่คน สัตว์ สิ่งของ พืชได้					
ความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ	- สามารถใช้สิ่งของได้อย่างสัมพันธ์กันและเหมาะสมกับหน้าที่						
2.ทักษะการเตรียมความพร้อมการอ่าน	การเตรียมความพร้อมการอ่าน	- สามารถจำแนกพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์					
		- สามารถออกเสียงพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์					
		- สามารถอ่านพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์					
		- สามารถอ่านภาษาอังกฤษ					

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
3.การเตรียมความพร้อมการเขียน	การเตรียมความพร้อมการเขียน	- สามารถเขียนเส้นพื้นฐานได้					
		- สามารถเขียนพยัญชนะ สระ					
		- สามารถเขียนภาษาอังกฤษ					
4.การเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์	การเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์	- สามารถนับจำนวนนับได้					
		- สามารถรู้ค่าของจำนวนนับได้					
		- สามารถอ่านสัญลักษณ์ตัวเลขได้					
		- สามารถเขียนตัวเลขได้					
		- สามารถบวก ลบ คูณ และหาร ง่าย ๆ ได้					
5.การเข้าใจวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา	การเข้าใจ วิเคราะห์ และแก้ไขปัญหา	- สามารถแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันได้					

การใช้แนวทางการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและพัฒนาศักยภาพ

กระบวนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม เป็นระบบในการให้บริการด้านต่างๆ โดยเร็วที่สุดแก่เด็กที่มีความเสี่ยงทุกระดับทันทีตั้งแต่แรกเกิดหรือทันทีที่ได้รับบริการวินิจฉัยหรือประเมินคัดกรองว่ามีความพิการหรือมีความบกพร่อง โดยเฉพาะเด็กที่มีความบกพร่อง อายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 3 ปี การให้ความช่วยเหลือมุ่งเน้นการให้การศึกษากับพ่อแม่และครอบครัว ทั้งนี้มุ่งพัฒนาเด็กให้ได้รับบริการจากวิชาชีพที่หลากหลาย ทั้งด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย การบำบัดรักษา ตลอดจนป้องกันความพิการที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการไปตามขั้นตอน เช่นเดียวกับเด็กทั่วไป หรือใกล้เคียงเด็กทั่วไปมากที่สุด สำหรับเด็กที่พบความพิการภายหลังจะมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพให้อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข โดยอาศัยความร่วมมือจากครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีวิธีการให้บริการช่วยเหลือ ดังต่อไปนี้ การพัฒนาการเรียนรู้มีหลักการ และกลวิธีหลากหลายแตกต่างกันไปตามจุดเน้น และความเชื่อพื้นฐาน แต่ไม่ว่าจะเป็นหลักการใด หรือยุทธศาสตร์ใด ต่างก็มุ่งจะให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกฝนทักษะต่างๆ ที่จำเป็นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ในเด็กทั่วไป ให้ความสำคัญกับการเล่น การใช้ประสาทสัมผัสโดยครูเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อม และกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์กับสิ่งต่างๆ จะเป็นว่ากิจกรรมสำหรับเด็กประถม มีกิจกรรมกลางแจ้งที่เน้นการเคลื่อนไหวในรูปแบบต่างๆ โดยใช้ประสาทสัมผัสทุกด้านการใช้กลไกกล้ามเนื้อมัดใหญ่ และทักษะกลไกกล้ามเนื้อมัดเล็ก มีความสำคัญต่อการพัฒนาการทางด้านอื่นๆ และเป็นพื้นฐานการพัฒนาสติปัญญา การพูด และการใช้ภาษาจากการศึกษาการเจริญเติบโตของเซลล์สมองพบว่า ขณะที่เด็กใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก คือมือ และตาไปสัมผัสกับวัตถุ สัมผัสนั้นจะกระตุ้นเซลล์ประสาทให้สมองมีการเชื่อมโยง และเติบโตเข้มแข็งทุกขณะ การเคลื่อนไหวของการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ก็จะกระตุ้นประสาทการรับรู้ให้มีความฉับไวยิ่งขึ้น ฉะนั้น เด็กที่แข็งแรงเคลื่อนไหวได้แคล่วคล่องย่อมมีความสามารถในการรับรู้สิ่งต่างๆ ได้ดี การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา นอกจากจะใช้หลักการเดียวกันกับเด็กทั่วไปแล้ว ยังต้องใช้วิธีการเชิงพฤติกรรมที่เป็นระบบผสมผสานไปด้วย เพื่อช่วยให้เด็กที่มีความบกพร่องมากเรียนรู้ และมีแรงจูงใจปฏิบัติกิจกรรมจนสำเร็จ ดังนั้น การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนจึงต้องอาศัย หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ร่วมกับกลวิธีอื่นๆ เชิงบูรณาการ ในที่นี้ขอเสนอ หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนา ดังนี้

1. การเรียนการสอนแต่ละครั้งจะต้องจัดลำดับอย่างมีขั้นตอนเพื่อช่วยให้เกิดมโนทัศน์ (Concept) และในการสอนมโนทัศน์ ควรสอนเพียงเรื่องเดียวในหนึ่งครั้ง
2. การจัดประสบการณ์ต้องมีการซ้ำหรือย้ำบ่อยๆ ด้วยกิจกรรมที่แตกต่างกัน
3. การเรียนรู้จะต้องเริ่มจากสิ่งที่รู้ไปหาสิ่งที่ไม่รู้โดยใช้วัสดุอุปกรณ์เร้า และกระตุ้นให้เรียนรู้จากรูปธรรมไปสู่นามธรรม
4. สถานการณ์การเรียนรู้ที่เร้าใจจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้
5. กิจกรรมการเรียนการสอนควรเป็นกิจกรรมที่เสริมแรง และกระตุ้นผ่านช่องทางประสาทสัมผัสต่างๆ ทุกด้าน
6. สถานการณ์การเรียนการสอนต้องมีความสัมพันธ์กับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และวิชาอื่นๆ จึงจะทำให้เรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง
7. ควรใช้เทคนิคการสอนที่ช่วยให้นักเรียนถ่ายโยงความรู้ไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้นำหลักการต่างๆ ไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนากิจกรรม จึงขอเสนอตัวอย่างกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ผู้เรียนได้เรียนอย่างกระฉับกระเฉง แบบบูรณาการที่เสริมแรงผู้เรียนให้เรียนรู้สถานการณ์ที่เร้าใจและส่งเสริมการนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น

สิ่งที่จำเป็นและใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของเด็กบกพร่องทางสติปัญญาอย่างมีส่วนร่วมตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ คือแผนการให้บริการเฉพาะครอบครัว (Individualized Family Service Plan :

IFSP) และแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) ที่จะกล่าวถึง รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แนวทางการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยจัดทำแผนการให้บริการครอบครัว (Individualized Family Service Plan : IFSP)

ความหมาย

มีผู้ให้ความหมายของแผนบริการเฉพาะครอบครัวไว้หลายท่าน สรุปได้ดังนี้

- แผนบริการเฉพาะครอบครัว (IFSP) การจัดทำแผนบริการสำหรับครอบครัวที่มีลูกพิการแรกเกิด ถึง 6 ปี เป็นรายครอบครัว ซึ่งกระบวนการจัดแผนบริการจะต้องพิจารณาถึงความต้องการตามลำดับความสำคัญของเด็กและครอบครัว การให้บริการจะเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างครอบครัว บุคลากรที่ทำงานเกี่ยวข้อง และบุคคลอื่นที่ครอบครัวเห็นว่าควรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับครอบครัวในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้อย่างถูกวิธีและเหมาะสมสำหรับแต่ละครอบครัว

- แผนบริการเฉพาะครอบครัว (IFSP) เป็นเอกสารและแนวทางในการช่วยเหลือเด็กที่มีความพิการในระยะแรกเริ่ม (Early Intervention) อย่างมีประสิทธิภาพโดยเป็นกระบวนการที่ทำงานร่วมกันระหว่างครอบครัวและผู้ให้บริการที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้แผนบริการที่เหมาะสมสำหรับแต่ละครอบครัวซึ่งแผนบริการนี้จะประกอบด้วยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริการต่างๆ ที่จำเป็นในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งข้อมูลที่จะช่วยเพิ่มความสามารถซึ่งแผนบริการนี้จะประกอบด้วยข้อมูลที่จะช่วยเพิ่มความสามารถของครอบครัวในการดูแลหรือส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอีกด้วย

- แผนบริการเฉพาะครอบครัว (IFSP) กล่าวว่า IFSP เป็นการวางแผนบริการที่จัดทำขึ้นเพื่ออธิบายเกี่ยวกับ การบริการช่วยเหลือในระยะแรกเริ่ม สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอายุต่ำกว่า 3 ปี เพื่อให้ครอบครัวของเด็กทราบว่าการบริการต่าง ๆ ที่ควรจะได้รับมีอะไรบ้าง มีบุคคลใดเกี่ยวข้องกับการให้บริการ จะสามารถรับบริการได้จากที่ใดและต้องใช้ระยะเวลาในการรับบริการนานเท่าใด

- แผนบริการเฉพาะครอบครัว (IFSP) เป็นทั้งกระบวนการ และเอกสารที่เป็นแนวทางในการวางแผนการช่วยเหลือพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 3 ปี ซึ่งเกิดจากการทำงานร่วมกันระหว่างครอบครัวของเด็กและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

- แผนบริการเฉพาะครอบครัว (IFSP) เป็นเสมือนแผนที่ในการเดินทาง (Roadmap) สำหรับเด็กและครอบครัวที่มีลูกพิการตั้งแต่แรกเกิดถึง 3 ปี ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวทางของแผนบริการว่ามีจุดเริ่มต้นที่ไหน และจะดำเนินการต่อไปอย่างไร

- แผนบริการเฉพาะครอบครัว (IFSP) เป็นแผนบริการสำหรับช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษในระยะแรกเริ่มที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 3 ปี รวมถึงเด็กหูหนวกด้วย ในแผนบริการจะมุ่งถึงบริการต่างๆ ที่มีความจำเป็นต่อเด็กหูหนวกและครอบครัว ประกอบด้วยบริการเยี่ยมบ้าน(Home Visits) การจัดการสอนหรืออบรมภาษามือสำหรับพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็ก บริการต่างๆ จากครูผู้สอนเด็กหูหนวก นักตรวจการได้ยิน การแก้ไขการพูด นักจิตวิทยา และบุคลากรอื่นที่จำเป็น

กล่าวโดยสรุป - แผนบริการเฉพาะครอบครัว (IFSP) เป็นกระบวนการในการวางแผนจัดทำแผนบริการเฉพาะครอบครัวสำหรับเด็กที่มีความพิการอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 3 ปี ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างครอบครัว บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และบุคคลอื่นๆ ที่ครอบครัวเห็นว่าควรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนเพื่อเป็นแนวทางสำหรับครอบครัว ในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้อย่างถูกวิธีและเหมาะสมสำหรับเด็กและครอบครัว ในการจัดทำแผนบริการจะพิจารณาถึงความต้องการตามลำดับความสำคัญของเด็กและครอบครัว ได้มีการดำเนินการวิจัยเด็กปัญญาอ่อนแรกเกิดถึง 6 ปี พบว่าในประเทศไทยยังมีสถานที่ให้บริการช่วยเหลือเด็กตั้งแต่วัยแรกเริ่ม (Early Intervention) น้อย ส่วนใหญ่จะให้บริการอยู่ในโรงพยาบาล และศูนย์การศึกษาพิเศษซึ่งใน

ประเทศไทยมีเพียง 13 เขตเท่านั้น (คณะกรรมการคัดเลือกและจำแนกคนพิการเพื่อการศึกษา 2543: 16) และครอบครัวของเด็กพิการส่วนใหญ่ยังมีภูมิลำเนาที่ห่างไกลจากสถานที่ให้บริการช่วยเหลือเด็กระยะแรกเริ่มมาก อีกทั้งการศึกษาขั้นต้นของเด็กทั่วไปในประเทศไทยจะเริ่มต้นเมื่อมีอายุ 4 ปี ขึ้นไป แต่สำหรับเด็กพิการนั้นจะพบว่าที่ครอบครัวจะนำเด็กมาเข้าโรงเรียนเด็กอาจมีอายุมากขึ้นแล้ว จึงทำให้ค้นพบความพิการเหล่านี้ล่าช้าเป็นเหตุให้ครอบครัวและเด็กพิการเสียโอกาสที่จะได้รับความช่วยเหลือในระยะแรกเริ่มซึ่งจะเป็นการนำไปสู่การฟื้นฟูสมรรถภาพทุกๆ ด้านของเด็กต่อไป

หลักการของ IFSP (Nebraska Department of Education-Early Development Network , 2002)

1. แนวคิดเกี่ยวกับการให้ครอบครัวเป็นศูนย์กลางการบริการ (Family Centered Service) โดยมีหลักการสำคัญประกอบด้วย

- 1.1 มีความเข้าใจว่าครอบครัวเป็นรากฐานที่สำคัญของชีวิต
- 1.2 เอื้ออำนวยให้เกิดการประสานร่วมมือระหว่างครอบครัวกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจังไม่เฉพาะแต่การประสานงานบริการเท่านั้น
- 1.3 มีความซื่อสัตย์ มีคุณธรรม รู้ถึงวัฒนธรรม ศาสนาและฐานะทางการเงินของครอบครัว
- 1.4 เข้าใจถึงจุดแข็งและความแตกต่างของวิถีชีวิตในแต่ละครอบครัว
- 1.5 ครอบครัวได้แลกเปลี่ยนข้อมูลต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจ
- 1.6 เข้าใจพัฒนาการที่จำเป็นของเด็กและครอบครัว
- 1.7 จัดหาบริการต่างๆ อย่างต่อเนื่องให้กับครอบครัว
- 1.8 จัดให้มีบุคลากรที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ทำการประเมิน รักษา และนำบริการอย่างมีคุณภาพ
- 1.9 จัดให้มีการบริการช่วยเหลือในด้านอารมณ์และด้านการเงินให้กับครอบครัวเช่นเดียวกับการให้บริการในด้านการศึกษาและทางการแพทย์
- 1.10 สนับสนุนให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างครอบครัว
- 1.11 เคารพสิทธิของครอบครัวที่จะปฏิเสธหรือบอกเลื่อนบริการที่จัดหาได้
- 1.12 วางแผนให้บริการต่าง ๆ ตามลำดับความสำคัญและความต้องการของครอบครัว
- 1.13 การวางแผนบริการต่าง ๆ ต้องให้มีความยืดหยุ่น เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแต่ละครอบครัวและให้เกิดประโยชน์ต่อเด็ก

2. ลักษณะของสัมพันธภาพระหว่างครอบครัวกับผู้เชี่ยวชาญ/บุคลากรในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ (Family Professional Relationships)

การจัดทำแผน IFSP จะบรรลุเป้าหมายได้นั้น ผู้เชี่ยวชาญและครอบครัวจะต้องมีเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือกัน ซึ่งการที่จะทำงานร่วมกันได้จะต้องมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ผลลัพธ์ของเป้าหมายที่ได้ร่วมกันวางแผนไว้ก็จะบรรลุถึงความสำเร็จได้ ผู้เชี่ยวชาญจะต้องมองครอบครัวเสมือนผู้ร่วมงาน โดยผู้เชี่ยวชาญจะต้องใช้ทักษะในเรื่องการหาความรู้ใหม่ ๆ ใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมาเป็นพื้นฐานในการที่จะสร้างสัมพันธภาพในการทำงานให้เกิดขึ้น

ดังนั้นสัมพันธภาพระหว่างครอบครัวกับผู้เชี่ยวชาญควรอยู่ในลักษณะของการให้คำปรึกษา (Consultant) ที่จะช่วยกันหาทางออกในการแก้ไขปัญหาและส่งเสริมให้ครอบครัวมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาในอนาคตได้ด้วยตนเอง

จะเห็นได้ว่าลักษณะของการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ จะทำให้เกิดสัมพันธภาพระหว่างครอบครัวผู้เชี่ยวชาญหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในระดับที่แตกต่างกัน ซึ่งการสร้างสัมพันธภาพให้เกิดขึ้นในแต่ละระดับนั้น ต้อง

ขึ้นอยู่กับเวลา ความตั้งใจ การให้ความไว้วางใจกันของผู้เชี่ยวชาญ ครอบครัว ที่จะพยายามสร้างสัมพันธภาพต่อกัน

3. ประสิทธิภาพของทีมแต่ละรูปแบบ (Effective Team Functioning)

กระบวนการ IFSP จะมีประสิทธิภาพได้ก็ต่อเมื่อ สมาชิกคน ทีม มีความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบของทีม ซึ่งแบ่งได้ 3 ทีม

3.1 Multidisciplinary Team เป็นกลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชาด้านต่าง ๆ ที่จะทำให้การบริการโดยตรงต่อครอบครัวแบบต่างคนต่างให้บริการ ซึ่งมักจะไม่มีค่อยมีการประสานงานหรือปรึกษาหารือบุคคลอื่น ๆ

3.2 Interdisciplinary Team เป็นกลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชาชีพด้านต่าง ๆ ที่จะทำงานแบบแยกส่วนกัน มีความเชี่ยวชาญต่างกัน แต่จะมีบุคคลหนึ่งมีบทบาทในการประสานงาน โดยจัดตั้งเป็นกลุ่มทำงาน และมีการพบปะประชุมกับครอบครัวเพื่อให้ผู้บริการได้รับประโยชน์สูงสุดลดความซ้ำซ้อนในการทำงานและให้ความสำคัญต่อลำดับการให้บริการ ข้อเสนอครอบครัวอาจจะรู้สึกเป็นภาระหนักในการรับบริการจากหลาย ๆ คน

3.3 Transdisciplinary Team เป็นกลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชาชีพด้านต่าง ๆ ที่จะทำงานร่วมกันไม่เฉพาะการแลกเปลี่ยนข้อมูล แต่รวมไปถึงบทบาทและความสัมพันธ์ที่จะนำไปสู่การวางเป้าหมายร่วมกัน มีการพัฒนาข้อมูลความรู้และทักษะต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นรูปแบบของทีมที่เหมาะสมสำหรับการจัดบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early intervention) เนื่องจากสามารถจัดบริการได้โดยตรงกับครอบครัว และเด็กที่มีความต้องการในการบริการที่หลากหลายและสมาชิกในครอบครัวสามารถร่วมกำหนดเป้าหมายชัดเจนกับทีมงานได้ ข้อควรระวังสมาชิกในทีมต้องมีประสบการณ์ในการให้บริการอย่างมาก

4. การประสานงานบริการ(Services Coordination)

การประสานงานบริการเป็นหัวใจสำคัญของการติดต่อกับครอบครัวที่ต้องการใช้บริการ โดยมีผู้ประสานงานบริการทำหน้าที่ประสานงานให้ข้อมูล สนับสนุนช่วยเหลือตามความต้องการของครอบครัวเด็กพิการ เพื่อให้ครอบครัวของเด็กสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีทิศทาง

การประสานงานบริการมีองค์ประกอบคือ

- 4.1 การเยี่ยมครอบครัว เพื่อรวบรวมข้อมูล และสร้างสัมพันธภาพ
- 4.2 เอื้ออำนวยให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล
- 4.3 ในการพบกับครอบครัวเป็นครั้งแรกจะต้องทราบแหล่งที่ถูกส่งต่อมา
- 4.4 มีการติดต่อสื่อสารกับแหล่งที่ได้รับการส่งต่อ และบุคคลอื่น ๆ ที่ครอบครัวต้องการอย่างสม่ำเสมอ
- 4.5 ระบุความต้องการ จุดแข็งตามลำดับความสำคัญ ของครอบครัวตลอดกระบวนการ
- 4.6 สนับสนุนให้ครอบครัวมีความมั่นใจในกระบวนการ IFSP
- 4.7 ช่วยเหลือครอบครัวในการจัดตั้งทีม IFSP
- 4.8 สนับสนุนให้มีการสื่อสารระหว่างครอบครัวกับครอบครัวที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ
- 4.9 ทำงานร่วมกับครอบครัวในการพัฒนาจุดแข็งและทักษะที่จำเป็นในการช่วยเหลือเด็กพิการ
- 4.10 เอื้ออำนวยและสนับสนุนให้ครอบครัวมีการพัฒนาทักษะต่างๆ
- 4.11 ปรับปรุงให้ข้อมูลมีความเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ
- 4.12 พัฒนาและคงไว้ซึ่งการติดต่อสัมพันธ์กับหน่วยงานที่ให้บริการ
- 4.13 ประสานกับทีม IFSP ในการนำแผนบริการไปปฏิบัติและมีการติดตามแผน
- 4.14 เอื้ออำนวยให้มีการสื่อสารระหว่างครอบครัวกับทีม IFSP
- 4.15 เอื้ออำนวยให้มีการร่วมมือกันปัญหา
- 4.16 ช่วยปรับปรุงแผน IFSP ให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของครอบครัว

ในการประสานงานบริการจะมีการพบกับครอบครัวเด็กพิการอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง
แผนบริการเฉพาะครอบครัว (IFSP) จะเอื้อประโยชน์ต่อครอบครัวของเด็กที่มีความพิการและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการดังนี้

1. IFSP เป็นเสมือนแผนที่ ซึ่งจะเป็แนวทางในการพัฒนาเด็กอย่างถูกวิธีและเหมาะสมสำหรับแต่ละครอบครัว
2. ทำให้ครอบครัวทราบว่าบริการต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับเด็กและครอบครัวมีอะไรบ้างสามารถรับบริการได้ที่ไหน ใช้ระยะเวลาในการบริการนานเท่าใด และจะเริ่มต้นกระบวนการช่วยเหลือเด็กอย่างไร
3. IFSP จะช่วยเพิ่มความสามารถและความมั่นใจให้แก่ครอบครัวในการดูแลและกระตุ้นพัฒนาการของเด็กอย่างไร
4. IFSP จะช่วยให้แต่ละครอบครัว และบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก รวมถึงความต้องการของเด็ก และครอบครัว
5. IFSP มีลักษณะการทำงานร่วมมือกันระหว่างครอบครัวและบุคลากรหลายๆ ฝ่ายทำให้มีการเปลี่ยนแปลงข้อมูล ความคิดเห็น และมีประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อกัน ซึ่งจะทำให้การช่วยเหลือเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
6. การประชุมวางแผนร่วมกันจะช่วยตัดข้อมูล หรือบริการที่ไม่จำเป็นออกไปจึงทำให้ครอบครัวได้รับบริการที่ตรงกับความต้องการมีความเหมาะสมสำหรับเด็กและครอบครัวแต่ละครอบครัว

ขั้นตอนกระบวนการจัดทำ IFSP

1. ขั้นตอนการส่งตัว (Referral)

เป็นขั้นตอนของการส่งต่อเด็กมาพบผู้ประสานงานบริการ (Service Coordinator) การส่งต่อต้องคำนึงถึง การได้รับความยินยอมจากครอบครัว ประโยชน์ที่เด็กจะได้รับและต้องเป็นการดูแลเด็กที่มีการพัฒนาการล่าช้า

2. ขั้นตอนพบครอบครัวครั้งแรก (Service Coordinator Assigned and Initial Contact with family)

เป็นขั้นตอนของการพบกันครั้งแรกระหว่างผู้ประสานงานบริการกับครอบครัวซึ่งจะมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล โดยครอบครัวจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาหรือความต้องการของครอบครัวและเด็ก ส่วนผู้ประสานงานบริการ จะเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ระยะเวลาในการให้บริการ สิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบของครอบครัว ขั้นตอนนี้ผู้ประสานงานบริการจะต้องดำเนินการภายใน 7 วัน หลังจากได้รับการส่งต่อ

3. ขั้นตอนการประเมินจากทีมบริการ(Multidisciplinary Team MDT)

เป็นขั้นตอนของการประเมินความสามารถ พัฒนาการ ของเด็ก โดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องในด้านวิชาชีพต่างๆ ดังนี้

- นักศึกษาก่อนวัยเรียน (ประเมินพัฒนาการทั่วไป)
- นักจิตวิทยา (ประเมินด้านสติปัญญา การแก้ปัญหา และความสามารถในการปรับตัว)
- นักแก้ไขการพูด (ประเมินความสามารถในการสื่อสาร)
- นักกายภาพบำบัด (ประเมินความสามารถในการเคลื่อนไหว)
- นักกิจกรรมบำบัด (ประเมินความสามารถในการเคลื่อนไหว การทำกิจวัตรประจำวัน)
- นักตรวจการมองเห็น (ประเมินความสามารถในการมองเห็น)
- นักตรวจการได้ยิน (ประเมินความสามารถในการได้ยิน)
- พยาบาล (ประเมินสุขภาพทั่วไป)

- แพทย์ (ประเมินพัฒนาการ)

บุคลากรที่เกี่ยวข้องจะใช้หลักในการประเมิน คือการสังเกตเด็ก การสัมภาษณ์ครอบครัวและการแปลความหมาย จากข้อมูลหรือรายงาน ซึ่งในการตรวจประเมินจะดำเนินการในสถานที่ที่ครอบครัวสะดวก เช่นที่บ้าน ชุมชน ศูนย์บริการทางการศึกษา หรือโรงเรียน

ในการประเมินมีวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินความสามารถพัฒนาการและความต้องการของเด็ก สำหรับใช้เป็นข้อมูลในการจัดหาบริการที่เหมาะสมกับเด็กภายใต้กฎหมายที่กำหนด โดยไม่เสียค่าบริการจนเด็กมีอายุครบ 3 ปี

4. ขั้นตอนประชุมทีมเบื้องต้น (Interim IFSP)

เป็นขั้นตอนของการประชุมเบื้องต้น โดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องต่างๆ ของครอบครัวและผู้ประสานงานบริการซึ่งขั้นตอนนี้อาจดำเนินการก่อนประเมินความสามารถพัฒนาการเด็ก เพื่อพิจารณาว่าเด็กควรจะได้รับบริการประเมินอะไรบ้าง จากใครบ้างหรือดำเนินการหลังจากประเมินความสามารถ พัฒนาการเด็ก เพื่อเตรียมจัดตั้งทีมต่อไป

5. ขั้นตอนชี้แจงการประเมิน (MDT Findings Shared with Family and Verified)

เป็นขั้นตอนที่บุคลากรที่เกี่ยวข้องด้านต่างๆ ที่ประเมินความสามารถ พัฒนาการเด็กแล้วนำผลการประเมินมาชี้แจงให้ผู้เข้าร่วมประชุมเบื้องต้นทราบ เพื่อเป็นข้อมูลในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และลงความคิดเห็นโดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ว่าเด็กมีความพิการ หรือ พัฒนาการล่าช้า ที่เหมาะสมได้รับการตามกฎกำหนดหรือไม่ ถ้ามีความเหมาะสมที่จะได้รับการก็จะเข้าสู่ขั้นตอนจัดตั้งทีมต่อไป

ในกรณีที่บุคลากรที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ลงความเห็นเห็นว่าเด็กไม่มีความพิการหรือมีพัฒนาการล่าช้าตามที่กฎหมายกำหนด ผู้ประสานงานบริการจะดำเนินการส่งต่อไปยังหน่วยงานอื่นที่ให้บริการตามความต้องการของครอบครัว

6. ขั้นตอนจัดตั้งทีม (IFSP Team Established)

เป็นขั้นตอนที่ผู้ประสานงานบริการดำเนินการจัดตั้งทีม IFSP ซึ่งประกอบด้วย (Namita Jacob,2001)

6.1 พ่อแม่ หรือผู้ปกครองของเด็ก ซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญในการระบวนการจัดทำแผนบริการเฉพาะครอบครัว เนื่องจากพ่อแม่จะเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก บอกความต้องการของเด็กและครอบครัวได้ อีกทั้งพ่อแม่จะมีส่วนร่วมในการช่วยผู้ประสานงานบริการตัดสินใจว่าจะให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในแผนการบริการนี้บ้าง

6.2 สมาชิกในครอบครัวคนอื่นๆ ที่พ่อแม่พิจารณาว่ามีส่วนร่วมในการดูแลหรือพัฒนาเด็ก

6.3 บุคคลอื่นๆ ที่มีส่วนสนับสนุนในการจัดทำแผนบริการเฉพาะครอบครัว เช่นเพื่อน หรือครอบครัวอื่นๆ ที่พ่อแม่เด็กพิจารณาว่าควรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนบริการและอยากให้เข้าร่วมประชุมด้วย

6.4 ผู้ประสานงานบริการ ซึ่งจะเป็นผู้รับผิดชอบในการติดต่อประสานงานในการจัดทำแผนบริการเฉพาะครอบครัว

6.5 ผู้ประเมินความสามารถ พัฒนาการเด็ก

6.6 บุคลากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการให้บริการ

7. ขั้นตอนรวบรวมข้อมูล (Pre-IFSP Team Assessment)

ขั้นตอนที่ทีม IFSP ทำการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสังเกตเด็ก การสัมภาษณ์ ครอบครัว และจากรายงานการประเมินความสามารถ พัฒนาการเด็ก ซึ่งทีม IFSP ควรจะมีความเข้าใจในข้อมูลดังต่อไปนี้

7.1 ระดับความสามารถ พัฒนาการเด็ก

7.2 เข้าใจกิจวัตรประจำวันของเด็ก และครอบครัว

7.3 ความสามารถในการดูแลเด็ก ของครอบครัวและผู้ดูแล

7.4 เข้าใจสภาพแวดล้อมของเด็กและครอบครัว

7.5 โอกาสในการใช้สิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ เช่น การคลานบนหญ้า การนั่งบนกระเบาะทราย การเลือกเพลง วิดีโอ หรือของเล่น เป็นต้น

7.6 เข้าใจปัญหาและความต้องการของครอบครัว

7.7 เข้าใจจุดแข็งและสิ่งที่ช่วยสนับสนุนครอบครัวซึ่งจะต้องมีความสัมพันธ์กับปัญหาและความต้องการ

8. ขั้นตอนประชุมทีม (IFSP Meeting)

เป็นขั้นตอนของการประชุม IFSP โดยสถานที่และเวลาในการจัดประชุมนั้นจะขึ้นอยู่กับความสะดวกของครอบครัว รวมทั้งภาษาที่ใช้ในการสื่อสารจะต้องเป็นภาษาที่เข้าใจง่ายและชัดเจนสำหรับครอบครัว

ในการประชุมจัดทำ IFSP มีขั้นตอนดังนี้

8.1 ทีมระบุความต้องการของครอบครัวตามลำดับความสำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการเด็ก

8.2 ทีมระบุกิจกรรม กิจกรรมประจำวันต่างๆ ของครอบครัว

8.3 ทีมทำการรวบรวมข้อมูล โดยเริ่มจากการให้ความสนใจ ใส่ใจคำถามของครอบครัวเด็กที่มีความพิการ เกี่ยวกับการกระตุ้นพัฒนาการเด็ก จากนั้นรวบรวมข้อมูลที่สำคัญ เช่น ข้อมูลการประเมินความสามารถเด็ก แล้วสะท้อนภาพหรือแสดงให้เห็นภาพอย่างชัดเจนถึงความสามารถของเด็ก ความต้องการ กิจกรรม เครื่องมืออุปกรณ์ สภาพแวดล้อม ที่จะทำให้เด็กพัฒนาขึ้น

8.3 การกำหนดเป้าหมายร่วมกันหลังจากประเมินข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมไว้แล้วในการประชุมที่จะนำข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของครอบครัวตามลำดับความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการของเด็ก ซึ่งแสดงถึงความคาดหวัง หรือเป้าหมายของครอบครัว มาพิจารณาร่วมกันซึ่งเป้าหมายที่กำหนดร่วมกันจะเน้นไปในเรื่องการเพิ่มความสามารถของครอบครัวในการดูแล หรือกระตุ้นพัฒนาการเด็ก และเน้นให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น

8.5 การมอบหมายหรือแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ หลังจากระบุเป้าหมายแล้ว ทีมงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในการทำแผนบริการเฉพาะครอบครัว จะมอบหมาย หรือแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริการ เพื่อให้แผนบริการดำเนินไปสู่จุดหมาย

8.6 ระบุวิธีการนำแผนบริการไปดำเนินการ เช่น กิจกรรม หรือของเล่นที่จะช่วยกระตุ้นพัฒนาการเด็ก วิธีที่พ่อแม่จะช่วยกระตุ้นพัฒนาการเด็ก

ในการประชุม IFSP จะดำเนินการภายใน 45 วัน หลังจากได้รับการส่งต่อมาพบผู้ประสานงานบริการ

9. ขั้นตอนเริ่มแผนบริการ (Service Begin)

การเริ่มต้นบริการตามแผน IFSP จะทำขึ้นภายใน 5 วัน หลังจากได้รับการยินยอมจากครอบครัว ซึ่งครอบครัวสามารถปฏิเสธที่จะไม่ดำเนินตามแผน ถ้าหากครอบครัวคิดว่าแผนนั้นไม่เหมาะสม

10. ขั้นตอนทบทวนแผน (IFSP Reviews)

เป็นการทบทวนแผน IFSP เพื่อพิจารณาว่าแผนที่นำไปใช้มีประสิทธิภาพหรือไม่ เมื่อนำแผนบริการไปใช้แล้วเด็กมีพัฒนาการหรือความก้าวหน้าตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ วิธีการหรือกิจกรรมที่นำไปใช้สามารถกระตุ้นพัฒนาการเด็กได้หรือไม่ ต้องการเปลี่ยนแปลง IFSP หรือไม่ ซึ่งในการทบทวนแผนนี้ จะเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับความก้าวหน้าของเด็ก และความก้าวหน้าหรือประสิทธิภาพของแผนบริการ เพื่อทบทวนหรือปรับปรุงให้แผนบริการมีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมสำหรับแต่ละครอบครัว โดยจะทำการทบทวนแผนบริการทุกๆ 6 เดือน หรืออาจมีบ่อยครั้งกว่านี้ก็ได้ตามความต้องการของครอบครัว และตามความเหมาะสม

11. ขั้นตอนออกจากกระบวนการ (Formal Exit)

ครอบครัวอาจจะออกจากกระบวนการ IFSP ด้วยเหตุผลดังนี้

11.1 บุคลากรที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ลงความเห็นเห็นว่าเด็กไม่เหมาะสมกับแผนบริการนี้

11.2 เด็กแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการที่มีความก้าวหน้ามากขึ้น และความล่าช้าของพัฒนาการนั้นมีระยะเวลาไม่ยาวนาน

11.3 ครอบครัวตัดสินใจไม่รับบริการต่อ

11.4 เด็กมีอายุมากกว่า 3 ปี ขึ้นไป และต้องการรับการบริการอื่นที่ดีขึ้น เช่นการส่งต่อไปรับบริการทางการศึกษา หรือเข้าสู่โปรแกรมการศึกษารายบุคคล (Individual Education Plan) เป็นต้น

องค์ประกอบของแผนบริการเฉพาะครอบครัว ประกอบด้วยข้อมูลต่อไปนี้

1. ระดับพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก
2. การรวบรวมถึงความต้องการของครอบครัว
3. การกำหนดเป้าหมาย เกณฑ์ในการวัดผล วิธีการดำเนินการ ระยะเวลาในการดำเนินการ เพื่อวัดความก้าวหน้าของแต่ละครอบครัว
4. การจัดบริการที่จำเป็นในการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม โดยมีการกำหนดจำนวนครั้งและวิธีการบริการ
5. การจัดบริการที่เหมาะสมกับลักษณะของแต่ละครอบครัว เช่นความเป็นอยู่ วัฒนธรรม วิถีชีวิตในชุมชน
6. ระบุวันที่เริ่มบริการ และช่วงระยะเวลาที่คาดการณ์ไว้สำหรับบริการ
7. ระบุชื่อผู้ประสานงาน (Coordinator)
8. การเตรียมการเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนแผนบริการในขั้นต่อไป เช่นการปรับเปลี่ยนแผนบริการเฉพาะบุคคล ไปสู่แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล หรือการปรับเปลี่ยนแผน ไปสู่แผนบริการอื่นที่เหมาะสมต่อไป ซึ่งโดยทั่วไปจะเริ่มเตรียมการเมื่อเด็กมีอายุตั้งแต่ 2 ปี 6

หมายเหตุ แบบประเมินข้อมูลพื้นฐานและแบบฟอร์มต่างๆ อยู่ในภาคผนวก

2. การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP)

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) เป็นแผนซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษคนพิการ ตลอดจนกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเฉพาะบุคคล ซึ่งมีขั้นตอนในการจัดทำ ดังนี้

2.1 การรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กพิการ

- การสัมภาษณ์
- การสังเกต
- การรวบรวมเอกสาร ประวัติทั่วไป

2.2 การประเมินคัดกรองประเภทความพิการทางการศึกษา

โดยกระบวนการประเมินคัดกรอง สามารถใช้แบบทดสอบทางการศึกษา เช่น แบบทดสอบทางจิตวิทยา การศึกษา แบบคัดกรองของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2548 หรือแบบประเมิน คัดกรองของหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อประมวลข้อมูล

2.3 การประเมินความสามารถพื้นฐาน(Based Assessment)

การตรวจสอบและประเมินเด็ก เพื่อค้นหาศักยภาพหรือความสามารถที่เป็นข้อเด่นของเด็กและทักษะที่เด็กสามารถใช้ในชีวิตประจำวัน (Functional skill) รวมทั้งค้นหาข้อด้อย ข้อบกพร่อง หรือปัญหาของเด็ก ทั้งนี้ ควรประเมินในหลายสถานการณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดในการนำไปจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) หรือแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) (สำหรับเด็กที่มีการประเมินความสามารถพื้นฐาน และมีความพร้อมให้พิจารณาเข้าสู่กระบวนการส่งต่อได้)

2.4 องค์ประกอบของแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP)

2.4.1 ข้อมูลทั่วไป

2.4.2 ข้อมูลทางการศึกษา

2.4.3 การวางแผนการจัดการศึกษา

2.4.4 ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

2.4.5 คณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

2.4.6 ความเห็นชอบของบิดา มารดา ผู้ปกครองหรือผู้เรียน

2.5 การให้บริการด้วยการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม (Appropriate Intervention Activities)

ในการจัดกิจกรรมให้เด็กพิการทุกประเภทจะต้องคำนึงถึงกิจกรรมเช่นเดียวกับเด็กทั่วไป ในระดับอายุ 4 ปีขึ้นไป ตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan : IIP) ซึ่งประกอบด้วยทักษะสำคัญ 6 ด้าน ดังนี้

- 1) ทักษะกล้ามเนื้อขนาดใหญ่ (Gross Motor Skill)
- 2) ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก (Fine Motor Skill)
- 3) ทักษะทางด้านภาษาและการสื่อสาร (Language/Communication Skill)
- 4) ทักษะทางสังคม (Social Skill)
- 5) ทักษะการช่วยเหลือตนเอง (Self - Help Skill)
- 6) ทักษะวิชาการ/สติปัญญา (Pre-academic Skill)

สำหรับการให้บริการด้วยการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม ให้ดำเนินการจัดกิจกรรมตาม โครงสร้างหลักสูตร และผลการพัฒนาที่คาดหวังของทักษะทั้ง 6 ด้าน และทักษะที่จำเป็นสำหรับ เด็กที่มีความบกพร่องบางประเภท

2.6 การประเมินความก้าวหน้า (Re-Assessment)

ในการให้บริการจะต้องมีการจดบันทึก และรวบรวมข้อมูลจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง อาจมีการประชุมเพื่อสรุปความก้าวหน้าของเด็กแต่ละคน ตลอดจนมีการรายงานความก้าวหน้าให้พ่อแม่ ผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจมีการตัดสินใจปรับปรุงการให้บริการ หรือปรับเปลี่ยนกิจกรรม โดยมีการประเมินอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

2.7 การส่งต่อและการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล

ดำเนินการส่งต่อเด็กพิการไปยังหน่วยงานทางการศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและนิเทศ

หลักการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและศักยภาพ

สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

เด็กบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึงเด็กที่มีภาวะพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาต่ำกว่าเด็กปกติทั่วไป ความสามารถในการเรียนรู้มีน้อย มีความจำกัดในการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ทำให้เด็กไม่สามารถปรับตัวได้เหมือนกับเด็กปกติทั่วไป

ในหลักการพัฒนาเด็กบกพร่องทางสติปัญญา สามารถแบ่งกลุ่มเด็กออกได้เป็น ๒ กลุ่ม คือ

1. **เด็กเรียนช้า** หมายถึง เด็กที่มีความสามารถในการเรียนช้ากว่าเด็กปกติ และมีความต้องการในด้านการเรียนในรูปแบบของการศึกษาพิเศษเต็มเวลาหรือบางเวลาในชั้นพิเศษ เด็กเหล่านี้จะมีระดับไอคิวประมาณ ๗๐ – ๙๐ จัดเป็นพวกขาดทักษะในการเรียนรู้ หรือมีความบกพร่องทางสติปัญญาเพียงเล็กน้อย

2. **เด็กปัญญาอ่อน** หมายถึงเด็กที่มีภาวะพัฒนาการของจิตใจหยุดชะงัก หรือเจริญไม่เต็มที่ ซึ่งแสดงลักษณะเฉพาะคือ มีระดับสติปัญญาต่ำ มีความสามารถในการเรียนรู้มีน้อย มีพัฒนาการทางร่างกายล่าช้าไม่เหมาะสมกับวัย มีความสามารถจำกัดในการปรับตัว ต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม เด็กปัญญาอ่อนแบ่งตามระดับเซวาร์ปัญญาได้ 4 กลุ่ม คือ

2.1 ปัญญาอ่อนขนาดหนักมาก มีระดับไอคิวต่ำกว่า 20 ไม่สามารถเรียนรู้ทักษะด้านต่าง ๆ ได้เลย ต้องการเฉพาะการดูแลรักษาพยาบาลเท่านั้น

2.2 ปัญญาอ่อนขนาดหนัก มีระดับไอคิว 20 – 34 ไม่สามารถเรียนได้ ต้องการเฉพาะการฝึกหัด การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวันเบื้องต้นง่าย ๆ

2.3 ปัญญาอ่อนขนาดปานกลาง (Trainable Mentally Retarded) ใช้คำย่อว่า T. M.R. มีระดับไอคิว 35 – 49 สามารถฝึกอบรมและเรียนทักษะเบื้องต้นง่าย ๆ ได้ เช่น เรียนเลขเบื้องต้น อ่านและเขียนคำง่าย ๆ ได้บ้าง สามารถฝึกอาชีพ หรือทำงานง่าย ๆ ที่ไม่ต้องใช้ความละเอียดลออได้

2.4 ปัญญาอ่อนขนาดน้อยหรือพอเรียนได้ (Educable Mentally Retarded) ใช้คำย่อว่า E.M.R. มีระดับไอคิว 50 – 70 เด็กกลุ่มนี้พอจะเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาในชั้นเรียนพิเศษได้ สามารถฝึกอาชีพและทำงานง่าย ๆ ได้

ลักษณะของเด็กบกพร่องทางสติปัญญา

การวินิจฉัยว่าเด็กบกพร่องทางสติปัญญาหรือไม่นอกจากการรับรองจากแพทย์แล้ว ครูผู้สอนหรือผู้ใกล้ชิดสามารถสังเกตพฤติกรรมของเด็กโดยต้องอาศัยระยะเวลา ซึ่งพอจะสังเกตได้ดังนี้

1. ความล่าช้าทางการเคลื่อนไหว (Delay Development)
2. ความล่าช้าทางทักษะมือมือและสายตา (Delay Phychomoter Development)
3. ความล่าช้าทางสติปัญญาและไหวพริบ (Delay Development of Common Sense)
4. ความล่าช้าทางการเรียนรู้วิชาการ (Delay Academic Development)
5. ความล่าช้าทางภาษาพูด (Delayed Speech)

จากลักษณะความพิเศษดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้เกิดลักษณะโดยรวมของเด็กบกพร่องทางสติปัญญา ดังต่อไปนี้ คือ

1. ลักษณะทางบุคลิกภาพ

1.1 เด็กขาดความมั่นใจในตนเอง และคิดว่าตนจะประสบความล้มเหลวในการเรียนหรือการทำงาน ทำให้เด็กพยายามหลีกเลี่ยง เช่นเด็กที่ไม่เคยประสบความสำเร็จทางคณิตศาสตร์มักหลีกเลี่ยงการเรียนคณิตศาสตร์ เพราะไม่ต้องการประสบความล้มเหลวซ้ำอีกเป็นต้น

1.2 เด็กชอบที่จะพึ่งพาผู้อื่นในการแก้ปัญหาต่าง ๆ การที่เด็กไม่แน่ใจในความสามารถของตนเอง มีส่วนทำให้เด็กประสบความล้มเหลวในการเรียนและชอบที่จะพึ่งพาผู้อื่น ทำให้เด็กมีลักษณะเข้าหาคนง่าย แม้คนแปลกหน้าก็มักเข้าไปทักทายจับมือถือแขนอย่างคุ้นเคย ซึ่งอาจทำให้เด็กถูกล่อลวงได้ง่าย

2. ลักษณะการเรียนรู้

2.1 มีช่วงความสนใจสั้น สนใจบทเรียนไม่นาน เสียสมาธิสั้น

2.2 มีปัญหาในการหาความสัมพันธ์ การจำแนกความแตกต่างและความเหมือน การถ่ายโยงการเรียนรู้ ตลอดจนปัญหาด้านความจำเช่น จำสิ่งที่เรียนไปแล้วไม่ได้

2.3 เรียนรู้สิ่งที่เป็นนามธรรมได้ยาก การสอนจึงต้องเน้นสิ่งที่เป็นรูปธรรมเป็นสำคัญ

3. ภาษาและการพูด เด็กที่บกพร่องทางสติปัญญา มีปัญหาด้านภาษาและการพูด เช่น พูดไม่ชัด รู้และเข้าใจ คำศัพท์จำนวนจำกัด อ่าน เขียนคำและประโยคไม่ถูกต้อง เป็นผลให้การเรียนในกลุ่มสาระหลัก เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

4. สุขภาพและร่างกาย เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มักมีพัฒนาการทางด้านร่างกายช้ากว่าเด็กปกติ มีปัญหาด้านการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อมัดเล็ก กล้ามเนื้อมัดใหญ่ และปัญหาด้านสุขภาพ โดยมีลักษณะที่สามารถสังเกตได้ดังนี้

4.1 มีพัฒนาการโดยทั่วไปช้า

4.2 มีความสามารถทางร่างกายด้อยกว่าปกติ

4.3 อวัยวะภายนอกบางส่วนมีรูปร่างผิดปกติ

4.4 กล้ามเนื้อทำงานไม่ประสานกัน

4.5 ไม่สามารถปรับตัวได้

4.6 ไม่สามารถช่วยตนเองได้ เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กวัยเดียวกัน

4.7 มีพัฒนาการทางภาษาล่าช้า

4.8 ชอบเล่นกับเด็กที่มีอายุน้อยกว่า

ปัญหาและความต้องการของเด็กบกพร่องทางสติปัญญา

เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีความต้องการการยอมรับและการช่วยเหลือจากเพื่อน ต้องการกำลังใจและแรงจูงใจจากครูผู้สอน การฝึกทักษะชีวิต การเตรียมตัวเพื่อการประกอบอาชีพ การดูแลตนเอง ทักษะทางสังคม ตลอดจนการแนะแนวเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัว ซึ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในอนาคต จุดมุ่งหมายของการพัฒนาผู้เรียนบกพร่องทางสติปัญญาเพื่อ

1. ให้ช่วยเหลือตนเองได้

2. เพื่อรักษาสุขภาพอนามัยส่วนบุคคลได้

3. เพื่อการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมและเล่นกับเพื่อน ๆ ในวัยเดียวกันได้

4. เพื่อการอ่าน เขียน คิดเลข ง่าย ๆ ได้ และใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน

ดังนั้นปัญหาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับเด็กบกพร่องทางสติปัญญาที่สำคัญประการหนึ่งคือ การที่ครูต้องเตรียมกิจกรรมและสื่อที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ ให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเป็นสุข เด็กที่

บทพร่องทางสติปัญญาที่มีการเรียนรู้ช้า มีความจำกัดด้านความจำ ครูจึงจำเป็นต้องจัดกิจกรรมซ้ำ ๆ หลายครั้ง และกิจกรรมที่จัดควรมีความหลากหลายแตกต่างกัน เพื่อไม่ให้เด็กเบื่อ กระบวนการทำกิจกรรมควรเริ่มจากงานง่าย ๆ ไปหายาก เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง นอกจากนี้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ยังมีความต้องการการยอมรับและการช่วยเหลือจากเพื่อนต้องการกำลังใจและแรงจูงใจจากครูผู้สอนเป็นอย่างมากอีกด้วย ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงสิ่งที่ต้องวางแผนในการจัดกิจกรรมคือ

1. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยคำนึงถึงวัย ความสนใจ ความสามารถ และศักยภาพของเด็ก โดยไม่ใช่เกณฑ์เดียวกับเด็กปกติ

2. กิจกรรมที่จัดควรทำให้เด็กเกิดความสนุกสนาน ผ่อนคลายและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ เข้าใจและสามารถปฏิบัติตามกฎกติกาต่าง ๆ ตลอดจนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้

3. จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับสภาพของเด็ก กิจกรรมบางอย่างผู้ฝึกจัดให้ผู้ช่วยเหลือ เพื่อช่วยชี้แนะในระหว่างการทำกิจกรรมรวมทั้งเป็นแบบอย่างให้ผู้เรียนด้วย

4. จัดเตรียมอุปกรณ์ให้เพียงพอ เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสใช้สื่อ อุปกรณ์ ทั้งนี้ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลียนแบบพฤติกรรมหรือเรียนรู้จากกลุ่มได้

5. จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกห้องฝึก หรือจัดกิจกรรมเสริม เช่นกิจกรรมค่าย กิจกรรมชมรม ฯลฯ

เทคนิคที่จำเป็นต้องใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้เด็กบกพร่องทางสติปัญญา

เทคนิคการสอนก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ผู้ฝึกไม่ควรมองข้ามและควรให้ความสำคัญในการนำมาใช้ในการฝึกประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้บกพร่องทางสติปัญญา เพิ่มเติมจากข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว เพื่อช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพที่คาดหวัง ซึ่งมีอยู่หลายวิธี ดังนี้

1. . เทคนิคการกระตุ้นเตือน (Prompting) เป็นเทคนิคสำคัญประการหนึ่ง ที่ใช้ในการช่วยเหลือผู้เรียนบกพร่องทางสติปัญญาให้เกิดการเรียนรู้ ประเภทการกระตุ้นเตือนที่นิยมใช้ มี ๔ ชนิด คือ

1.1 การเรียกร้องความสนใจจากผู้เรียน (Elicitation) เช่น เคาะวัตถุที่ใช้ฝึกกับพื้นโต๊ะ หรือการพยายามให้เด็กสบตา โดยใช้รางวัลหลอกล่อ แล้วค่อย ๆ เลื่อนเข้าใกล้สายตาคู

1.2 การกระตุ้นเตือนทางกาย (Physical Prompting) คือ การจับมือของผู้เรียนให้ปฏิบัติกิจกรรม ในส่วนที่ผู้ฝึกต้องการให้ทำ เมื่อผู้เรียนทำได้ ผู้ฝึกจะลดการช่วยเหลือลง เป็นการสัมผัสเบา ๆ และเลื่อนมือจากการจับมือมาเป็นแตะที่ข้อศอก และลดการช่วยเหลือลง จนผู้เรียนสามารถทำตัวเอง

1.3 การกระตุ้นเตือนด้วยท่าทาง (Gestural Prompting) คือการสาธิตวิธีการปฏิบัติงาน ให้ผู้เรียนดู ให้ผู้เรียนเลียนแบบ ถ้าผู้เรียนทำไม่ได้ ให้ชี้แนะด้วยการชี้ไปที่งานหรือวัตถุนั้น หรือการมองด้วยใบหน้า สายตา

1.4 การกระตุ้นด้วยวาจา (Verbal Prompting) คือการออกคำสั่ง หรือชี้แจงด้วยคำพูด ซึ่งผู้ฝึกต้องพยายามใช้คำสั่งสั้น ๆ และง่ายพอที่ผู้เรียนจะเข้าใจได้ ซึ่งมีลักษณะการกระตุ้น ๒ อย่างคือ กระตุ้นด้วยการชี้แนะหรือบอกให้ผู้เรียนทำในสิ่งที่ถูกต้องทุกขั้นตอน และการกระตุ้นโดยการออกคำสั่ง คือ การกระตุ้นที่ผู้เรียนผ่านการกระตุ้นโดยการชี้แนะมาแล้ว

2. เทคนิคการวิเคราะห์งาน คือ การแตกงานออกเป็นขั้นตอนเล็กๆ หรือจำแนกเนื้อหาที่จะสอนออกเป็นขั้นตอนย่อยๆ หลายขั้นตอน และจัดเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของแต่ละขั้นตอนอย่างครบถ้วนจนทำให้เด็กสามารถกระทำสำเร็จ

3. เทคนิคการให้รางวัล ควรให้อย่างทันทีทันใด ภายหลังจากพฤติกรรมหรือเด็กสามารถทำงานได้สำเร็จ ด้วยความหนักแน่น ให้อย่างสม่ำเสมอ หรือทุกๆ ครั้งที่เด็กทำงานได้สำเร็จ รางวัลมีหลายประเภท อาจเป็นแบบให้ง่ายๆ หรือแบบให้ยาก เช่น รางวัลทางสังคม รางวัลทางประสาทสัมผัส (ทางการได้ยินและการฟัง)

4. เทคนิคตะล่อมกล่อมเกล่า (shaping) คือวิธีการวิเคราะห์งานก่อนและให้รางวัลแก่การตอบสนองในขั้นตอนที่เด็กทำได้ ซึ่งขั้นตอนเหล่านี้จะต้องต่อเนื่องไปสู่จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ วิธีสอนทั่วไปมี ๒ แบบ

4.1 แบบเดินหน้า และฝึกแบบถอยหลัง

4.2 แบบลูกโซ่เดินหน้า และแบบลูกโซ่ถอยหลัง

4.3 .เทคนิคการเลียนแบบ ให้เด็กเลียนแบบทำตามตัวอย่างที่ครูสาธิตให้ดู

4.4.สื่อการเรียนการสอน ครูจะต้องจัดเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนให้เด็ก โดยสัมพันธ์กับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องการ และวัสดุอุปกรณ์ต้องเพียงพอกับเด็กแต่ละคนในกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้อุปกรณ์ได้อย่างทั่วถึง การพัฒนาเด็กบกพร่องทางสติปัญญา เพื่อใช้กำลังความสามารถของตนได้อย่างเต็มที่ สามารถช่วยเหลือตนเองได้ตามสมควร

สภาพปัญหาและอุปสรรคของครอบครัว

ผู้ให้ข้อมูล..... ชื่อเด็ก..... วันที่.....
...../...../..... วันเดือนปีเกิด...../...../.....

<p>ในความคิดของคุณ ลูกคุณเป็นเด็กอย่างไร ลูกคุณสามารถทำอะไร ได้ดี อะไรที่คุณวิตกกังวลเกี่ยวกับลูกคุณ อะไรเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่คุณอยากจะช่วยลูกของคุณ</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>คุณคิดว่าครอบครัวของคุณขณะนี้ผลกระทบต่อลูกอย่างไร คุณคิดว่าในครอบครัวของคุณมีสิ่งดีอะไรบ้าง อะไรที่คุณกังวลเกี่ยวกับครอบครัวและอะไรคือความสำคัญที่สุดของครอบครัวที่จะช่วยเด็กของคุณได้</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>ในขณะที่คุณได้รับการบริการบำบัด รักษาจากโรงพยาบาลหรือสถานสงเคราะห์ที่ใดบ้างโปรดกรณียบอกชื่อสถานที่ เบอร์โทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

ครอบครัวแต่ละครอบครัวมีลักษณะแตกต่างกันในเรื่องความสำคัญ ความวิตกกังวล ความคาดหวัง นี่คือ โอกาสของครอบครัวที่จะบอกข้อมูลของเด็กและครอบครัว ข้อมูลที่ท่านให้เราจะถือว่าเป็นความลับและจะไม่เปิดเผยถ้าท่านไม่อนุญาต ข้อมูลหน้านี้ควรทำทุกปี

แบบประเมินเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ

แผนบริการเฉพาะครอบครัว

(Individualized Family Service Plan : IFSP)

ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา/ประจำจังหวัด.....

วันที่ทำแผน IFSP...../...../.....

วันสิ้นสุดการใช้แผน IFSP...../...../.....

รูปเด็ก

1. ข้อมูลทั่วไปของเด็ก

ชื่อ-นามสกุลเด็ก.....

วัน เดือน ปีเกิด...../...../พ.ศ.

ที่อยู่ บ้านเลขที่ หมู่ที่..... ชื่อหมู่บ้าน.....

ถนน.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์..... (ตามทะเบียนบ้าน)

ภาษาที่ใช้ในครอบครัว.....

ที่อยู่ติดต่อได้สะดวก.....

เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อได้สะดวก โทรศัพท์บ้าน.....

โทรศัพท์มือถือ.....

วันที่ทำแผน IFSP...../...../.....

2. ข้อมูลที่เกี่ยวกับครอบครัว

ชื่อ ผู้ปกครอง.....ความสัมพันธ์.....

3. สภาพครอบครัว

จุดเด่นหรือปัจจัยที่มีผลดีต่อครอบครัวและเด็ก

1.

2.

3.

4.

5.

6. เป้าหมายพัฒนาการ/ศักยภาพที่ต้องการให้เด็กพัฒนา

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.

7. บุคคลครอบครัวและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการทำ แผนบริการเฉพาะครอบครัว (The Individualized Family Service plan : IFSP)

ที่	ชื่อ-นามสกุล	ความสัมพันธ์	ลายมือชื่อ

8. ความเห็นของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง

การจัดทำ () ฉบับนี้

ข้าพเจ้า เห็นด้วย
 ไม่เห็นด้วย เพราะ.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

การส่งต่อ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....
(.....)

ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ.....
(.....)

ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ.....
(.....)

ตำแหน่ง.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล
(Individualized Education Program : IEP)

- ก่อนการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ชื่อสถานศึกษา..... ระดับ..... สังกัด.....
เริ่มใช้แผนวันที่..... สิ้นสุดแผนวันที่.....

1. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ- ชื่อสกุล.....
เลขประจำตัวประชาชน

การจดทะเบียนคนพิการ ไม่จด ยังไม่จด จดแล้ว ทะเบียนเลขที่

วัน/เดือน/ปีเกิด.....อายุ..... ปี..... เดือน..... ศาสนา.....

ประเภทความพิการ.....ลักษณะ.....

ชื่อ-ชื่อสกุลบิดา.....

ชื่อ-ชื่อสกุลมารดา.....

ชื่อ-ชื่อสกุลผู้ปกครอง.....

ที่อยู่ผู้ปกครองที่ติดต่อได้ บ้านเลขที่..... ซอย..... หมู่ที่..... ชื่อหมู่บ้าน.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์

2 ข้อมูลด้านการศึกษา

- ไม่เคยได้รับการศึกษาบริการทางการศึกษา
- เคยได้รับการศึกษาบริการทางการศึกษา
- ศูนย์การศึกษาพิเศษ ระดับ..... พ.ศ.
 - โรงเรียนเฉพาะความพิการ..... ระดับ..... พ.ศ.
 - โรงเรียนเรียนร่วม..... ระดับ..... พ.ศ.
 - การศึกษาด้านอาชีพ..... ระดับ..... พ.ศ.
 - การศึกษานอกระบบ..... ระดับ..... พ.ศ.
 - การศึกษาตามอัธยาศัย..... ระดับ..... พ.ศ.
 - อื่นๆ..... ระดับ..... พ.ศ.

3. การวางแผนการจัดการศึกษา

ระดับความสามารถในปัจจุบัน	เป้าหมายระยะยาว 1 ปี	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เป้าหมายระยะสั้น)	การประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ

5. คณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

ชื่อ	ตำแหน่ง	ลายมือชื่อ
5.1	ผู้บริหารสถานศึกษา
5.2	บิดา/มารดา/ผู้ปกครอง
5.3	ครูประจำชั้น
5.4	ครูประจำชั้น
5.5	ครูประจำชั้น
5.6	ครูประจำชั้น
5.7	ครูประจำชั้น

ประชุมวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

6. ความเห็นของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง
การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ฉบับนี้

ข้าพเจ้า เห็นด้วย

ไม่เห็นด้วย เหตุผล.....

ลงชื่อ.....
(.....)
บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง
วันที่..... เดือน.....พ.ศ.....

การให้บริการแผนบริการเฉพาะครอบครัว
(The Individualized Family Service Plan : IFSP)

ชื่อ-นามสกุลเด็ก.....

ทักษะ	พัฒนาการ/ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม	วัน เดือน ปี ให้บริการ	ผลการพัฒนา							ผู้ให้บริการ ผู้ปกครอง/ ผู้เกี่ยวข้อง	ข้อเสนอแนะ
				0	1	2	3	4	5	6		

- เกณฑ์การประเมินผลพัฒนาการ
- 0 หมายถึง เด็กไม่ตอบสนองหรือทำไม่ถูก
 - 1 หมายถึง ผู้ฝึกต้องช่วยกระตุ้นเตือน (ทั้งทางกาย ท่าทางและ วาจา) เด็กจึงทำพฤติกรรมนั้นๆได้ถูกต้อง
 - 2 หมายถึง ผู้ฝึกต้องช่วยกระตุ้นเตือน (ท่าทางและวาจา) เด็กจึงทำพฤติกรรมนั้นๆได้ถูกต้อง
 - 3 หมายถึง เด็กทำได้เกือบถูก (ผู้ฝึกช่วยบอกเด็กจึงจะได้) เด็กจึงทำพฤติกรรมนั้นๆได้ถูกต้อง
 - 4 หมายถึง เด็กทำได้ถูกต้องด้วยตนเองทั้งหมด

การประเมินผลพัฒนาการหรือศักยภาพ

การประเมินผลพัฒนาการหรือศักยภาพผู้เรียน ใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การให้ปฏิบัติจริง เป็นต้น
การประเมินผลพัฒนาการหรือศักยภาพผู้เรียน สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา แบ่ง
ออกเป็น 3 ระยะ คือ

1. การประเมินผลก่อนการฝึกพัฒนาการ ให้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านต่างๆ ของเด็กและดำเนินการประเมิน เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) หรือแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP)
2. การประเมินผลระหว่างการฝึกพัฒนาการ เป็นการประเมินผลเพื่อติดตามความก้าวหน้าและนำข้อมูลมาพิจารณา ปรับปรุง แผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) หรือแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) หรือแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP)
3. การประเมินผลหลังการฝึกพัฒนาการ เป็นการประเมินทักษะ เพื่อดูความก้าวหน้าของพัฒนาการในลักษณะสรุปรวม เมื่อสิ้นปีการศึกษาเพื่อพิจารณาส่งต่อ เพื่อพัฒนาหรือเข้ารับการศึกษาในสถานศึกษา

แบบประเมินความสามารถพื้นฐาน สำหรับเด็กอายุตั้งแต่ 4 ปี ขึ้นไป

1. ทักษะกล้ามเนื้อขนาดใหญ่

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ		
			ทำได้เอง	ทำได้แต่ต้องช่วยเหลือ	ทำไม่ได้
1. การนั่ง	การนั่งบนพื้น	- สามารถนั่งทรงตัวโดยอิสระและมั่นคง			
	การนั่งเก้าอี้	- สามารถนั่งทรงตัวโดยอิสระและมั่นคง			
การเดิน	การเดินโดยอิสระ	- สามารถเดินได้ด้วยตนเองโดยไม่มีผู้ช่วยหรือเครื่องช่วย			
	การเดินขึ้น - ลงบันได	- สามารถเดินขึ้น ลงบันไดโดยมีการพยักหน้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ			
		- สามารถเดินขึ้น - ลงบันไดโดยมีการสลับเท้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ			
การวิ่ง	การวิ่ง	- สามารถวิ่งไปในทิศทางต่าง ๆ			
		- สามารถวิ่งผ่านสิ่งกีดขวางได้			

2. ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ		
			ทำได้เอง	ทำได้แต่ต้องช่วยเหลือ	ทำไม่ได้
1. การมอง	การมอง	- สามารถสบตากับผู้อื่น			
		- สามารถมองสิ่งของที่อยู่ตรงหน้าและรับรู้รายละเอียด			
		- สามารถมองวัตถุด้านข้างซ้าย - ขวาและรับรู้รายละเอียด			
		- สามารถมองวัตถุด้านบน - ล่างและรับรู้รายละเอียด			
การใช้มือ	การใช้มือ	- สามารถจับวัตถุหรือสิ่งของได้อย่างถูกวิธี			
	การใช้มือในการกำหรือจับวัตถุ	- สามารถใช้นิ้วหัวแม่มือร่วมกับนิ้วอื่น ๆ การหยิบด้วยปลายนิ้ว			
	การปล่อยวางวัตถุ	- สามารถนำวัตถุไปวางยังจุดหมายที่ต้องการ			
การประสานสัมพันธ์ระหว่างตา กับมือ	ประสานสัมพันธ์ระหว่างตา กับมือ	- สามารถใช้ตาประสานสัมพันธ์กับมือในการทำกิจกรรมที่ซับซ้อน			

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ		
			ทำได้ เอง	ทำได้ แต่ต้อง ช่วยเหลือ	ทำ ไม่ได้
	การเคลื่อนไหว อวัยวะที่ใช้ใน การพูด	สามารถควบคุมริมฝีปากได้อย่างปกติ			

3. ทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ		
			ทำได้ เอง	ทำได้ แต่ต้อง ช่วยเหลือ	ทำ ไม่ได้
1. การช่วยเหลือ ตนเองในการ ปฏิบัติกิจวัตร ประจำวัน พื้นฐาน	การดื่ม	- สามารถดื่มนมหรือน้ำได้ด้วยตนเอง			
	การรับประทานอาหาร	- สามารถรับประทานอาหารได้ด้วยตนเองอย่างถูกวิธี			
	การแต่งกาย	- สามารถแต่งกายอย่างถูกต้องตามกาลเทศะ			
	การขับถ่าย	- สามารถขับถ่ายได้ด้วยตนเอง			
	การทำความสะอาด สะอาดร่างกาย	- สามารถทำความสะอาดร่างกายได้ด้วยตนเอง			
	การดูแลอนามัย ส่วนบุคคล	- สามารถจัดการ ดูแลสุขภาพส่วนบุคคลได้ถูก สุขลักษณะ			
กิจวัตร ประจำวันอื่น ๆ	การช่วยเหลือ งานบ้าน	- รับผิดชอบงานบ้านง่าย ๆ ได้			
	การเดินทางไปที่ ต่าง ๆ	- สามารถเดินทางไปที่ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง			
	การซื้อของ	- สามารถซื้อของได้ด้วยตนเอง			
	การใช้บริการ สาธารณะ	- สามารถใช้บริการสาธารณะได้ด้วยตนเอง			

4. การรับรู้และการแสดงออกทางภาษา

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ		
			ทำได้ เอง	ทำได้ แต่ต้อง ช่วยเหลือ	ทำ ไม่ได้
1. การรับรู้และ เข้าใจภาษา	การรับรู้เสียง	- สามารถแปลความหมายของเสียงที่ได้ยิน			
	การรับรู้สีหน้า ท่าทาง	- สามารถเข้าใจภาษาท่าทางที่ผู้อื่นแสดงและ ตอบสนองได้อย่างเหมาะสม			
	การรับรู้คำพูด	- สามารถตอบสนองต่อคำพูดของผู้อื่นได้อย่าง เหมาะสม			
2. การ แสดงออกทาง ภาษา	การแสดงสีหน้า ท่าทาง	- สามารถแสดงสีหน้าหรือท่าทาง สื่อให้ผู้อื่นเข้าใจ ได้อย่างเหมาะสม			
	การสื่อสารโดย การใช้รูปภาพ สัญญาณ สัญลักษณ์	- สามารถสื่อสารโดยการใช้รูปภาพ สัญญาณ สัญลักษณ์ได้อย่างเหมาะสม			
	การพูด	- สามารถแสดงออกโดยการพูดเป็นคำ หรือ ประโยคได้อย่างเหมาะสม			

5. ทักษะสังคม

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ		
			ทำได้ เอง	ทำได้ แต่ต้อง ช่วยเหลือ	ทำ ไม่ได้
การปฏิบัติตนในสังคม	การแสดงความต้องการ	- สามารถร้องขอในสิ่งที่ต้องการ หรือปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ต้องการ			
	การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	- สามารถแสดงการทักทายกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์			
		- สามารถแสดงการขอโทษ ขอบคุณได้อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์			
	การเล่น	- สามารถเล่นกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม			
		- สามารถเล่นกับผู้อื่นได้ตามกติกา			
การปฏิบัติตามกติกาของสังคม	- สามารถปฏิบัติตามกติกาของสังคมได้อย่างเหมาะสม				

6. ทักษะด้านสติปัญญาและเตรียมความพร้อมทางวิชาการ

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ		
			ทำได้เอง	ทำได้แต่ต้องช่วยเหลือ	ทำไม่ได้
1. พัฒนาทักษะความคิดรวบยอด	เกี่ยวกับตนเอง	- สามารถบอกชื่อและหน้าที่ของอวัยวะต่างๆได้			
	การจำแนก	- สามารถบอกชื่อบุคคลที่คุ้นเคยได้			
	- เกี่ยวกับบุคคล				
	- เสียงบุคคลที่คุ้นเคย	- สามารถบอกเสียงบุคคลที่คุ้นเคย			
	- สิ่งของที่คุ้นเคย	- สามารถจำแนกและบอกชื่อเกี่ยวกับสิ่งของที่คุ้นเคย			
	- สี	- สามารถจำแนกและบอกชื่อสีต่างๆได้			
	- ขนาด	- สามารถจำแนกและบอกขนาดของวัตถุต่างๆได้			
	- รูปทรง	- สามารถจำแนกรูปทรง			
	การเปรียบเทียบ	สามารถเปรียบเทียบขนาดได้			
	- ขนาด				
	- น้ำหนัก	- สามารถเปรียบเทียบน้ำหนักได้			
	- อุณหภูมิ	- สามารถเปรียบเทียบอุณหภูมิได้			
	- จำนวน	- สามารถเปรียบเทียบจำนวนได้			
	- พื้นผิว	- สามารถเปรียบเทียบพื้นผิวได้			
	การจับคู่	- สามารถจับคู่สิ่งของ			
	- สิ่งของ				
รูปภาพ	- สามารถจับคู่รูปภาพได้				
สัญลักษณ์	- สามารถจับคู่สัญลักษณ์				
การจัดหมวดหมู่คน	- สามารถจัดหมวดหมู่ คนสัตว์ ,สิ่งของ,พืชได้				
ความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ	- สามารถใช้สิ่งของได้อย่างสัมพันธ์กันและเหมาะสมกับหน้าที่				
	การเตรียมความพร้อมการอ่าน	- สามารถจำแนกพยัญชนะ – สระวรรณยุกต์			

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ		
			ทำได้เอง	ทำได้แต่ต้องช่วยเหลือ	ทำไม่ได้
		- สามารถออกเสียงพยัญชนะ - สระ วรรณยุกต์			
		- สามารถอ่านภาษาอังกฤษ			
3. การเตรียมความพร้อมการเขียน	การเตรียมความพร้อมการเขียน	- สามารถเขียนเส้นพื้นฐานได้			
		- สามารถเขียนพยัญชนะ - สระ			
		- สามารถอ่านภาษาอังกฤษ			
4. การเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์	การเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์	- สามารถนับจำนวนนับได้			
		- สามารถรู้ค่าของจำนวนนับได้			
		- สามารถอ่านสัญลักษณ์ตัวเลขได้			
		- สามารถเขียนตัวเลขได้			
		- สามารถบวก ลบ คูณและหารง่ายๆได้			
5. การเข้าใจวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา	การเข้าใจ วิเคราะห์และแก้ไขปัญหา	- สามารถแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันได้			

**แบบประเมินความสามารถพื้นฐาน
สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา (อายุตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป)**

ชื่อผู้เรียน อายุ ปีเดือน

ประเมินวันที่

ผู้ประเมิน

1. ทักษะกล้ามเนื้อขนาดใหญ่

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
1. การนั่ง	การนั่งบนพื้น	- สามารถนั่งทรงตัว โดยอิสระและมั่นคง					
	การนั่งเก้าอี้	- สามารถนั่งทรงตัว โดยอิสระและมั่นคง					
2. การยืน	การยืน	- สามารถยืนทรงตัวได้ด้วยตนเอง					
3. การเดิน	การเดินโดยอิสระ	- สามารถเดินได้ด้วยตนเอง โดยไม่มีผู้ช่วยหรือเครื่องช่วย					
	การเดินขึ้น-ลงบันได	- สามารถเดินขึ้น-ลงบันได โดยมีการพยักเท้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ					
		- สามารถเดินขึ้น-ลงบันไดโดยมีการสลับเท้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ					
4. การวิ่ง	การวิ่ง	- สามารถวิ่งไปในทิศทางต่าง ๆ					
		- สามารถวิ่งผ่านสิ่งกีดขวางได้					

2. ทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
1. การมอง	การมอง	- สามารถมองสบตาผู้อื่น					
		- สามารถมองสิ่งของที่อยู่ตรงหน้าและรับรู้รายละเอียด					
		- สามารถจ้องวัตถุที่อยู่ด้านซ้าย-ขวาและรับรู้รายละเอียด					
		- สามารถมองวัตถุด้านบน-ล่างและรับรู้รายละเอียด					
2. การใช้มือ	การใช้มือในการหรือจับวัตถุ	- สามารถจับวัตถุหรือสิ่งของได้อย่างถูกวิธี					
2. การใช้มือ	การใช้มือในการหรือจับวัตถุ	- สามารถใช้นิ้วหัวแม่มือร่วมกับนิ้วอื่นๆกรหยาบด้วยปลายนิ้ว					
3. การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา	การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา	- สามารถใช้ตาประสานสัมพันธ์กับมือในการทำกิจกรรมที่ซับซ้อน					
4. การเคลื่อนไหวริมฝีปาก	การเคลื่อนไหวอวัยวะที่ใช้ในการพูด	- สามารถใช้ตาประสานสัมพันธ์กับมือในการทำกิจกรรมที่ซับซ้อน					

3. ทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
1. การช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำพื้นฐาน	การดื่ม	- สามารถดื่มนมหรือน้ำได้ด้วยตนเอง					
	การรับประทานอาหาร	- สามารถรับประทานอาหารได้ด้วยตนเองอย่างถูกวิธี					
	การแต่งกาย	- สามารถแต่งกายได้ถูกต้องตามกาลเทศะ					
	การขับถ่าย	- สามารถขับถ่ายได้ด้วยตนเอง					

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
1.การช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำพื้นฐาน	การทำความสะอาดร่างกาย	- สามารถทำความสะอาดร่างกายได้ด้วยตนเอง					
	การดูแลอนามัยส่วนบุคคล	- สามารถจัดการ ดูแลสุขภาพส่วนบุคคลได้ ถูกสุขลักษณะ					
2.กิจวัตรประจำวันอื่นๆ	การช่วยเหลืองานบ้าน	- รับผิดชอบงานบ้านง่ายๆ ได้					
	การเดินไปในที่ต่าง ๆ	- สามารถเดินทางไปในที่ต่างๆได้ด้วยตนเอง					
	การซื้อของ	- สามารถซื้อของได้ด้วยตนเอง					
	การใช้บริการสาธารณะ	-สามารถใช้บริการสาธารณะได้ด้วยตนเอง					

4.ทักษะการรับรู้และการแสดงออกทางภาษา

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
1.การรับรู้และเข้าใจภาษา	การรับรู้เสียง	- สามารถแปลความหมายของเสียงที่ได้ยิน					
	การรับรู้สีหน้าท่าทาง	- สามารถเข้าใจภาษาท่าทางที่ผู้อื่นแสดงและตอบสนองได้อย่างเหมาะสม					
	การรับรู้คำพูด	- สามารถตอบสนองต่อคำพูดของผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม					
2.แสดงออกทางภาษา	การแสดงสีหน้าท่าทาง	- สามารถแสดงสีหน้าหรือท่าทาง สื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างเหมาะสม					
	การสื่อสารโดยการใช้รูปภาพสัญลักษณ์	- สามารถสื่อสาร โดยการใช้รูปภาพ สัญลักษณ์ สัญลักษณ์ได้อย่างเหมาะสม					
2.แสดงออกทางภาษา	การพูด	-สามารถแสดงออกโดยการพูดเป็นคำหรือประโยคได้อย่างเหมาะสม					

5.ทักษะทางสังคม

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
1.การปฏิบัติตนในสังคม	การแสดงความต้องการ	- สามารถร้องขอในสิ่งที่ต้องการหรือปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ต้องการ					
	การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	- สามารถแสดงการทักทายกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์					
		- สามารถแสดงการขอโทษ ขอบคุนได้อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์					
	การเล่น	- สามารถเล่นกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม -สามารถเล่นกับผู้อื่นได้ตามกติกา					
การปฏิบัติตามกติกาของสังคม	- สามารถปฏิบัติตามกติกาของสังคมได้อย่างเหมาะสม						

6.ทักษะการใช้สติปัญญาและเตรียมความพร้อมทางวิชาการ

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
1.พัฒนาทักษะความคิดรวบยอด	ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง	- สามารถบอกชื่อและหน้าที่ของอวัยวะต่าง ๆ ได้					
	การจำแนกเกี่ยวกับบุคคล	- สามารถบอกชื่อบุคคลที่คุ้นเคยได้					
	การจำแนกเสียงบุคคลที่คุ้นเคย	- สามารถบอกเสียงบุคคลที่คุ้นเคย					
	การจำแนกสิ่งของที่คุ้นเคย	- สามารถจำแนกและบอกสิ่งของที่คุ้นเคย					

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
1.พัฒนาทักษะ ความคิดรวบยอด	การจำแนกสี	- สามารถแยกสีได้					
	การจำแนกขนาด	- สามารถจำแนกและบอกขนาด ของวัตถุต่าง ๆ ได้					
	การจำแนกรูปทรง	- สามารถจำแนกรูปทรง					
	การเปรียบเทียบ ขนาด	- สามารถเปรียบเทียบขนาดได้					
	การเปรียบเทียบ น้ำหนัก	- สามารถเปรียบเทียบน้ำหนักได้					
	การเปรียบเทียบ อุณหภูมิ	- สามารถเปรียบเทียบอุณหภูมิได้					
	การเปรียบเทียบ จำนวน	- สามารถเปรียบเทียบจำนวนได้					
	การเปรียบเทียบ พื้นผิว	- สามารถเปรียบเทียบพื้นผิวได้					
	การจับคู่สิ่งของ	- สามารถจับคู่สิ่งของได้					
	การจับคู่รูปภาพ	- สามารถจับคู่รูปภาพได้					
	การจับคู่สัญลักษณ์	- สามารถจับคู่สัญลักษณ์ได้					
	การจัดหมวดหมู่คน สัตว์ สิ่งของ พืช	- สามารถจัดหมวดหมู่คน สัตว์ สิ่งของ พืช ได้					
	ความสัมพันธ์ของ สิ่งต่าง ๆ	- สามารถใช้สิ่งของได้อย่างสัมพันธ์กันและ เหมาะสมกับหน้าที่					
2.ทักษะการเตรียม ความพร้อมการ อ่าน	การเตรียมความ พร้อมการอ่าน	- สามารถจำแนกพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์					
		- สามารถออกเสียงพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์					
		- สามารถอ่านพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์					
		- สามารถอ่านภาษาอังกฤษ					

ภาคผนวก

เพิ่มเติม/แก้ไข

แนวทางการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและการพัฒนาศักยภาพ
สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาของศูนย์การศึกษาพิเศษ

(ปรับปรุง ครั้งที่ 2)

ที่	เดิม	หน้า	เพิ่มเติม/แก้ไข	หน้า	หมายเหตุ
1	พัฒนาการที่คาดหวังสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ตั้งแต่แรกเกิดถึง 3 ปี ทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ - ทักษะการวิ่ง		- สามารถวิ่งไปข้างหน้าได้ - สามารถวิ่งในทิศทางต่างๆ - สามารถวิ่งเตะลูกบอลได้ (แม้จะหยุดเสื่งก่อนจะเตะ)		เพิ่มเติม
2	- ทักษะการกระโดด	-	- สามารถกระโดดบนพื้นราบได้ โดยช่วยพยุง - สามารถกระโดดเท้าพื้นทั้งสองข้าง (ไม่จำเป็นต้องยกเท้าพร้อมกัน)		เดิมไม่มี
3	ทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน - การตี๋ม	-	- สามารถใช้หลอดดูดของเหลวได้		เดิมไม่มี
4	- การแต่งกาย	-	- สามารถถอดถุงเท้าหรือหมวกได้		เดิมไม่มี
5	แนวการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ตั้งแต่แรกเกิดถึง 3 ปี ทักษะกล้ามเนื้อมัดใหญ่ - การวิ่ง	-	- ผู้สอนยืนอยู่กับเด็กแล้วให้เด็กวิ่งแข่งหรือวิ่งไปพร้อมกับผู้ทดสอบ		เดิมไม่มี

ที่	เดิม	หน้า	เพิ่มเติม/แก้ไข	หน้า	หมายเหตุ
6	- การวิ่ง	-	<p>ในพัฒนาการที่คาดหวัง</p> <p>-สามารถเตะลูกบอลได้ (แม้จะหยุดเลี้ยงก่อนจะเตะ)</p> <p>ในแนวทางจัดกิจกรรม</p> <p>-ผู้สอนวิ่งเตะลูกบอลซ้ำๆ ให้เด็กดู แล้วจับมือเด็กข้างหนึ่งวิ่งไปด้วยเพื่อเตะลูกบอล</p> <p>-ให้เด็กผลัดกันวิ่งไปเตะลูกบอลกับเด็กอื่นหรือผู้ใหญ่ เพื่อให้เด็กสนุก</p>		เดิมไม่มี
7	- การกระโดด	-	<p>ในพัฒนาการที่คาดหวัง</p> <p>-สามารถกระโดดบนพื้นราบได้โดยช่วยพยุง</p> <p>ในแนวทางจัดกิจกรรม</p> <p>-ผู้สอนจับมือเด็กกระโดดบนที่นอนฟองน้ำหรือแตรมโบลิน เมื่อเด็กทำได้ ลดความช่วยเหลือลงให้เด็กกระโดดด้วยตนเอง</p>		เดิมไม่มี
8	- การกระโดด	-	<p>ในพัฒนาการที่คาดหวัง</p> <p>-สามารถกระโดดเท้าพื้นพื้นทั้งสองข้าง (ไม่จำเป็นต้องยกเท้าพร้อมกัน)</p> <p>ในแนวทางจัดกิจกรรม</p> <p>-ผู้สอนหันหน้าเข้าหาเด็กทำและจับมือเด็กทั้งสองข้างเพื่อพยุงให้เด็กสามารถกระโดดให้เท้าพื้นพื้นได้ตามจังหวะนับของผู้สอน เมื่อเด็กทำได้ลดความช่วยเหลือลง</p>		เดิมไม่มี

ที่	เดิม	หน้า	เพิ่มเติม/แก้ไข	หน้า	หมายเหตุ
9	<p>แนวการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ตั้งแต่แรกเกิดถึง 3 ปี</p> <p>ทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน</p> <ul style="list-style-type: none"> - สามารถใช้หลอดดูดของเหลวได้ 	-	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้สอนจุ่มหลอดลงในนมหรือน้ำหวานที่เด็กชอบ ใช้นิ้วปิดปลายด้านบนยกหลอดขึ้นและให้เด็กดูดปลายหลอดอีกด้านหนึ่งค่อยๆปล่อยนิ้วที่ปิดปลายหลอดเมื่อเด็กดูด - ผู้สอนใช้หลอดสั้นก่อนเพื่อให้ดูดง่าย แล้วค่อยๆเพิ่มความยาวของหลอด - เมื่อเด็กทำได้ให้เด็กใช้หลอดดูดนม น้ำ จากแก้ว หรือนมจากกล่องเองเวลาเด็กดูดนมจากกล่อง ผู้สอนช่วยบีบกล่องเบาๆ จะทำให้ดูดง่ายขึ้น 		เดิมไม่มี
10	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถถอดถุงเท้าหรือหมวกได้ 		<ul style="list-style-type: none"> - ผู้สอน สอนในช่วงเวลาเล่นเกี่ยวกับการแต่งตัว ใช้หมวกและถุงเท้าที่หลวมเพื่อให้เด็กถอดง่าย โดยผู้สอนถอดหมวกและถุงเท้าให้เด็กดูซ้ำๆ แล้วให้เด็กทำตามไปพร้อมๆกัน ขึ้นไหนที่เด็กทำไม่ได้ให้ผู้สอนช่วย 		เดิมไม่มี

ที่	เดิม	หน้า	เพิ่มเติม/แก้ไข	หน้า	หมายเหตุ
11	<p>แบบประเมินความสามารถพื้นฐาน สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่อง ทางสติปัญญา(แรกเกิด ถึง 3 ปี)</p> <p>ทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทักษะการวิ่ง 		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถวิ่งไปข้างหน้าได้ - สามารถวิ่งในทิศทางต่างๆ - สามารถวิ่งเตะลูกบอลได้ (แม้จะหยุดเสีงก่อนจะเตะ) 		เพิ่มเติม
12	<ul style="list-style-type: none"> - ทักษะการกระโดด 		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถกระโดดบนพื้นราบ ได้โดยช่วยพยุง - สามารถกระโดดเท้าพื้นพื้น ทั้งสองข้าง (ไม่จำเป็นต้อง ยกเท้าพร้อมกัน) 		เดิมไม่มี

